

A

TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1900. SZEPTEMBER HÓ 30. ÉS OKTÓBER 1—2. NAPJAIN

BÓDVÁN TARTOTT ŐSZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

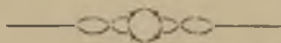
JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

RADÁCSI GYÖRGY,

egyházkerületi papi főjegyző.

110. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD JENŐ AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŪIVEL.

1900.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület lelkész-avatással egybekötött *őszi* közgyűlését 1900 évi szeptember hó 30. és október hó 1—2 ik napjain *Bádván* tartotta meg **Kun Bertalan** püspök és **Bernáth Elemér** h.-főgondnok elnöklete alatt.

Jelenvoltak, mint képviselők:

Az abauji egyházmegyéből: *Révész Kálmán* esperes, *Meczner József* egyházmegyei gondnok, *Antalfy László*, *Fűzy János* papi-, *Naményi Gyula*, *Dobozy Pál* világi tanácsbírák, *Ujj József* papi főjegyző.

Az alsó-borsodi egyházmegyéből: *Tóth Dániel* esperes, *Br. Vay Elemér* egyházmegyei gondnok, *Makláró Károly*, *Kerekes József*, *Bodolay István* papi-, *Szathmáry Király Pál*, *Mikuleczky István*, *Papszász Lajos* világi tanácsbírák.

A felső-borsodi egyházmegyéből: *Vadászy Pál* esperes, *Ragályi Béla* egyházmegyei gondnok; *Svingor József*, *Bodnár István* papi tanácsbírák, *Szuhay Benedek* papi főjegyző, *Szekrényessy Árpád* világi tanácsbíró, *Sáfrán Dezső* egyházmegyei ügyész.

A gömöri egyházmegyéből: *Nagy Pál* esperes, *Farkas Ábrahám* egyházmegyei gondnok; *Kupay Dénes*, *Sághy Sándor* papi tanácsbírák; *Józsa Antal* tanügyi bizottsági elnök; *Buzi Márton* egyházmegyei papi aljegyző.

A tornai egyházmegyéből: *Ragályi Géza* esperes, *Lakatos Miklós* egyházmegyei gondnok, *Arday Janka Dániel*, papi-, *Zsóka György* világi tanácsbírák s *Tóth Kálmán* papi főjegyző.

Az alsó-zempléni egyházmegyéből: *Keresztúry József* esperes, *Tóth Lajos*, *Bálint Dezső* papi-, *Meczner András*, *Kóczán Miklós*, *Miklós Béla* világi tanácsbírák.

A felső-zempléni egyházmegyéből: *Hajzer Endre* helyettes esperes, *Bernáth Elemér* egyházmegyei gondnok, *Ujj István*, *Kádár János* papi-, *Dókus Ernő* világi tanácsbírák, *Hutka József* papi- és *Dókus László* világi főjegyzők.

Az ungi egyházmegyéből: *Szabó Endre* esperes, *Komjáthy Béla* egyházmegyei gondnok, *Virág József*, *Szabó József*, papi-, *Szabó Lajos* világi tanácsbírák, *Homoky Antal* papi főjegyző.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: *Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Idrányi Ferencz, Nagy Ignác* papi részről, *Lévay József, Debreczeni Bertalan, Dókus Gyula, Szentimrey Gyula* világi részről.

A sárospataki főiskolából: *Dókus Gyula* világi aligondnok; *Dr. Zsindely István* akadémiai- és *Szinyei Endre* gimnáziumi igazgatók.

A miskolczi főgimnázium részéről: *Dr. Kovács Gábor* igazgató.

A rimaszombati főgimnáziumból: *Kerekes Dezső* helyettes igazgató.

Mint egyházkerületi ügyész: *Bizony Akos.*

Mint egyházkerületi jegyzők: *Radácsi György* papi főjegyző; *Czinke István, Vattay László* papi-, *Dr. Finkey Ferencz* világi aljegyzők.

I.

A lelkész-avatási ünnepély.

A tiszánineni ev. ref. egyházkerületnek a felső-borsodi egyházmegyébe, *Bódva* községbe összehívott őszi egyházkerületi közgyűlése *lelkész-avatással* is egybekötve lévén, a szoros értelemben vett egyházkerületi közgyűlésnek ez az ünnepélyes cselekmény képezte bevezetését szeptember hó 30-dik napjának délelőtti óráiban.

Különösebb érdekességet kölcsönzött ez ünnepélyességnek az a körülmény, hogy ezzel egybekapcsolva jutott először a nyilvánosság ítélete alá tiszánineni ev. ref. egyházkerületünknek az 1899. évi tavaszi közgyűlésén elfogadott *lelkész-avatási újabb szabályzata*, a melyben az »egyetemes papság« elvének némi érvényesülése mutatkozik az egyházkerületi főgondnoknak a szereplő egyének közé történt bevonásával és a mely által az egyházmegyei jegyzők jogán esett bizonyos megszorítás azoknak a szereplők sorából való kimaradása miatt.

Az ünnepélyes cselekmény szokott helyén, az egyházközség régi és többször újított és bővített templomában folyt le a hivatalosak és a nagy közönség általános érdeklődése mellett.

Az orgona-szóval kísért elő (75-ik dicséret), segélykérő (1-ső dicséret 7-ik vers) és gyülekezeti (74-ik dicséret) ének után *Kun Bertalan* püspök nyitotta meg az ünnepélyt, hálaadó és segélykérő imádságban mutatván be Istenünk előtt az ünneplő gyülekezet és a felavatásra váró ifjú lelkészek szívének mozdulásait, mennyei áldást esedezve további hivatalos foglalkozásunkra.

Ez imádság és a 74. dicséret 6-dik versének eléneklése után *Tóth Béla* borsod-harsányi lelkész, mint a felavatandók sorából kiszemelt alkalmi szónok a Pál apostol 2-ik korinthusi levele 10-dik részének 4—6 versei alapján — a mai viszonyokat is találóan jellemző ítélettel — tett férfias hitvallást a felől, hogy milyen fegyverek segíthetik anyaszentegyházunkat a bizonyos diadalra a reánk bízott szent örökség védelmezésében és a kísértetek és poklok kapui ellen való szent küzdelemben.

Az ifjú lelkészekhez minden tekintetben méltó hitvallás-, a reá következő úri ima és bezáró fohász után újra gyülekezeti ének következett; ennek végeztével pedig *Bernáth Elemér* felső-zempléni egyházmegyei gondnok, mint a gyöngékedése miatt távol maradt *Báró Vay Béla* egyházkerületi főgondnok helyettesítője állott a gyülekezet elé s néhány jellemző szóval kiemelve és méltatva a még hátralévő ünnepélyes cselekményeknek t. i. a lelkész-avatásnak és az ezzel járó eskü-tételnek nagy fontosságát: — felbívta az egyházkerület papi főjegyzőjét az egyházmegyék által felavatásra ajánlott ifjú lelkészek bemutatására.

Radácsi György egyházkerületi papi főjegyző az Úrasztalához lépve, jelentette a gyülekezetnek, hogy 17 ifjú lelkészt ajánlottak az egyházmegyék felavatásra s nyomban azok rövid, tömör életrajzát is felolvasta. Ezek a következők: *Az abauji egyházmegyéből*: Bodolay Miklós bereti-, Kőszeghy Dániel hernád-szurdoki-, Nagy Mihály fuló-kércsi lelkész. *Az alsó-borsodi egyházmegyéből*: Tóth Béla borsod-harsányi lelkész. *A felső-borsodi egyházmegyéből*: Beregszászy Ferencz meszesi-, Bodnár Béla zilizi-, Csapó János felső-nyárádi-, Csíki József rudóbányai, Mindszenti Imre sajtó-kazai-, Tóth Menyhért szilvási lelkész. *A gömöri egyházmegyéből*: Farkas Miklós giczei lelkész. *Az alsó zempléni egyházmegyéből*: Kiss Miklós nagykövesdi-, Tóth Ferencz berzéki lelkész. *A felső-zempléni egyházmegyéből*: Tomory Pál magyar-izsépi lelkész. *A tornai egyházmegyéből*: Fodor Géza szádellői-, Idrányi Lajos jósvafői lelkész. *Az ungi egyházmegyéből*: Nagy Géza ung-vajkóczy lelkész.

Az ifjú lelkészek rövid bemutatása után *Kun Bertalan* püspök lépett a szószékre és intézett édes emlékezésekkel teljes felavató beszédet a nevezett gyülekezeteknek most már ismeretes új pásztoraihoz. A nagy Isten csodálatos kegyelmének megnyilatkozását látta és köszöntötte abban a körülményben, hogy noha 58 évvel ezelőtt ugyanebben a templomban, mint felavatandó lelkész hallgathatta néhai *Szathmáry József* superintendens ajkairól az apostoli intelmeket és jó tanácsokat és 34 éve már, hogy ugyanitt első püspöki imáját és beszédét elmondhatta: mindamellet is megadatott néki, hogy ma is új papi nemzedéket láthasson kiemelkedni szárnyai alól az ő intelmei mellett és atyai áldásai alatt. E szíveig ható emlékezéssel átszótt bevezetés után, mintegy az őt felavató *Szathmáry József* szellemét idézve, rajzolta aztán, hogy *milyennek kell lenni annak a viszonynak, a mely a lelkészt és gyülekezetet egymáshoz fűzi, hogy áldásos és boldogító legyen az mind a két félre?* S miután úgy felelt meg a feltett kérdésre, hogy a nevezett viszonynak *szentnek, erősnek és holtig tartónak* kell lenni; e hármas

felelettel kapcsolatban ellátta az új pásztorokat a gyakorlati élet tűzében kipróbált hasznos utasításokkal; egyúttal pedig — a kellő előkészítés után — feltette a felavatandóknak a szokásos fogadalmi kérdéseket s azok igenlő feleletei és ezekhez csatolt buzdítások mellett, felhívta őket a fogadalmaknak esküvel való megpecsételésére.

E felhívásra a felavatandók az Úr asztala körül sorakoztak és a papi főjegyző által olvasott esküt — a gyülekezet benső érdeklődése és meghatottsága mellett — letették s a 79-dik dicséret első versének eléneklésével legott segélyül hívták a Szent Lélek jóra segítő erejét fogadalmaik s illetőleg esküjük teljesítése és meg tarthatása végett.

Majd az Úrasztala mellé térdelve, a püspök áldó könyörgése mellett, a vének kezeinek reájok való vettetése által, megnyerték a végleges kibocsáttatást, illetőleg felhatalmaztatást a lelki pásztori teendők folytatására s a püspökkel és esperesekkel történt kézfogás után visszatértek helyeikre; a püspök pedig újra a szószékre lépett s a már felavatottakhoz intézett lelkesítő szavak végeztével, együtt imádkozott a gyülekezet a felavatottak számára, egész hazánkra, evangyeliomi reformált egyházunkra, hazánk s egyházunk őrállóira s a bódvai gyülekezet s egész Bódva község minden rendű és rangú lakosaira az Istennek kifogyhatatlan áldásaiért.

Az ünnepélyes szertartást a püspök áldása és a gyülekezet buzgó éneklése fejezte be.

Isteni tisztelet után a felavatottak a püspök és a papi főjegyző aláírásával ellátott felavatási bizonyítványt nyertek s életrajzaik az egyházkerületi gyűlés okmányai közé soroztattak be.

II.

Közgyűlési ügyek.

1. Elnöklő püspök a tegnapi lelkészavatási ünnepélylyel az egyházkerületi közgyűlést megnyitottnak tekintvén és jelentvén ki, őszinte sajnálattal tudatja, hogy *Br. Vay Béla* főgondnokunkat, miként a lelkészavatási ünnepélyen, úgy a közgyűlési ügyek tárgyalása közben is nélkülözni vagyunk kénytelenek. Ennek egyetlen oka az ő húzamosabb idő óta tartó gyöngélgéde, a minek aggodalmas jellege teljesen megszünt ugyan már, de az orvosi tilalom még nem engedi, hogy a nemes báró a maga üdülő helyét egy ideig elhagyhassa és a közéletnek sokszor izgalommal járó munkáiban részt vehessen. Mind fenálló rendszabályaink, mind pedig a távol levő főgondnok hó óhajtása szerint felkéri *Bernáth Elemér* legidősebb egyházmegyei gondnokot a főgondnoki szék elfoglalására s illetőleg a főgondnoki tiszt folytatólagos viselésére.

Egyházkerületi közgyűlés szívből osztakozván elnöklő püspökével a főgondnok betegeskedése miatt kifejezett sajnálkozásában s benső örömmel vévén felgyógyulásának híret és Istenben bízó hittel reménylven mielőbbi kívánatos és teljes felgyógyulását, — helyettese gyanánt *Bernáth Elemért* ez úttal is melcgen üdvözli.

2. Ugyancsak elnöklő püspök, mielőtt a gyűlés további alakulása megkezdődnék, a mély tisztelet hangján említi fel, hogy Ő felsége szeretett koronás királyunk augusztus hó 18-án töltötte be sok nehéz próbáltatással terhelt s népei boldogítására szentelt életének 70-ik esztendejét s a közgyűlés lelkese-dése között indítványozza, hogy e felett érzett örömének hála-felirat küldése által adjon a kerület hódolatteljes kifejezést.

Közgyűlés az indítványt egy szívvel és lélekkel magáévá tevén, az elnökséget a következő felírat felküldésével bizta meg:

***Felséges Császár és Apostoli Király!
Legkegyelmesebb Urunk és Királyunk!***

Tetszett a mindenható Istennek, a királyok királyának, hogy elvezérelje Felségedet az emberi életkornak ama határáig, a melyen túl — szent könyvünk bizonyossága szerint — a kegyelem esztendei következnek.

A magyar nemzet, a mely boldogan látta Felséged férfi-korának mind több-több áldással teljes folyását, önkéntelenül is hálára serken ez alkalommal a nagy Istennek ama jóságáért, a melylyel Felséged személyét és e nemzet sorsát a maga szent akarata szerint egybekötözte és ez összeköttetésben immár évtizedeken át kegyelmesen megtartotta.

Hálára serken e nemzet kebelében a mi tiszáninneri ev. ref. egyházkerületünk is, igaz és mélységes hálára, mert ezernyi jel hirdeti előtte nyilván, hogy Felséged királyi szíve sohasem ismert hű alattvalói sorában édes és mostoha gyermekeket s mindenkor nagy és ellenállhatatlan maradt a felekezeti különleges érdekek felett az egész nemzet közös érdekeinek ápolásában és védelmezésében s a köz-boldogság fejlesztésében.

Hálára serkenünk, igaz és mélységes hálára a Gondviselés iránt, mert édes és erős meggyőződésünk, hogy Felségednek évtizedekre ható alkotmányos uralkodásában az istenség jótetszése lett nyilvánvalóvá e mi sok vihart látott nemzetünkön és e nemzet különböző rétegeinek, osztályainak és felekezeteinek egymáshoz való viszonyaiban.

E felemelő tudatban áldva magasztaljuk az örök Isten kibeszélhetetlen kegyelmét, a melylyel nemzetünket s ebben ev. ref. anyaszentegyházunkat a Felséged drága életének s uralkodásának tartósságával megajándékozta; egyúttal pedig buzgó fohászszal kérjük, hogy adjon a maga kifogyhatatlan szeretetéből a Felséged 70 esztendejéhez újabb és újabb esztendőket és nyugodjék meg Felséged felkent fején az Ő jobb keze és növekedjék ez által Felséged koronájának fénye, szívének öröme, királyi házának dicsősége és szerető népeinek boldogsága.

Fogadja Felséged kegyesen szívbeli jó kívánatunkat s öröklő hódolatunkat, a melylyel maradtunk Bódván, az 1900-

dik év október havának 1-ső napján Császári és Apostoli királyi Felségednek hűséges alattvalói:

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közgyűlése s annak nevében:

Bernáth Elemér,
helyettes főgondnok.

Kun Bertalan,
püspök.

3. *Bernáth Elemér*, elfoglalván a főgondnoki széket, emlékezteti egyházkerületi közgyűlésünket, hogy a magunk szűkebb családi körében is jó és kedves alkalmunk van az Isten iránti őszinte hála kifejezésére, mivel *Br. Vay Béla*, szeretve, tisztelt főgondnokunk szintén csak éppen pár nappal ezelőtt, szeptember hó 29-én töltötte be a haza, egyház és családja javára folytatott életének 70-dik esztendejét. Kéri a közgyűlést, hogy e kiváló alkalomból is fejezze ki főgondnokunk iránt érzett tiszteletét és ragaszkodását.

Közgyűlés a legnagyobb készséggel ragadja meg a kínálkozó nevezetes alkalmat arra, hogy *Br. Vay Bélát*, mint világi fejét, élte 71-ik évének határán az őszinte tisztelet és szeretet lelkével köszöntse s midőn néki anyaszentegyházunk érdekében eddig teljesített hű és értékes szolgálataiért forró köszönettel adózik, ugyanakkor hálás érzelmekkel kéri a Mindenhatót az ő közhasznú életének még hosszú ideig való megtartására s a haza, egyház és nagy érdemekkel díszlő úri családja javára leendő gyümölcsöztetésére.

4. A gyűlési tagok névsorának összeállítása következtén, mély sajnálattal jelenti püspökünk, hogy a felső-zempléni egyházmegyét augusztus hó 15-én fájdalmas veszteség érte a *Sárkány Imre* esperes váratlan és korai elhunytában, a ki az alatt a pár év alatt, a melyen a felső-zempléni egyházmegye ügyeit vezette, teljesen hivatottnak bizonyult minden tisztében s mint ember és jó barát s mint családító is annyi szeretetreméltósággal járt közöttünk és előttünk jó példa gyanánt, hogy ki-dőlésével egész egyházkerületünk is méltán vesztesnek tekintheti magát s áldó emlékezettel gondolhat a gálszécsi temetőben nyugvó poraira. Jelenti egyszersmind püspökünk, hogy a *Sárkány Imre* esperesi székét ideiglenesen *Hajzer Endre*

hardicsai lelkészszel töltötte be a f.-zempléni egyházmegye s jelen gyűlésünkön is ő fogja az egyházmegyét, mint helyettes esperes képviselni.

Közgyűlés a f. zempléni egyházmegye vesztését fájdalmas érzéssel veszi tudomásul; Sárkány Imre érdemes nevét őszinte elismeréssel igatja jegyzőkönyvébe s hátramaradt szeretteire a keserűt is édessé varázsolható s a Krisztusban elhunytakat a sírtan is szerető Istennek megsegítő kegyelmét kéri; Hajzer Endrét pedig, mint helyettes esperest, a jelen gyűlésre igazoltnak tekinti és szívesen üdvözlí.

5. Az egyházmegyéek által felterjesztett közgyűlési képviselők nevei felolvastatván,
a megjelent képviselők a jelen gyűlésre igazoltattak.

6. A képviselők igazolásával kapcsolatban jelenti az elnökség, hogy *Meczner Béla* alsó-zempléni egyházmegyei gondnok testi gyöngékedésével, *dr. Finkey József* világi aljegyző családi körülményeivel, *Szalay László* világi főjegyző és *Bárczay László* f.-borsodi világi főjegyző halaszthatatlan teendőkkel mentették ki elmaradásukat s hogy ugyancsak váratlan testi gyöngékedés miatt kell nélkülöznie közgyűlésünknek *Fejes István* sárospataki főiskolai algononokot is, a kit példaadó úgyszeretete a közgyűlés küszöbéig vezérelt már s innen volt kénytelen gyors véletlenséggel erősbödött baja következteben hazautazni.

Közgyűlés a magukat kimentett képviselők elmaradását igazoltnak tekinti s *Fejes István* főiskolai algononoknak kényszerűt hazautazása felett a legmélyebb sajnálkozását fejezi ki, melegen kívánván, hogy közügyeink oltárai körül mielőbb teljes erejével forgolódhassék.

7. Tavaszi közgyűlésünk jkvének 9-dik pontja megújította a sárospataki főiskola Igazgató-tanácsára nézve azt a korábbi (1899. őszi gyűlés 10. p.) határozatát, a melylyel a sárospataki állami tanító-képezdei vallástanárság újra szervezése felől véleményes javaslatot kért. A nevezett igazgatótanács 1900. júniusi jkvének 8-dik pontjában azt a véleményét terjeszti fel, hogy miután a tanító-képezdei vallástanárság

kérdése eddigelé a szintén tervezett gimnáziumi vallástanárság kérdésével volt egybekapcsolva, az utóbbinak szervezését pedig a mostani viszonyok között nem javalhatja: — kész a képezdei vallástanárság ügyét újra tárgyalás alá venni, föltéve, hogy az egyházkerületi közgyűlés az állami tanító-képezdében a vallás tantárgyakat állandó tanerő által kívánja taníttatni.

Az igazgató-tanács eme véleményével kapcsolatban olvastatott a felső-borsodi egyházmegye f. évi közgyűlésének 20-dik jkvi pontja, a mely kifogásolja a tanító-képezdei vallásoktatók gyakori változását s tekintettel a mostani felekezeti viszonyokra s a vallásoktatás szerepének mai jelentőségére s tekintettel arra is, hogy az 1868. XXXVIII. t.-cz. 90. §-a az állami tanító-képezdei vallástanítók tiszteletdíját az állam által kívánja fedeztetni: — sürgeti a sárospataki tanító-képezdei vallástanári állás rendszeresítését és ez állásnak rendes tenerővel való mielőbbi betöltését.

Közgyűlés a f.-borsodi egyházmegye indítványát leteszi a főiskolai igazgató-tanácsához, azzal a megjegyzéssel, hogy — eltekintve most már a gimnáziumi vallástanárságtól — arra szíveskedjék majd súlyt fektetni véleményes javaslatában: van-e sürgető szükség a tanító-képezdei vallásoktatás mostani ellátásának megváltoztatására s ha igen: hogyan és milyen segédeszközökkel lehetne a rendszeresítendő s önálló tanerővel ellátandó állást létesíteni? A kívánt véleményes-javaslat tavaszi közgyűlésünkre terjesztendő fel.

8. Tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 14-ik pontja azokra a lelkészekre nézve, a kik az „Adalékok“ című rovatos ívek kitöltésében még hátrálékosok, a beadási határidőt jelen közgyűlésünkig nyújtván ki, jelenti papi főjegyző, hogy a sárospataki és rimaszombati egyházközségekből a nevezett ívek hozzáértek; vannak azonban, névszerint a miskolczi, golopi, m.-hotykai, megyaszói, perbenyiki, vámos-ujfalui egyházközségek, a melyek lelkészei az *Adalékok* rovatainak kitöltésével és beküldésével még mindig hátrálékban vannak s e miatt az egésznek feldolgoztatása végett még az első lépések sem voltak megtehetőek.

Közgyűlés utasítja nevezett egyházközségek lelkészeit, hogy az „*Adalékok*“ című rovatos íveket 1901. — márczius 1-ig, mint végső határidőig — a püspöki hivatalhoz okvetetlenül küldjék be, hogy az egész feldolgoztatása s ez által egyházkerületünk történetének megíratása mielőbb megkezdhető legyen.

9. A földművelésügyi miniszteriumnak tavaszi közgyűlésünk 21-dik jegyzőkönyvi pontjában foglalt leírására s erre hozott közgyűlési határozatunkra jelenti a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa, hogy a *mező-gazdaságtan* a theol. akadémia tanrendjébe, mint rendkívüli tantárgy, felvételre s annak előadását a földművelésügyi miniszterium megbízottja: *Abonyi Károly* vándor-szaktanár heti 2 órán már meg is kezdte — s annak hallgatása, a theol. akadémiai tanári kar javaslata szerint, a III. és IV. évfolyam hallgatóira kötelező.

Örvendetes tudomásul szolgál.

10. Tavaszi közgyűlésünk 29-ik számú jegyzőkönyvi pontja, az egyetemes Konvent többszöri sürgetésére a *miskolczi* ev. ref. egyháztanácsot a gimn. vallástanár fizetésének mielőbbi megnyugtató rendezésére, a *sárospataki* főiskola előljáróságát pedig szintén a gimn. vallástanár helyzetére vonatkozó jelentés felterjesztésére utasítván: — a miskolczi gimnázium előljárósága jelenti, hogy a Konvent és egyházkerületünk kívánságának teljesen eleget tett, a mennyiben a vallástanárnak mind törzsfizetését, mind korpótlékait és lakáspénzét a többi tanárookra fenálló szabályok szerint rendezte: — a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa pedig azt tudatja, hogy egy vallástanári új tanszék felállítását — a mire talán az egyetemes tanügyi bizottság is gondolt és a mit — a tanító-képezdei vallástanársággal kapcsolatban — a gimnáziumi tanári kar is kívánatosnak jelzett: *ez idő szerint nem tartja szükségesnek, mivel a gimnázium négy felsőbb osztályában már hosszabb idő óta rendszeres vallástanár tanítja a vallástant s az alsóbb osztályokban is theológiát végzett és lelkészi minősítéssel bíró tanárok tanítják ezt a tantárgyat.*

Közgyűlés mindkét előljáróság jelentését megnyugvással veszi tudomásul s erről az egyetemes Konventet jegyzőkönyvileg értesíti.

11. A theol. tanároknak az 1894. XXVII. t.-cikk által létesített országos nyugdíjintézetbe való felvétele szempontjából azzal bízván meg egyházkerületi közgyűlésünk (1900. tavaszi jegyzőkönyv 31. pont) saját elnökeit, hogy — esetleg a többi egyházkerületek elnökeivel együtt is — igyekezzenek személyes befolyásukat hathatósan érvényesíteni: — jelenti püspökünk, hogy valamennyi püspöktársával együtt személyesen és a legmelegebben ajánlotta e kérdésnek reánk nézve kedvező megoldását a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóakaratóba, a ki szívesen is ígérte a dolog mielőbbi megvizsgálását s a szükséges számítások eszközöltetését; de az eredményről eddig még semmi tudósítás nem érkezett.

Közgyűlés továbbra is melegen ajánlja a theol. tanárok nyugdíjügyét az elnökség buzgóságába, egyúttal pedig ismételten felkéri az egyetemes Konventet is, hogy ez ügyben teljes befolyásával szíveskedjék a mielőbbi jó eredmény érdekében közremunkálni.

12. A budapesti tudomány-egyetemen felállítandó *prot. theol. fakultás* ügyében tavaszi közgyűlésünk a sárospataki theol. tanári kart kérte fel véleményes javaslat készítésére (1900. tavaszi jegyzőkönyv 32. pont); jelenti az elnökség, hogy a kívánt munkálat beadásának ideje csak jövő évi tavaszi gyűlésünk alkalmával telik le, miért is ez a tárgy csak épen nyilvántartás végett említendő meg jegyzőkönyvünkben.

A theol. tanári karnak a prot. theol. fakultás kérdésében készítendő munkálata a kitűzött időre beváratik.

13. Tavaszi közgyűlésünk (jegyzőkönyvének 53 dik pontjában) az akadémiai tanárok fizetés-rendezési kérelmét jogosnak s egyházi törvényeinkben gyökerezőnek ismervén el, felhívta a főiskolai igazgató-tanácsot, hogy, miután az akadémiai tanárok fizetését már az 1901-dik évre az egyházi törvényeinkben megszabott összegre óhajtja felemelni: — a főiskola költségvetésének szükségleti részében a fizetésemeléshez s illetőleg a gimnáziumi tanárok fizetésének rendezéséhez (a mit az egyetemes Konvent szintén sürgetett) megkívántató összeget is illeszse be s a netalán mutatkozó hiány miként leendő fedezhetőse iránt javaslatot terjeszzen fel.

Jelenti az előadó, hogy e határozat alapján a főiskolai igazgató-tanács, folyó évi júniusi jegyzőkönyvének 12. pontja szerint, az egész tanári kar fizetésének rendezését kimondta s utasította a Köziskolai Széket, hogy „tekintettel az állami iskolákra, vagy más, pl. a debreczeni főiskolára, melyeknek fizetési módozatai ismertetendők volnának, adjon véleményt arra: mily módon és mily elvek szerint volnának rendezendők a tanári fizetések úgy az akadémiában, mint a gimnáziumban és hogy mily mértékűek lennének a fizetés-emelések?”

A Köziskolai Szék, a kapott utasítás értelmében, egy terjedelmesebb munkálatban s ehhez csatolt táblázatokban mutatta ki, hogy a fizetés szempontjából miként volna fentartható a főiskola versenyképessége s milyen mértékben kellene felemelni külön az akadémiái s külön a gimnáziumi tanárok fizetését, hogy az a felekezetünkbeli vagy az állami és más felekezetbeli hasonló rangú iskolákban nyerhető javadalmazással lehetőleg egy színvonalon legyen. Elvi állást foglalt el a tanári kar a rangfokozatos fizetés-emelés ellen s a helyett a korpótlékok útján való fizetés-rendezést javasolta s javaslatot tett a másutt töltött szolgálati évek, a helyettesi tanári évek, az okleveles és nem okleveles minőségben végzett munka jutalmazására stb.

A főiskolai igazgató-tanács a Köziskolai Szék munkálataira e folyó év szeptember 10-én tartott ülésében, hosszú, beható tanácskozás után, a következő határozatokat hozta (47. jegyzőkönyvi pont):

»Igazgató-tanács a Köziskolai Széknek az egész kérdésre kiterjedő tárgyilagos munkálatát elismeréssel és köszönettel fogadja s a benne kifejezett és általánosan helyeselt elvek alapján, tekintetbe véve a különböző intézetek pontosan feltüntetett fizetési módozatait is, a tanári fizetések rendezését a következő elvek alapján óhajtja és javasolja keresztül vinni sárospataki főiskolánkban, ha annak versenyképességét fenn akarjuk tartani:

1. Az akadémiái rendes tanárok törzsfizetése 3400 koronában és 600 korona lakáspénzben állapíttassék meg.

2. A gimnáziumi rendes tanárok törzsfizetése 2400 kor. és 600 kor. lakáspénz legyen.

3. Úgy az akadémiái, mint a gimnáziumi rendes tanárok részére 5 ötdéves korpótlék biztosíttassék, mégpedig az első 200 koronában, a második, harmadik és negyedik 400—400 koronában, az 5-dik pedig 600 koronában állapíttassék meg.

4. Mondassék ki, hogy a korpótlékba a másutt töltött szolgálati évek is beszámíttatnak.

5. A helyettes tanárok helyettesi minőségben eltöltött évei a korpótlék utalványozásánál teljesen beszámíttatnak, ha a kitűzött időre a kívánt tanári minősítést megszerzik; de ha a kitűzött időre nem szereznék meg a kívánt oklevelet, a határidő és a minősítés megszerzése közt eső idők számításán kívül hagyatnak.

6. Azon esetben, ha theologiai tanárrá működő lelkész választatnék: a korpótlék mindenkor közös megegyezés útján állapítandó meg.

A munkálatnak az ének és zenetanárra, valamint a torna-tanárra vonatkozó részét Igazgató-tanács ez alkalommal nem tárgyalta, mivel ezek a tanszékek ez idő szerint egyénekhez vannak kötve.

A tanári fizetések rendezésére szükséges jövedelem forrásait Igazgató-tanács első sorban a *Vay-Mocsáry-alapban*, aztán a *közalapból kérendő nagyobb kölcsönben* és a pár év múlva visszakerülő királyhegyi és a most telepítés alatt álló »Aranyos« szőlőben véli feltalálni. Épen azért megbízza a gazdasági választmányt a kijelölt forrásokból várható jövedelmek hozzávetőleges kiszámításával s a fizetés-rendezés fokozatos életbeléptetésére vonatkozó javaslat elkészítésével.

A Gazdasági Választmány a megszabott vezérelvek nyomán megtévén a kívánt számításokat, egy szintén terjedelmes s a kérdés érdemére nézve nagy fontosságú munkálatban kimutatta, hogy a főiskola most nyitva lévő forrásai azt a fizetési többletet sem fedezhetik, a mely az egyházkerületi közgyűlés tavaszi határozata következtében állana elő az akadémiai tanárok fizetésének az Egyházi törvények által követelt rendezése következtében s így mindenesetre új alapokra van szükség, hogy az Igazgató-tanács által javasolt fizetés-rendezés keresztül vihető legyen. Mérlegelvén az Igazgató-tanács által megjelölt alapokat, kimutatja s táblázatos összeállításban is igazolja, hogy ha a *Vay-Mocsáry-alapból* 200,000 korona élő tőke gyanánt kiszakíttatnék — úgy a mint azt Fejes István főiskolai algonidnok a nyilvánosság előtt is indítványozta és okadatolta, az alapítvány többi részének kamatai pedig — 6%-kal számítva — a tanári fizetés-rendezésére engedtetnének át: ez esetben a tanárok *törzsfizetésének* az Igazgató-tanács által javasolt emelése biztosítva volna. A *korpótlékok* rendezé-

sére a közalapról kérendő törlesztő-kölcsönt 600,000 koronában állapítja meg, mint a mely összegnek kamat-különbözete nemcsak az e nemű szükségletet fedezné, de abból, 6,000 korona évi összeggel, a tőke is törleszthető lenne. Ha bármi okból a közalapról reménylt kölcsön nem volna megkapható, akkor a korpótlékok emelkedésének teljes életbeléptetésével várni kellene addig, míg a főiskola sárospataki birtokai a telekkönyvek rendezése folytán hitelképesekké lesznek és zálogkölcsön biztosítékául szolgálhatnak, a mi — tekintettel arra, hogy a telekkönyvi betét-szerkesztés Sárospatakon már folyamatban van — legfőlebb két évet vesz igénybe. Erre a nem várt esetre javasolja a Gazdasági Választmány, hogy míg a korpótlékok rendezése az Igazgató-tanács gondolata szerint az egész vonalon életbeléptethető lenne, léptesse azt életbe az 5-dik korpótlékot élvező legidősebb tanárookra nézve; föltéve, hogy ezek a törvényben nekik adott joguknál fogva nyugdíjba kívánkoznak, a mi által a főiskola költségvetése legkevésbé sem lesz megzavarva. A szülő-jövedelmet a Gazdasági Választmány nem kívánja a tanári fizetés-rendezés műveletébe bevonni, részint mert az a jövedelem még bizonytalan, részint pedig, mert az a főiskola másféle szükségleteire volna majd felhasználandó.

Gazdasági Választmány számítása szerint az egész tervezet keresztül vitele 26,450 korona évi összeget igényel; és pedig 15 akadémiai tanár törzsfizetésének emelésére kell 12,000 korona, korpótlékának az Igazgató-tanács által megállapított mód szerinti emelésére 4,800 korona, a tanári nyugdíjintézetbe a főiskola által fizetendő többletre — a törzsfizetés emelkedése után — 600 korona, a korpótlék emelkedése után 240 kor.; a gimnáziumi tanárok törzsfizetésének emelkedésére 2600 kor., korpótlékuk emelkedésére 5,800 korona, tanári nyugdíjintézetbe fizetendő összeg, a törzsfizetés emelkedése után, 130 korona, a korpótlék után 290 korona.

A Gazdasági Választmány véleményes-javaslatára, a mely a Vay-Mocsáry-alapnak a nagy alapító szellemében való megnyithatását is hathatós okokkal ajánlja — a főiskolai Igazgató-tanács Bódván, szeptember hó 30-dikán tartott rendkívüli ülésében, a következő határozatot hozta:

»Igazgató-tanács a Gazdasági Választmánynak a kérdést minden oldalról megvilágító tárgyilagos munkáját elismeréssel és köszönettel fogadja s az abban kifejezett véleményt és

feltüntetett számításokat a maga részéről is általánosan helyeselve, a szeptember 10-én tartott ülés jegyzőkönyvének 47-dik pontjában foglalt javaslatának kiegészítéséül mély tisztelettel ajánlja a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek, hogy a sárospataki ev. ref. főiskolai tanárok fizetésének az Igazgatótanács által tisztelettel beterjesztett javaslata értelmében való rendezésére az 1901-dik évvel nyissa meg a Vay-Mocsáry-alapítványt oly módon, hogy ezen alapítvány-összegeből 200,000 korona kiszakíttatván, a többinek jövedelme a főiskolai tanárok fizetésének rendezésére fordíttassék. Az így kiszakított 200,000 korona, mint a főiskola örök időkre szóló élő tőkéje félretétessék oly módon, hogy az kamatos-kamattal mindaddig tőkésítessék, míg magát megkétszerezi, vagyis 400,000 koronára nem emelkedik; akkor aztán a 200,000 korona a főiskola javára ismét megnyittatván, a megmaradó 200,000 korona ugyanazon módon tovább kamatoztassék. Ezen ajánlott eljárás szerint minden 12—14 év alatt újabb újabb 200,000 korona kamatja, vagyis 10,000—12,000 korona jövedelem nyílnék meg a főiskola javára. Ajánlja Igazgatótanács, hogy az alap megnyitásával nyerendő 13,222 koronával rendeztessék a főiskolai tanárok törzsfizetése az 1901. évi január 1-től kezdve, oly módon, hogy az akadémiai rendes tanárok évi díja 3400 koronában és 600 korona lakás-bérben, a gimnáziumi rendes tanároké pedig 2400 koronában és 600 korona lakás-bérben állapíttassék meg és tétessék folyóvá. Igazgatótanács véleménye szerint ilyen eljárással a Vay-Mocsáry-alapítvány szelleme ellen semmi sértés nem követtetnék el, mert a nagy alapító azt óhajtotta elérni az ő alapítványával, hogy a sárospataki főiskola a különböző áramlatokkal szemben versenyképes legyen s fentarthassa függetlenségét és önállóságát. Ezt a célt pedig jelenleg csak a nagynevű alapító nagy célú alapítványával érhetjük el. Igazgatótanács véleménye szerint az alapítvány szelleme nem sértetnék meg már csak azért sem, mivel a Vay-Mocsáry-alapítvány alapító-levelében nincs kimondva, hogy mennyire kell emelkedni a tőkének, hanem csak az, hogy 100 évig kamatoztassék s hogy ez az alapítvány a lefolyt idő alatt a mostani nagy összegre növekedett, egyenesen a főtiszteletű egyházkerület gondoskodásának s a tőke nagyobb perczenttel történt kamatoztatásának köszönhető.

A kőrpóllékok rendezésére nézve mély tisztelettel ajánlja az Igazgatótanács a Főt. egyházkerületi közgyűlésnek, hogy elsősorban az idősebb s nyugalomba készülő főiskolai tanárok

korpótléka rendeztessék az Igazgató-tanács 1900. szept. 10 én tartott ülése jkvében foglalt javaslat értelmében s aztán fokozatosan az ifjabb tanároké. Ezen korpótlék rendezésére kérjen a főt. egyházkerület a főiskola részére az egyetemes konventtől 600,000 korona kölcsönt, melynek nagyobb perczenttel való kamatoztatása által a korpótlékok rendezésére szükséges összeg is előkerülne.

Azon esetben, ha az egyetemes konventtől nem lehetne a kért kölcsönt megnyerni: bízza meg a főtiszteletű egyházkerület a főiskolai Igazgató-tanácsot azzal, hogy egy nagyobb törlesztő kölcsön megszerzésére tegye meg a szükséges lépéseket s tegyen számítást, hogy egy ilyen kölcsönből mennyi évi jövedelemre lehetne biztos kilátás s annak idején az egész tervetről az egyházkerületi közgyűlésnek tegyen előterjesztést.

Igazgató-tanács a 3 év múlva visszakerülő és a most telepítés alatt lévő »Aranyos szőlő« várandó jövedelmét a Gazdasági Választmánynyal egyetértőleg nem kívánja a tanári fizetések rendezésénél számításba venni, mert ezen jövedelmeket a főiskola fokozódó dologi kiadásai bizonyára nagyobb részben fel fogják emésztetni.

Végül az újabb időben mindig sűrűbben hangoztatott államsegély igénybe vételére nézve Igazgató-tanácsnak az a tiszteletteljes véleménye és javaslata, hogy a főt. egyházkerület ezen segílyt a sárospataki főiskola részére igénybe ne vegye.

Az így feltüntetett s a szétküldözött igazgató-tanácsi jegyzőkönyvekből, a tanári-kar és Gazdasági Választmánynak nyomtatásban megjelent munkálataiból is ismeretes ügy beható tárgyalás alá vétetvén, a közgyűlés kívánságára a Vay-Mocsáry-alapítvány alapító-levele felolvasatott s az egyházkerületi ügyész véleményének meghallgatása mellett, hosszas s a nagy kérdés minden oldalát megvilágító vita után, az elnökség névszerinti szavazást rendelt el, azokat, a kik a Vay-Mocsáry-alapot megnyithatónak s a főiskolai Igazgató-tanács javaslatát elfogadhatónak tartják, — *igenlő*, azokat pedig, a kik ellenkező nézetet képviselnek, — *tagadó* szavazásra kérvén.

A közgyűlés igazolt tagjai közül *igen*-nel szavaztak: Fűzy János, Antalfy László, Naményi Gyula, Dobozi Pál, Ujj József, Tóth Dániel, Br. Vay Elemér, Maklár Károly, Bodolay István, Vadászy Pál, Ragályi Béla, Svingor József, Bodnár István, Szuhay Benedek, Kupay Dénes, Sággy Sándor, Buzi Márton, Arday Janka Dániel, Zsóka György, Tóth Kálmán,

Keresztúry József, Tóth Lajos, Bálint Dezső, Meczner András, Miklós Béla, Hajzer Endre, Ujj István, Kádár János, Dókus Ernő, Hutka József, Dókus László, Szabó Endre, Komjáthy Béla, Virág József, Szabó József, Szabó Lajos, Homoky Antal, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Nagy Ignác, Dókus Gyula, Debreczeni Bertalan, Szentimrey Gyula, Dr. Zsindely István, Szinyei Endre, Kerekes Dezső, Czinke István, Vattay László. Összesen 49-en.

Nemmel szavaztak: Kerekes József, Szathmáry Király Pál, Papszász Lajos, Szekrényesy Árpád, Nagy Pál, Farkas Ábrahám, Ragályi Géza, Idrányi Ferencz, Lévy József, Dr. Kovács Gábor. Összesen 11-en.

Nem szavaztak: Révész Kálmán, Meczner József, Dr. Finkey Ferencz. Összesen 3-an.

A szavazatok megszámláltatván, az elnökség kihirdeti, hogy a Vay-Mocsáry-alapítvány megnyitására s a sárospataki főiskolai tanárok fizetésének rendezésére nézve a közgyűlés a főiskolai igazgató-tanács javaslatát egészben és részleteiben elfogadja s ehhez képest az egyházkerületi pénzügyi választmányt a Vay-Mocsáry-alapítványnak az elfogadott javaslat értelmében leendő megnyitására és kezelésére, a főiskolai igazgató-tanácsot a tanárok törzsfizetésének és a nyugalomba készülő tanárok korpótlékának rendezésére ezennel felhívja; az ev. ref. egyetemes konventet 600,000 korona törlesztő-kölcsön engedélyezésére kéri, nem kételkedvén a felől, hogy az egyetemes konvent — a kölcsönnek teljes biztosítása mellett — készséggel fogja a maga több százados önállására féltékeny sárospataki főiskolát minden tőle telhető gyámolításban részesíteni.

Netaláni félreértések kikerülése végett kijelenti elnökség, hogy a megtörtént szavazással a főiskolai igazgató-tanácsnak f. évi szeptember 10-iki ülésében hozott s részben elvi jelentőségű határozatai s illetőleg javaslatai (1—6. pont) is elfogadottaknak tekintendők s arra az esetre, ha a konventtől reményelt kölcsön nem volna megnyerhető, már most meghatalmaztatik a főiskola Igaz-

gató-tanács a korpótlékok rendezése végett az általa javasolt másik módozat megkísérlésére, jelentése bevéartván.

14. Olvastatott *Fejes István* főiskolai algondnoknak egyházkerületi közgyűlésünkhöz intézett következő levele:

Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés!

A sárospataki főiskolában legutóbb az 1894-dik évben lépett életbe a tanári fizetéseknek 500 frt korpótlékkal rendezése és az országos tanári nyugdíjintézet létesítése folytán a tanárok sorsának általános biztosítása. Nagy haladások voltak ezek a sárospataki főiskola fejlődésében és ha még ezekhez hozzá vesszük azt is, hogy ugyanazon idő óta egy új theológiai tanszék rendszeresített; továbbá, hogy ámbár akkor a parallel osztályok ügye, alap hiányában, a napi rendről levétetett, mégis már azóta máig 3 parallel osztály állítottatott fel; — azt hiszem, hogy ezt 6 évi történetnek mindenki előgnek fogja találni.

A főiskola igazgató-tanácsa azonban 1894 óta is mindig abban a gondolatban élt, hogy a tanári fizetések akkori rendezése nem lehet végleges; azért minden figyelmét arra irányozta, hogy a fokozódó igényeket mielőbb kielégíthessük és a főiskolát, múltjához méltóan, a mindenkori magasabb színvonalon fentarthassuk.

Ezen czélzataink közben találkoztunk azon sürgetéssel, mely ugyan egyebűtt is, de különösebben tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk alkalmával nyilatkozott meg.

Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés!

Nekem ebben a kérdésben, a mi ennek lényegét illeti, abban az előterjesztésben jut nézetem és véleményem kifejezésre, a melyet igazgató-tanácsunk a tanári fizetések rendezésének tárgyában ez alkalommal nyűjt be. Erre nézve ki kell jelentenem, hogy ezen nézetemre és véleményemre befolyást nem gyakorolt egyéb, mint saját belátásom. Ki kell jelentenem azt is, hogy ez a javaslat, vagy ehez hasonló, az 1901-dik évben mindenesetre napirendjére került volna köztanácskozásunknak, mert én e részbeni szándékomról a tanári-kart már biztosítottam is, a mint erről az 1898/1899. évi Értesítőben az igazgató bizonytságot is tett.

Ily körülmények közt méltán meglepett tehát engem az a mód, a melynek megnyilatkozásával tavaszi egyházkerületi közgyűlésünkön találkoztam. Bizalmatlanságnak kellene azt tekintenem legalább is magam iránt, a kire az ügyvezetés gondja és felelőssége hárul és ennél fogva, a midőn komolyan visszautasítottam a nyugtalanságot, ugyanakkor el is határoztam magamban, hogy lemondásomat algondnoki állásomról a legközelebbi alkalommal be fogom nyújtani. Hogy egyidejűleg veszi a Főt. egyházkerület a tanári fizetések rendezésére vonatkozó javaslatot is, az annak legyen bizonyítéka, hogy mielőtt hivatalomtól visszavonúlnék, a sárospataki főiskola emelkedésére vonatkozó czélzataimat a Főt. egyházkerülettel közölni óhajtottam.

Azt hiszem, hogy lemondásomat az előadott tények eléggé indokolni fogják; mindamellet ki kell emelnem azt is, hogy miután a tanári fizetések rendezése nemcsak azokon az elvi alapokon oldható meg, a melyekhez én feltétlenül ragaszkodom, — nekem ez alkalommal kötelességemmé vált a Főt. egyházkerület megbízatását visszaadnom, hogy személyemre való tekintet nélkül szabadon határozhasson a különböző elvi szempontok felett.

Mély hálával megköszönve a nekem nyújtott munkatért, a melyben életem egy jókora szakában szent ügyért fáradozhattam, hivatalos állásomat a Főtiszteletű egyházkerület rendelkezésére bocsátom, mély tisztelettel csupán azt kérve, hogy ha a rám bízott hivatalban tettem valami elismerésre méltót: méltóztassék engem megjutalmazni azzal, hogy fölment attól a szolgálattól, a melynek gondjait mindig édes örömmel és nemes büszkeséggel hordoztam, de a körülmények folytán azt most már hordozni nem óhajtom.

Alázatos tisztelettel maradtam Sátoralja-Újhely szeptember 28. 1900.

A Főt. egyházkerületi közgyűlésnek.

alázatos szolgálja

Fejes⁷ István,

a sárospataki főisk. egyházi algondnoka.

Egyházkerületi közgyűlés a felolvasott levélből újabb hathatós bizonytságot nyert arra nézve, hogy tiszáninneri egyházkerületünknek s ebben sárospataki főiskolánknak a *Fejes István* mély belátására, széleskörű tudására, gyakorlati bölcseségére, higgadt erélyére s kormányzói megfontoltságára ma még nagyobb szüksége van, mint volt bármikor idáig s midőn azért a főiskola kormányán eddig felmutatott nagy sikereiért, a főiskola hagyományos szellemének s egyebek közt több százados önállásának megmentése s fentartása végett teljesített eredményes munkásságaért s nemes aggodalmáskodásáért a legőszintébb tisztelettel és elismeréssel mond neki forró és hálás köszönetet: ugyanakkor a legnagyobb és osztatlan bizodalommal, személyébe, erélyébe és szerencsés kezébe vetett erős hittel és a legédesebb reménységgel kéri Őt nagy jelentőségű s bár terhes és meg sem jutalmazható algondnoki állásának megtartására s elveivel, férfiúi meggyőződésével egyező szellemenben való tovább vitelére, a megkezdett és szép kilátások között fejlődő építkezés betetőzésére; a mihez ő reá testi-lelki erejének épségben leendő megtartása s anyaszentegyházunk javára szolgáló mind dúsabb-dúsabb gyümölcsötetése végett — egész egyházkerületi közgyűlésünk — Istennek áldó és megsegítő kegyelmét kéri.

15. Olvastatott Csabay Pál balogi- és Kerekes János barczikai lelkészek folyamodványa, a melyben a folyó évi tavaszi közgyűlésünk 7-ik számú határozatával életbeléptetett lelkészi özvegy-árva-gyámintézet alapszabályának azon rendelkezését, — hogy csak *az ev. ref. vallásukat igazoló özvegyek jogosítottak állandó évjáradék élvezésére*, — özvegyeikre nézve kivételes határozattal megváltoztatni kéri, abból az indokból, hogy ők ág. ev. vallású hitveseikkel régen e törvény keletkezése előtt léptek házasságra, akkor, mikor e nemes célú intézményünk, régi szabálya értelmében, lelkészeink ág. ev. vallású özvegyeire is kiterjesztette jótéteményeit. S mivel az orsz. ev. ref. lelkészi gyámintézet alapszabályának 9-ik §-a is

kizárja az ő leendő özvegyeiket jótéteményesei közül, azt is kéri, hogy ezen sérelmes szakasz megváltoztatását is célzó folyamodványukat pártolólág terjeszsze fel kerületünk az egyetemes konvent eleibe.

Kerületünk közgyűlése a folyamodó lelkészek kérelmét méltányosnak tartja, s az életbe léptetett kerületi lelkészi özvegy-árva-gyámintézet alapszabályának külön lenyomatban való kiadását akként rendeli el, hogy a 11-ik §. toldassék meg azzal, hogy: *„Azon ág. ev. vallású özvegyek, kik férjeikkel e szabály életbelépte, vagyis 1900. év május elseje előtt léptek házasságra, állandó évjáraadéokra jogosítottaknak tekintendők.“*

Folyamodó lelkészek kérelmének második része is, hasonló kivételes határozat hozatala, illetőleg az orsz. lelkészi özvegy-árva-gyámintézet jótéteményeinek az ő ág. ev. vallású özvegyeikre is leendő kiterjesztése végett, pártolólág terjesztetik fel az egyetemes konventre.

16. A tavaszi közgyűlés, 16. számú jegyzőkönyvi határozatában, megbízta püspökünket, hogy a *rozsnyói leányegyház anyásítására* vonatkozó s a lelkészi fizetésnek államsegály útján leendő kiegészítéséhez szükséges iratokat, a gömöri esperes útján, a berzétei lelkész által egészíttesse ki, és a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz ajánlólag terjeszsze fel. Püspökünk jelenti, hogy a kiegészítéshez szükséges iratok kiállítása folyamatban van, de egészben összeállítva, úgy, hogy azok már a miniszteriumhoz felterjeszthetők lennének, hozzá még nem érkeztek vissza.

Közgyűlés utasítja a berzétei lelkészt, hogy a rozsnyói lelkészi díjlevelet 3 példányban kiállítva s annak értékét *„Kimutatási ivenek“* a konventi utasítások értelmében felszámítva s hiteles egyházi és helyi hatósági bizonylatokkal felszerelve, a gömöri esperes útján, püspökünkhöz további eljárás végett haladéktalanul terjeszsze fel.

17. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 35-ik számú jegyzőkönyvi határozatával kimondotta, hogy az egyetemes konvent által az ev. reformált és az ág. evang. egyházat

közösen érdeklő ügyek szabályozására elfogadott s egyházkerületi szabályrendeletbe foglalás végett leküldött „Egyesség“-et teljes szövegében elfogadja s a szükséges statutum elkészítésével és az egyesség szövegének abba leendő beillesztésével egy bizottságot bízott meg. E bizottság beterjeszti jelentését s bemutatja az általa szövegezett szabályrendeletet.

Egyházkerületi közgyűlés a bizottság munkáját elfogadja s a kívánt szabályrendeletet a következő szövegben állapítja meg:

A TISZÁNINMENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET SZABÁLYRENDELETE

a két protestáns egyház híveinek és gyülekezeteinek egymás közötti kölcsönös viszonyairól.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület a magyarországi ev. reformált és ágostai hitv. evangélikus egyházat közösen érdeklő ügyek szabályozására kiküldött együttes bizottság által Budapesten 1900 márczius hó 6-án megállapított „Egyesség“ et egyházkerületi szabályrendeletül elfogadja és saját körében, *mint egyházkerületi szabályrendeletet* közkötelező erejűnek nyilvánítja.

Ezen egyesség, mint szabályrendelet következőleg szól:

Egyesség,

mely a magyarországi két protestáns egyház képviselőiben, az evang. reform. egyház egyetemes konventje s az ág. hitvallású ev. egyház egyeteme között a n. geresdi egyességben már 1833-ban megállapított elvek szemelött tartásával, azon czélból köttetett, hogy a két protestáns egyházban a hit-tudomány és egyházi szertartások körül fennforgó hagyományos különbségeknek kölcsönös tiszteletben tartása mellett, egyfelől a békesség és testvéri szeretet a két egyház között tovább is fenntartassék és megszilárdíttassék, másrésről a hitélet egymás segélyével kölcsönösen ápolassék és fejlesztessék.

Ezen testvéri egyesség az alábbi viszonyban levő híveknek és gyülekezeteknek, az ezekben működő lelkészeknek és tanítóknak, valamint ezek hatóságainak kölcsönös jogait és kötelességeit, úgy az ez ellen vétők irányában való eljárást szabályozza.

A testvéri egyességre lépő két egyház hívei a következő négy viszonyban élhetnek egymás közt az egyes helyeken:

I. Mint ugyanazon városban vagy községben két teljesen önálló gyülekezet hívei.

II. Mint szerződéssel vagy hosszabb időn át tartó gyakorlattal megerősített módozatok mellett egyesült anya- vagy leányegyházközségek tagjai.

III. Mint nem egyesült, csak csatlakozott anya- vagy leányegyházközségbeli hívek.

IV. Mint szórványban levő hívek.

Előrebocsátásával annak, hogy ezen megállapodások az összes viszonyokra a lelkészek, tanítók és hívekre nézve csak annyiban kötelezők, a mennyiben ezek a közöttük fennálló szerződés pontjaival vagy eddigi rendes gyakorlatukkal nem ellenkeznek: ezen testvéri egyességben a két protestáns egyház tagjainak, valamint a lelkészeknek és tanítóknak kölcsönös jogai és kötelességei a fentírt négy viszonyra vonatkozólag a következőleg szabályoztatnak:

I. RÉSZ.

Önálló gyülekezetek.

1. §. Ha ugyanazon városban vagy községben, mindkét egyháznak külön önálló gyülekezete van s ezek lelkészei egymás helyett, a másik lelkész beleegyezése vagy akadályoztatása esetén végeznek valamely egyházi cselekményt, tartoznak az általuk teljesített cselekményről pontos anyakönyvi jegyzéket küldeni, a lefizetett híványszerű vagy felsőbb hatóság által megállapított stólával együtt, az illetékes lelkészi hivatalnak. Mindkét lelkész köteles igazolni, illetve meggyőződést szerezni, hogy a kézbesítések megtörténtek-e?

II. RÉSZ.

Szerződéssel vagy hosszabb időn át tartó gyakorlattal megerősített módozatok mellett egyesült anya- vagy leányegyházközségek.

2. §. Ha az egyesült anya- vagy leány-egyházközségeknek kölcsönös szerződése van, annak érvénye tovább is fennáll; ha azonban írott szerződés bármely okból nem volna, az esetben a fennálló gyakorlat szerinti kölcsönös jogok és kötelezettségek írásba foglalandók. A mennyiben pedig a kölcsönös jogok szabályozására sem szerződés, sem megállapodottnak elfogadható joggyakorlat nincs, vagy ha van is, de némely jogviszonyok azok által szabályozva nincsenek, azon esetben és azon jogviszonyokra nézve ezen testvéri egység intézkedései az irányadók.

Ezen egyesült egyházak egymás iránti viszonya azonban változást is szenvedhet, de mindenkor csak a felsőbb egyházmegyei és egyházkerületi hatóságok kölcsönös beleegyezésével a következő esetekben:

a) ha az egyik egyház hívei annyira megerősödnek, hogy önálló anya- vagy leány-egyházközségeket alkothatnak;

b) ha az egyik egyház hívei annyira meggyengülnek, hogy addigi testületi kötelezettségeiknek többé eleget nem tehetnek s ekkor a másikkal csatlakozási viszonyba lépnek.

3. §. Külön szerződés vagy érvényes gyakorlat hiányában az ilyen egyesült anya- vagy leány-egyházakban a lelkész és tanító azon egyház kebeléből választandó, a melyik egyháznak egyházi adót fizető hívei többségben vannak.

A választás mindig azon egyház törvényei szerint történik, a melyhez a megválasztandó lelkész vagy tanító tartozik s a választásban mindazok részt vesznek, a kiket a választási jog bármelyik egyház választási törvényei vagy szabályrendeletei szerint megillet.

A mindenkori lelkésznek, illetve tanítónak illetékes egyházi felsőbbsege van az egyesült egyház kormányzatára és felügyeletére hivatva; a gyülekezet tehát ezen felsőbbségnek választásába befolyik, az egyház fokozatos testületeinek közgyűléseiben részt vesz, az illető egyházi törvényekben meghatározott módon.

4. §. Az egyházi előljárók mindkét egyház kebeléből választandók, — az egyházi adót fizető gyülekezeti tagok szám-

arányában. Gondnok, illetve felügyelő azonban mindig kettő és pedig mindegyik egyház kebeléből egy-egy választandó.

5. §. Ha ilyen egyházi községnek az egyik egyház kebelébe tartozó hívei külön önálló anya- vagy leány-gyülekezetté alakulnak a fenti elvek szerint, az esetben a vagyon megosztás felett az egyesülési szerződés határozatai az irányadók.

Ha azonban ilyen szerződés vagy abban a vagyon-felosztásra nézve intézkedés nem volna, azon esetben az alapítványi vagyon azon egyház híveié lesz, a mely egyház céljaira az alapítvány tétetett. Egyéb vagyon az eddigi egyesült egyházközség közös céljaira fentartandó mindaddig, míg az mint egyesült gyülekezet fennáll.

Amennyiben pedig ezen egyesült gyülekezet mindkét egyház felsőbb hatóságainak engedélyével mégis feloszlanék, ezen vagyon is felosztatik és pedig a két egyháznak ott egyházi adót fizető híveinek számaránya szerint.

A midőn ezen elválás alkalmával a gyülekezetek között nézeteltérések merülnének fel, akkor a két egyházkerület közgyűlése egy-egy lelkeszi és egy-egy világi egyénből álló bizottságot küld ki, melynek elnökét, ha a kiküldött bizottsági tagok első összefüvetelők alkalmával elnökválasztásban meg egyezni nem tudnak, az egyesült gyülekezet egyházi adót fizető tagjai többségének kerületi elnöksége nevezi ki. A bizottság az elválás módosatait végérvényesen megállapítván, kimondja az elválást és eljárásáról mindkét egyházkerületnek jelentést tesz.

6. §. Ha az egyik egyház híveinek önálló anya- vagy leány-gyülekezetté alakulása által az elhagyott egyház hívei annyira elgyengülnének, hogy szinte önálló anya- vagy leány-gyülekezetet többé nem alkothatnak, a másik egyház önállóvá lett gyülekezete köteles őket, mint csatlakozottakat befogadni, azon kötelezettségek leendő teljesítése mellett, melyek ezen egyesség harmadik fejezetében a nem egyesült, csak csatlakozott gyülekezet tagjaira nézve irányt adók, anélkül azonban, hogy a részükre az elváláskor esett vagyont vagy annak bármely részét követelhetné.

Ezen vagyon egészben a csatlakozott felekezet által kizárólag azon célra gyümölcsöztetendő, hogy így idővel vagyoniilag megerősödvé, ezen egyház hívei is önálló gyülekezetet alkothassanak.

7. §. Az egyesült egyházközségekben is jogukban áll az ott kisebbségben levő egyházhoz tartozó híveknek minden olyan

alkalommal, a midőn lelkészi szolgálatra szükség van, külön költségre saját egyházuk hitvallását követő lelkésznek szolgálatát igénybe venni.

8. §. Egyesült anyagyülekezetekben:

a) az anyakönyvek közösek;

b) a lelkész a nyilvános úrvacsorát mindkét egyház híveinek külön és pedig először saját egyháza híveinek az illető hívek egyházának hitvallása szerint köteles kiszolgáltatni; tehát az ev. ref. hitvallást követőknek kenyérrel, az ág. hitv. követő evangélikusoknak pedig ostyával. Így köteles gyóntatni, illetve úrvacsorát kiszolgáltatni a betegeknek is;

c) a két egyház confirmálandó növendékeit köteles a lelkész külön órákban egymástól elkülönítve oktatni, a confirmálást azonban mindkét egyház növendékeivel külön, saját hitvallású lelkészük végzi. A megtörtént confirmációról a confirmáló lelkész köteles anyakönyvet vezetni. Egyik egyház növendékét még a szülők határozott kívánatára sem szabad a másik egyházba át confirmálni, sem befogadni. Nem szabad a lelkésznek magyarázatai alkalmával a másik egyház hitelveit bírálni vagy sérteni;

d) a vallástani tárgyakban mindkét egyház növendékeit a tanító köteles együttesen oktatni, kivételével a nem saját egyháza hittanának, a melynek tanítása az egyesült egyház lelkészének köteleességét képezi.

9. §. Egyesült leány-gyülekezetekben:

a) az egyesült leány-gyülekezet mindkét egyházához tartozó hívek és gyermekekről a tanító mindkét egyház illetékes anya-gyülekezeti lelkészének külön számol.

Ha mindkét egyház egyházkerülete megadta a tanítónak, (a ki esetleg praeoráns levita vagy fakultált egyén) a keresztelhetési engedélyt: szigorú kötelessége a tanítónak az általa végzett keresztelesekről, mindkét prot. egyház híveiről külön-külön pontos jegyzéket vezetni és ezen jegyzéket minden hó végével külön-külön-mindkét illetékes anya-gyülekezet lelkészi hivatalának beküldeni, valamint annak kézhezvételéről a választudósításból, melyet öngazolása végett kérni és megőriznie kell, meggyőződést szerezni. Ha az egyesült leány-gyülekezet mindegyike egy és ugyanazon ugyancsak egyesült anya-egyház-községhez tartozik, a tanító a mindkét részre keresztelekről csak egy jegyzéket vezet;

b) ha a keresztelhetési engedély csak az egyik egyházkerület által van a tanítónak megadva, a másik egyházhoz

tartozók keresztelésétől óvakodni köteles; a jogosan kereszteltektről vezetett jegyzéket pedig az illetékes anya-egyházközség lelkészének az előbbi pont szerint nyújtja be;

c) a két egyházhoz tartozó növendékek confirmátiói oktatását és a hittantánítást a tanító különórákban — az ezen oktatást az anyagyülekezetekben szabályozó 8. §. c) d) pontjai szerint tartozik teljesíteni; a vallástan többi tárgyaiban az oktatás közös. Ugy a külön, mint a közös órákban a tanító kerülje mindazt, a mi bármelyik egyházhoz tartozó hívek hitvallásbeli érzékenységét a legcsekélyebb mérvben is sérthetné;

d) bármelyik egyház halottait az egyesült leány-gyülekezetben a tanító csak akkor temetheti el, ha a felek a halálesetet illetékes anya-gyülekezetük lelkészénél bejelentették és a lelkésztől az eltemetésre engedélyt hoznak. E szabály alól kivétel csak távol eső leány-gyülekezetekben van megengedve és csak akkor és azon tanítónak, ha és a melyik tanítónak az illetékes egyházmegyei gyűlés, tekintve az anya-gyülekezet távol-ságát, egyszer s mindenkorra engedélyt adott a távollevő illetékes anya-gyülekezetbeli lelkész külön engedélye nélküli temetetésre. Ezen esetben azonban köteles a tanító az általa eltemetett halottakról pontos jegyzéket vezetni s azt az illetékes anya-gyülekezeti lelkészi hivataloknak minden hó végén pontosan beküldeni s annak kézbeviteléről ezen §. a) pontja szerint meggyőződést szerezni.

III. RÉSZ.

Csatlakozott gyülekezetek.

10. §. Nem egyesült, csak csatlakozott anya- vagy leány-egyházközségeknek azon egyházközségek tekintetnek, a melyekben az illető helyen az egyik prot. egyháznak van anya- vagy leány-gyülekezete, a másik egyháznak pedig sem helyben, sem 6 km. vagyis olyan távolságban, a hová hívei nagyobb költség és alkalmatlanság nélkül templomukba járhatnak és gyermekeiket is iskolába járathatnák, sem, anya-, sem leány-gyülekezete nincs. Ez utóbbi egyház hívei az előbbi egyház anya- vagy leány-gyülekezetéhez csatlakozottaknak jelentetnek ki. Mindkét egyház főhatósága kölcsönösen elismeri, hogy ily helyeken saját híveit mindig a másik egyház híveivel csatlakozási viszonyban levőknek tekinti s minden egyházi viszonyait az alábbiak szerint intézik és bírálják el.

11. §. Ily csatlakozási viszonyban levő gyülekezetek, akár anya-, akár leány-gyülekezetek legyenek azok, mindig csak az egyik egyház jellegével bírnak, a gyengébb egyházhívek pedig ehhez csatlakoznak, akár jár ki hozzájuk évenként egyszer vagy többször saját egyházuk illetékes anya-gyülekezetbeli lelkésze, akár nem.

12. §. Ezen csatlakozott gyülekezetekben

a) a lélekpénzt, párbért, közmunkát, gabonát, szóval mindennemű egyházi adót, úgyszintén tandíjat és stólát mindig ugyanazon kulcs szerint tartoznak fizetni mindkét egyház hívei a jelleget adó gyülekezet pénztárába, azonban a csatlakozott másik egyház híveitől beszédett egyházi adónak felét, a tandíj és stóla ide nem számítatván, a jelleget adó gyülekezet pénztára, a csatlakozottak illetékes anyagyülekezeté pénztárának köteles átszolgáltatni.

A közmunka akár természetben, akár pénzben mindig egészen a jelleget adó egyházközség javára rovandó le.

Ezen egyházi adók kivetését mindig a jelleget adó gyülekezet eszközli a csatlakozott egyház híveire is. Az ezen kivetést neheztelő fél azonban panaszával saját illetékes felelősségi hatóságához fordulhat, a mely a kivetést eszközölt gyülekezet egyházának törvényei szerint bírálja el a panaszt.

b) A jelleget adó gyülekezet temploma, iskolája, lelkész- vagy tanító-lakának építési költségeihez a csatlakozott egyházhívek csak önkénytes adományokkal járulhatnak; azonban a rendes javítási és fentartási költségeket a testvér egyházhívekkel közösen egyforma kulcs szerint viselik; mégis a mennyiben ezek a közpénztárból fedeztetnek, e czímen a csatlakozottak ellen külön kivetésnek helye nincs, viszont ha ezen rendes javítási és fentartási költségek külön kivetés útján fedeztetnek, a csatlakozottakra eső összeg fele nem szolgáltatandó át az a) pont szerint illetékes saját anyagyülekezetbeli pénztárnak.

c) Olyan gyülekezetben, a hol az egyházi terhek birtokaránylag szoktak kivettetni, a vegyes házasságban élő hívek föld- és házbirtokára eső mindennemű egyházi fizetés azon házastárs egyházát illeti, a melyiknek a nevén a birtok telekkönyvileg áll, vagy a kit az tulajdonjogilag illet.

13. §. Csatlakozott gyülekezetben a jelleget adó egyházhívek templomának, iskolájának, harangjainak és temetőjének, utóbbiban mindegyik testvér saját egyházának hagyománya szerinti használatához joga van a csatlakozott egyházi híveknek ugyanazon feltételek mellett, mint a jelleget adó testvér.

gyülekezet híveinek és pedig akár ki szokott járni a csatlakozott egyház anyaggyülekezetbeli lelkésze nyilvános istentiszteletet tartani, temetést vagy más functiót végezni, akár nem.

14. §. Bármelyik csatlakozott egyház tagjainak mindenkor jogukban áll minden egyházi functiót saját hitvallású illetékes lelkészükkel saját költségükre végeztetni. E célra a jelleget adó gyülekezet köteles a templomot vagy imaházat a csatlakozott felekezetek részére, akár nyilvános istentisztelet, akár halotti gyászbeszéd, esketés vagy keresztelés vagy egyéb egyházi cselekmény végeztetése végett, azon határozott órákon kívül, a melyekben a jelleget adó egyházközség nyilvános isteni tisztelete tartatni szokott, átengedni.

15. §. Gyülekezeti előljárók ilyen gyülekezetekben az egyházi adót fizető hívek szama arányában mindkét egyház hívei közül választandók.

16. §. Nem egyesült, csak csatlakozott gyülekezetekben, ha a csatlakozott egyház híveinek lélekszáma és vagyoni ereje annyira növekednék, hogy egyházi adója és egyéb járandósága egészben a jelleget adó egyház híveit elérí vagy megközelíti, joguk van a felsőbb egyházi hatóságuknál lépéseket tenni az iránt, hogy egyesült gyülekezetté alakulhassanak, a mely esetben mindkét egyház híveinek kölcsönös jogai és kötelezettségei mindkét egyházhívek egyházi felsőbbsege által megerősített, méltányos alapon kötött, tüzetesen intézkedő szerződésbe foglalandók.

17. §. Ha pedig a csatlakozott egyház hívei önálló anyavagy leány-gyülekezetté alakulnának, ez esetben a gyülekezet eddigi ingatlanai, egyházi és iskolai épületei s egyéb vagyona — marad az eddigi jelleget adó egyház gyülekezeté, abból a csatlakozottak sem részt, sem semmiféle kártérítést vagy visszafizetést nem követelhetnek, — sőt amennyiben a különválás által az eddigi jelleget adott egyházgyülekezet annyira meggyengülne, hogy mint önálló gyülekezet magát fentartani nem képes és az önállóvá lett másik egyházgyülekezethez kíván csatlakozni, ez most már, mint jelleget adó köteles azt, mint most már csatlakozottat a 6. §. értelmében és feltételei mellett befogadni.

18. §. A csatlakozott viszonyban levő s jelleget adó anya gyülekezetekben:

a) a lelkész, amennyiben a csatlakozó egyházhívek egyes esetekben saját hitvallású lelkészük functióját igénybe venni nem kívánják, köteles a confirmálás kivételével minden egyházi functiót teljesíteni; a csatlakozott egyházhívek kisdedei-

nek általa teljesített keresztelését vagy külön anyakönyvbe, vagy szám nélkül saját anyakönyvébe, az általa eltemetett halottakat saját anyakönyvébe bevezetni és azokról minden év végén — anyakönyvi ívén — az eredeti bejegyzéssel szóról-szóra meg-egyező, aláírt másolatot, illetve kivonatot küldeni a csatlakozott egyházhívek illetékes anya-gyülekezetbeli lelkészének.

b) Minden stóla a fungáló lelkészt és tanítót illeti s a hívektől — nem fungáló egyházi hivatalnok stólát nem követelhet.

c) A lelkészeknek a csatlakozott egyházhívek gyermekeit még a szülők határozott kívánatára sem szabad a keresztelés vagy a confirmálás alkalmával más egyház tagjául bejegyezni, mint a melyikhez az állami törvény szerint tartoznak.

d) Csatlakozott viszonyban levő anya-gyülekezetben a tanítók, a csatlakozott egyházhívek tanköteles gyermekeire nézve kötelesek magukat a 8. §. d) és 9. §. c) pontjában foglalt szabályokhoz tartani.

19. §. A csatlakozott viszonyban levő, a jelleget adó leány-gyülekezetben a tanító, — ha neki egyik vagy mindkét egyház egyházkerülete által keresztelhetési engedély van adva, ez esetben az általa kereszteltetekre, nemkülönben a csatlakozott hitfelekezetbeli gyermekek vallásoktatására, confirmáció előkészítésére és mindkét egyházhoz tartozó hívek halottainak eltemetésére nézve köteles magát azon utasításokhoz tartani, melyek az egyesült leány-egyházközségek tanítói részére a 9. §-ban előírva vannak.

20. §. Csatlakozottaknak tekintendők mindkét egyház részéről — a mennyiben saját hitvallású lelkipásztorok által való gondozásukról intézkedve nincs — a másik protestáns egyház kebelébe tartozó katonák, valamint a rabok — s ezek lelki gondozását a testvér egyház lelkésze a csatlakozottakra érvényes szabályok szerint köteles eszközölni.

IV. RÉSZ.

Szórványok.

21. §. Szórványokban élő híveknek csak azon protestáns hívek tekintetnek, a kik oly községben vagy helyen laknak, a melyben és a hol egyik protestáns egyháznak sincs sem anya-, sem leány-gyülekezete. Ezek saját egyházuk anya- vagy leány-

gyülekezetének kötelékébe tartoznak, annak lelkigondozása alatt állanak, egyházi adó és egyéb járandóságait is oda fizetik és a testvér egyház anya- vagy leány-gyülekezetének pénztárába semminemű adót vagy más járulékot nem tartoznak fizetni; de ha a testvér-egyházgyülekezet lelkészének vagy tanítójának szolgálatát — a rendes díjak fizetése mellett — igénybe óhajtják venni: az tőlük meg nem tagadható.

V. RÉSZ.

Vegyes intézkedések.

22. §. Vegyes házások esketésénél joga van a jegyeseknek bármelyik egyház lelkészének szolgálatát igénybe venni, az esketést az eskető lelkész saját anyakönyvébe jegyzi be és a stóla is őt illeti, de tartozik a másik fél illetékes lelkészét az esketésről értesíteni.

23. §. Vallás-változtatás esetén, úgy a kilépésre jelentkezésnél, mint a felvétel elfogadásánál, mindenkire nézve, saját hitfelekezetének lelkésze illetékes.

Az állami, községi és felekezeti nép- és középiskolákban a vallásoktatás mikéntjére nézve a következő megállapodások jöttek létre:

24. §. Minden olyan tanintézetben, a melyben mindét protestáns egyház kebelébe tartozó tanulók vannak, hitoktatója azonban csak az egyik egyháznak van, ez köteles a másik protestáns egyházhoz tartozó növendékeket is a saját egyházához tartozó növendékekkel együtt — egyenlő feltételek mellett — a vallástani tantárgyakban oktatni mindaddig, míg a másik egyház főhatósága a saját egyházához tartozó növendékek hitoktatásáról másként nem gondoskodik. Tartozik azonban minden ilyen hitoktató az általa hitoktatásban részesített másik protestáns egyház növendékeinek névsorát, a tanév első hónapjának közepéig ezen növendékek illetékes egyházi főhatóságához beküldeni, a tanév végén pedig a tanítás eredményéről ugyanoda jelentést tenni.

25. §. Bármelyik protestáns egyház tanintézeteiben a köztartást a testvér protestáns egyház kötelékébe tartozó tanulók is igénybe vehetik ugyanazon feltételek mellett, mint a saját egyházkötelékébe tartozó tanulók, s az arra érdemesek — a körülményekhez képest — egyéb jótéteményekben is részesíthetők.

26. §. Az ezen egyességben foglalt határozatoknak bárminemű megsértését a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület az Egyházi Törvények 301. §-ába ütköző fegyelmi esetnek tekinti és nyilvánítja, melynek elbírálására az illető egyháztagoknak, vagy egyházi tisztviselőknak saját egyházi bíróságai illetékesek.

Az ily esetekben hozott ítéletek a másik testvér-egyház illetékes hatóságával mindenkor közlendők.

Ezen határozat — tudomásul vétel végett — közöltetik az egyetemes Konventtel.

18. Az abaúji egyházmegye gondnokának tavaszi közgyűlésünk 69. számú jegyzőkönyvébe foglalt azon indítványa, hogy az *esperesek fizetése* 210 koronáról 500 koronára emeltessék, véleményes javaslattétel végett az egyházkerületi pénzügyi választmánynak adatott ki. Pénzügyi választmány, tekintettel az esperesek fontos és nagy felelősséggel járó s az utóbbi időben jelentékenyen megszorodott teendőire, javasolja, hogy tiszteletdíjuk az egyházkerületi pénztárból ez idő szerint kiadatni szokott 210 koronáról 600 koronára emeltessék fel, s ezen felül hivattassanak fel az egyházmegyék, hogy espereseik tiszteletdíját tehetségökhöz képest szintén emeljék fel.

Mivel azonban az egyházkerületi közigazgatási pénztár a javaslatba hozott 390 korona, tehát a 8 esperesnél 3120 kor. kiadási többletet fedezni nem képes, az egyházkerületi pénztár által kezelt többi alapok és alapítványok pedig e czélból igénybe nem vehetők, pénzügyi választmány indítványozza, hogy az államsegélynek az a részlete, — mely ez idő szerint az egyházmegyéknek közigazgatási terheik fedezésére engedtetik át, de a melyet azok többé kevésbé a szegény egyházak, lelkészek és tanítók, továbbá az özvegyek és árvák segélyezésére fordítanak, a miről ez idő szerint már más úton-módon részben legalább gondoskodva van, — jövőre egészben vagy részben az egyházkerületi közigazgatási pénztár javadalmazására fordíttassék.

Kerületünk közgyűlése a pénzügyi választmány javaslatának azt a részét, a mely az espereseknek az egyházkerületi közigazgatási pénztárból adatni szokott tiszteletdíját az eddigi 210 koronáról 600 koronára kívánja felemelni, elfogadja, magáévá teszi és kimondja, hogy ezen felemelt tiszteletdíjak kifizetése az egyházkerületi közigazgatási pénztár terhére az 1901. év január

elsejétől számítva, folyóvá fog tétetni; úgy, hogy első ízben az összegnek $\frac{1}{3}$ -da, ezután pedig, úgy a mint eddig is szokásban volt, egyházi év szerint az egész évi járandóság egy-egy összegben fog kiutalványoztatni. Felhívja egyúttal kerületünk az egyházmegyéket is, hogy espereseik tiszteletdíját erejükhez képest a maguk részéről is emelni igyekezzenek.

A mi pedig a pénzügyi választmány javaslatának második részét illeti, t. i. hogy az egyházmegyéknek eddig adatni szokott államsegély jövőre egészben vagy részben az egyházkerületi közigazgatási pénztár javadalmazására fordíttassék: közgyűlés nem fogadja el, hanem kimondja, hogy az egyházmegyéknek az eddig juttatott államsegélyt sokféle szükségleteik fedezésére ezután is kiszolgáltatja, csupán annyit von le abból, újabb jövedelmi forrás nyílásáig, amennyit az esperesek tiszteletdíjának a szaporúlatá elkerülhetetlenné tesz.

19. A f.-borsodi egyházmegye 1900 szept. 4—5. napjain Kondón tartott közgyűléséből, az egyházkerület megbízásából készített „*Egyházközségi fejeletmi szabályzat*“-ot bemutatja.

E szabályzati javaslat jegyzőkönyvünkben kinyomatni rendeltetik (Lásd a „Függelék“ cím alatt); az egyházmegyék pedig felhívatnak, hogy vegyék azt beható tárgyalás alá s reá vonatkozó észrevételeiket adják be a legközelebbi tavaszi közgyűlésre.

20. Ugyancsak a felső-borsodi egyházmegye ugyanabból a közgyűlésből, pártolás végett, a következő nagyfontosságú felíratot terjesztette fel:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Köztudomású dolog, hogy a felső-borsodi ev. ref. egyházmegye úgy a közelmúltban, mint a jelenben mindenkor teljesítette vallásos és hazafias kötelességét. Valahányszor komoly veszedelem fenyegette hazánkat és egyházunkat, egyházmegyénk a szabadság és felvilágosodottság zászlóvivőjeként tűnt fel nemcsak a hazai

protestáns, de a szabadelvűségéről jól ismert tiszáninneri ev. ref. egyházkerület kebelében is.

Ezen fölemelő gondolat hatása alatt kell, hogy a tettek mezejére lépjünk ma is, midőn a keresztyénség 900-ados ünneplése után a római katolikus kongresszuson elhangzott, békét felforgató, lealázó, sőt harcra hívó elnöki kijelentések tétettek, melyek arcunkba kergetik a vért s a metsző fájdalom szívünkbe nyilallik.

A Gróf Zichy Jánosok és Nándorok elnöki kijelentései, továbbá a néppárt országos felhívása, szervezkedése, tervszerű, nyílt csatakiáltása mit bizonyítanak? Bizonyítják azt, hogy ma már a római katholicizmus azon árnyalata, mely a néppárt hamis jelszavaival akarja behálózni a könnyen hívő lelkeket, támogatva a szövetséges róm. kath. főpapok többségétől és az ujjongó klérus örömrivalgásaitól, egészen minden téren való leszorításunkra törekszik, midőn kimondja a vallási jogegyenlőség félszázados törvényének arczúlcsapásával: „legyen róm. kath. egyház a róm. kath. államban!”

Mi féltjük az ily hangzatos kijelentésektől nemcsak anyaszentegyházunkat, de imádott magyar hazánkat is, melynek pedig az áldott békére, ha vala volt, úgy most van legnagyobb szüksége. Nem fegyverre való hívás akar ez lenni, csak a védelmi eszközökről való gondoskodás, mert ezt parancsolja egyházunk történeti multja és hazánknak önkormányzati jogainkkal annyira összeforrott szabadsága!

Szeretettel kérjük a Főt. egyházkerületi közgyűlést: méltóztassék felírni a Főt. és Mélt. Konvent útján az országgyűléshez, hogy a nép-képviselési alapon nyugvó parlamentben az állam-kormány határozottan és erélyesen emelje fel tiltakozó szavát a nyílt hadüzenet ellen, melyben többé nem szórványos felekezeti sérelmekről, de a protestántizmus tervszerű leszorításáról, lassú kiirtásáról van szó!

Itt az ideje tehát, hogy a sokat szenvedett hazai protestantizmus, melynek halála, a hamisítatlan történet tanúsága szerint, egy jelentőségű volna Magyarország szabadságának halálával is, közgyűléseiből — míg nem késő — feliratában kérje fel az állam ügyeinek vezetőit a valóságos nemzeti katasztrófa elhárítására, mert a mely párt minden téren való leszorításunkon munkálkodik, mely az átkos visszavonás tüzet szitogatja a nép legalsó rétegeinek szívében, mely most már nyíltan támad, egyforma veszedelemnek tüntetvén fel a reformációt a tatárjárással és a török uralom pusztításával: ez nem akar kevesebbet, — bármely szemüvegen nézzük is — mint Magyarország recatholizálását jelenteni. Ezt pedig nem akarhatja a liberális kormány, mely szentesített törvények és vérrel

kivívott jogok megtartására esküdött fel, — mert a reakciós irányzat nemcsak a mi vallásunknak, de ezzel együtt a mi hazánknek sírját is megássza!

Legyen béke; de igazi értelemben!

Tiszáninneri egyházkerületünk, mely mindenkor előljárt ott, a hol a hazafiságnak, e sok ellenségtől környékezett nemzet összeforrásának s előhaladásának; az emberiség legdrágább kincseinek: a hit- és lelkiismeret szabadságának s *véraldozatokkal is megszerzett jogainknak védelméről* s a felekezeti béke, türelem és testvéries indulatok, szóval a legfelségesebb keresztyén erények, a legszentebb krisztusi eszmék ápolásáról és szolgálatáról volt szó: vita nélkül, egyhangú lelkesedéssel teszi ezt az idők lelke által sugallt feliratot magáévé s azt az egyetemes Konvent elé a legmelegebb pártolással terjeszti fel.

21. Olvastatott a tavaszi egyházkerületi közgyűlésből a *közalap bevételeinek fokozása s jövődjének biztosítása* tárgyában javaslatlételre kiküldött bizottság következő jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Folyó évi tavaszi üléséből az egyetemes Konvent, jegyzőkönyvének 8-ik pontjában, a közalap bevételeinek folytonos és aggasztó csökkenése miatt, arra hívta fel az egyes egyházkerületeket, hogy tegyenek tanulmányt és adjanak részletes javaslatot az iránt: milyen törvényhozási intézkedések volnának ajánlandók a közalapi kirovás, kezelés és a járulékok behajtása körül, a nagyobb eredmény biztosítása tekintetéből?

E felhívás folytán, egyházkerületi tavaszi közgyűlésünk 25. és 38. számú határozatával, egy bizottságot küldött ki e kérdés tanulmányozására, a mely bizottság munkálatát elfogadás végett ezennel tisztelettel beterjeszti.

Mindenekelőtt kifejezést kell adnunk annak a meggyőződésünknek, hogy mi a közalapról érvényben levő törvényt most is elég jónak és megfelelőnek tartjuk s egy újabb törvényhozási intézkedéstől sem várunk nagyobb eredményt, ha továbbra is megmarad a főok, mely a jövedelem jelenlegi folytonos csökkenését eredményezi, t. i. a törvény végrehajtása feletti enyhe felügyelet.

Hogy ez a meggyőződésünk és állításunk mennyire indokolt és tapasztalatokon nyugvó, mutatja éppen tisztáninni egyházkerületünk példája, hol a bevallások, illetőleg kirovások és befizetések, — úgy magának a kerületnek, mint az egyes egyházmegyéknek és espereseknek erélye és lelkiismeretes utánalátása következtében, — a közalap megszüntetésétől kezdve a mai napig, alig mutatnak fel említésre érdemes csökkenést.

Jónak véljük tehát mindenekelőtt a közalapi járulékok megállapítására nézve a törvény azon intézkedését, hogy a kirovás az egyes egyháztagokra *jövedelmök és állami egyenes adójok* arányában történjék; s ezen változtatni jövőre sem kívánunk.

Hanem kívánjuk a legnagyobb fokú lelkiismeretességet és minden személyes tekintetek félretételét a presbyteriumok részéről, az egyháztagok osztályba sorozása körül.

Kívánunk az egyházmegyék, illetőleg a bevallásokat felülvizsgáló bizottságok részéről az eddiginél sokkal szigorúbb ellenőrzést; a gyülekezetek közalapi járulékeinak végleges helybenhagyása és megerősítése alkalmából ők, a teljesen érdektelenek menjenek ilyen úton segítségökre az egyházta ácsnak, a kiket sok helybeli mellékes és személyes tekintetek gátolhatnak, sokszor talán egymás között is, a közalapi járulékok törvényszerű és igazságos megszüntetése körül.

E két intézkedés, t. i. a lelkiismeretes osztályba sorozás és a szigorú ellenőrzés; minden legkisebb változásnak, kihagyásnak, járulékcsökkenésnek kérelhetlen számon-kérése a presbyteriumoktól, ha a buzgóságot, a jövedelem emelkedését nem fokozza is, de legalább a további csökkenést és a nagyreménységű közalap lassú elsovadását bizonyosan megakadályozza.

Hogy azonban a buzgóságnak is tápot adjunk és a hamvadó áldozatkészség felélesztésére új tüzeket gerjeszszünk; valamint, hogy a közalaptól való elhidegedésnek okait csökkentjük: üdvösnek és sikeresnek véljük még a következő intézkedéseket is:

1. A közalaplétesítésekor az volt népünknek és egyházaiknak ígérve, hogy ezután meglesznek kimélve az eddigi házankénti kéregetésektől s így közalapi ajánlatuk voltaképpen nem új teher lesz, hanem csak az eddigi alamizsnának egy összegben való évenkénti megváltása. Mégis a kéregetők, kivált az újabb időben, rohamosan szaporodnak s élelmességökkel és gyakoriságukkal a közalap iránti elhidegedésnek ők is

előidézöi. *E kéregetéseket tehát vagy teljesen meg kell szüntetni, vagy csak a legelkerülhetetlenebb esetekre korlátozni.*

2. A jelenleg gyakorolt segélyezési eljárást meg kell változtatni s a minimumra elaprózott összegecskék helyett, — melyek semmi valódi szükségetet nem orvosolnak, ellenkezöleg a magyar ref. egyházban egy új iskolát, a kéregetö egyházak iskoláját vagy szektáját állapították meg — el kell kezdeni nem az illuzorius, hanem az igazi egyházépítés munkáját oly módon, hogy a legégetöbb szükségben levö egyházak közzül minden évben csak néhánynak adassék nagyobb összegü s azt az egyházat egészen talpraállító segedelem, abban a sorrendben, a hogy azt az egyházmegyék, illetöleg kerületek megállapították. Az erötelen tagoknak ilyen módon való megerösítése, midön jótékonyan éreztetné az anyaszentegyház egész testére való egészséges visszahatását, egyúttal hatalmasan oszlatná a közalap iránt a szívekbe befurakodott kételyt és hidegséget is.

3. Kivánatosnak tartjuk, hogy a lelkészek úgy az egyház-tanácsban, mint a hívekkel való személyes érülközésben, söt a templomi szószéken is, ragadják meg ottan-ottan az alkalmat, hogy a szívekbe a közalap iránt való szeretetnek útját egyen-gessék. De még ennél is több eredményt várunk

4. Attól, ha maga az egyetemes Konvent is részt vesz az országos közalap népszerűbbé és kedveltebbé tételében. Ennek pedig önként kínálkozó módja az, ha akár pályázat útján, akár a Prot. Irod. Társaság közbenjöttével a »Koszorú« füzetek mintájára, egy népies hangon és nyelven írott könyvecskét készített a közalap magasztos nemzeti és egyházi rendeltetésének megösmertetésére s a lelkekben való meggyökereztetésére s e könyvecskét sok ezer példányban — kiosztás végett — a lelkészek rendelkezése alá bocsátja.

5. Végül lehetetlen föl nem említenünk s a majdan össze-hivandó zsinat figyelmébe a legnyomatékosabban nem ajánlanunk a közalap intézményének létesítésekor több oldalról felhangzott amaz öhajtást, hogy a közalapi befizetésekbölk egy bizonyos rész hagyassék meg az egyházmegyék birtokában és szabad rendelkezése alatt. Erös meggyözdésünk, hogy a központi bevételek nemcsak nem csökkenének ez által, söt minden valószínűség szerint még növekednének is, mert nemcsak a lélek, de az érdek is kényszerítené akkor úgy a gyülekezeteket, mint az egyházmegyéket, hogy a saját használatukra visszamaradó összeg nagyobb voltáért, az eddiginél buzgóbb adakozásra és szigorúbb ellen-

őrzésre indíttassanak. A mit tehát a központi pénztár a révén veszítene, a vámon visszanyerné.

A javasolt intézkedések kedvező hatásáról táplált meggyőződésünkben, tisztelettel ajánljuk munkálatunk elfogadását és az egyetemes konventre való fölterjesztését egyházkerületi közgyűlésünk szives figyelmébe.

Közgyűlésünk e bizottsági munkálathoz hozzájárul s azt, mint saját véleményét terjeszti az egyetemes Konvent elé.

22. Az 1900 április 24-én Budapesten tartott egyetemes Konvent 53. sz. jegyzőkönyvi határozatában véleménynyilvánításra hívja fel az egyházkerületeket arra nézve: mimódon lehetne annak ellenőrzését biztosítani, hogy az idei költségvetésben rendelkezésére álló vagy jövendőre e czímen nyerendő s az egyházi adóval legjobban megterhelt szegény és szűkölködő egyházak között kiosztandó segélyösszegek, tényleg csakugyan az egyetemes Konvent által kitűzött cél értelmében, a leg súlyosabb adóterhek enyhítésére és pedig effektív eredménnyel használtassanak fel?

Egyházkerületi közgyűlésünk, a tavaszi közgyűlés 34-ik számú határozatában kijelölt bizottság előterjesztésének meghallgatása után határozatilag kimondja,

hogy bármilyen örömmel tölti is el a Konvent ama nagy következményű törekvése, mely szerint híveink vállairól a szinte elhordozhatatlan s itt-ott az állami adót is meghaladó egyházi teher egy részét leemelni s az egyházunk ellen ólálkodó kísértetek és fenyegető belső bajok erejét ez által is gyöngíteni kívánja: mégsem javasolja, — a rendelkezésünkre álló összegnek (14,000 kor.) a nagy célhoz való nagy aránytalansága miatt, — az ez irányú segélyezésnek már most való elkezdését s az e tekintetben való beláthatatlan kimenetelű kísérletezést. Nem, annyival inkább, mert alapos számvetésen épült meggyőződése az, hogy nagyobb mérvű, mondhatnók, százezrekre rúgó állami segedelem kieszközlése és igénybevétele nélkül ezt a minden időkre kiható nagy és magasztos célét még csak meg sem lehet közelíteni. E nagyobb szabású

államsegély kieszközlése érdekében a kellő lépések megtételét az egyetemes Konvent részéről bizalommal várja egyházkerületünk. Annak rendelkezésünkre bocsátásáig pedig az ide szánt csekély összegnek a közalap rendes segélyösszegébe való beolvasztását s azzal való együttes kiosztását tarjuk célravezetőnek. De tartjuk egyúttal elsősorú buzdító eszköznek is e körülményt a közalap iránti érdeklődés és adakozási kedv fölébresztésére az adóteher könnyítésének minél hamarábbi megkezdhetése érdekében.

Ez álláspontunkból kifolyólag nem látjuk idején valónak javaslatot adni arra nézve, miképen kellene az ellenőrzést a legcélravezetőbb módon gyakorolni, mert annak szüksége csak akkor fog bekövetkezni, a mikor majd az egyházi adóval túlterhelt gyülekezetek segélyezése ténylegesen kezdetét veendi, a minek most még a valószínű idejét sem lehet meghatározni.

23. Tavaszi közgyűlésünk 81. számú határozatával Dr. Finkey József világi aljegyző azzal bízott meg, hogy a felsőborsodi egyházmegye és annak volt ügyésze közt két darab kötvény visszaadása iránt támadt vitás ügyet barátságosan intézze el s arról jelen közgyűlésünkre jelentést tegyen.

Dr. Finkey József jelen közgyűlésünkön nem jelenvén meg s jelentését be sem küldvén, felhivatik, hogy az ügy elintézéséről szóló jelentését tavaszi közgyűlésünkre terjeszsze be.

24. Tavaszi közgyűlésünknek az *eperjesi tanító-képezdében tanuló ev. ref. vallású növendékek* tanképesítő vizsgálatára hozott 87. számú jegyzőkönyvi határozatát püspökünk közölvén az illetékes tiszai ág. ev. egyházkerület püspökével, ez év szeptember 21-én kelt válaszában arról értesíti, hogy a kérdést, határozat hozatala végett kerülete közgyűlése elé fogja terjesztetni.

Tudomásúl vétetik.

25. A tavaszi közgyűlés 94. sz. jegyzőkönyve szerint a gömöri egyházmegyének a *paróchiális könyvtárak* segélyezésére beadott indítványa, véleményezés végett, a paróchiális könyvtári bizottságnak adatott ki. Jelentés még nem érkezett be.

Közgyűlés a bizottság véleményes jelentését a jövő tavaszi közgyűlésre várja.

26. A pénzügyi választmány jelenti, hogy a *vályi és radnóti* egyházaknak a tavaszi közgyűlésünk 100. és 101. sz. jegyzőkönyvi pontjaival véleményezés végett hozzá áttett azon kérelmeit, hogy a vályi egyház 1000 korona alapítványát, illetőleg a radnóti egyház 6000 kor. regale-tőkéjét az egyházkerület 5, illetőleg 6°/_o kamat mellett kezelés végett vegye át, teljesíthetőnek találta, megjegyezvén azonban mindkettőre nézve, hogy ha idővel a kamatláb annyira leszállana, hogy az illető tőkék 5, illetőleg 6°/_o kamat mellett sem lennének gyümölcsöztesíthetők, a tőkésítendő kamat is megfelelően leszállítható legyen, a radnóti egyház kérelmére pedig különösen megjegyzi a pénzügyi választmány, hogy az egyházkerület a hasonló természetű tőkék után ez időszerint 7°/_o kamatot fizet, tehát ezen tőke után is annyi lenne fizetendő mindaddig, míg az ily természetű tőkék kamata lejjebb nem szállítatik, valamint figyelmezteti a radnóti egyházat, hogyha tőkéje még kötményezett italmérési kötvényben van elhelyezve, annak kicserélése czéljából a m. kir. pénzügyminiszterium engedélyét kell kikérnie.

Tudomásúl vétetik s a pénzügyi választmány fentebbi jelentése szerint s az abban felhozott módozatok és feltételek mellett a vályi és radnóti egyház kérelme teljesítettik.

27. Olvastatott a pénzügyi választmány jelentése a *varbóczi* egyházaknak a tavaszi közgyűlésünk 103. számú határozatával, véleményezés végett, hozzá áttett kérvényére vonatkozólag. E jelentés szerint a varbóczi egyház kérelmének az a része, hogy az egyházkerületnél levő 200 korona tartozása után a kamatok 1900 évtől kezdve elengedtesse, nem teljesíthető, miután erre kellő ok nem forog fenn; a kérelem ama részének ellenben, hogy a tőke 10 év alatt 10 egyenlő részletben legyen törleszthető, semmi akadálya nem lévén, arra külön engedély nem szükséges.

A pénzügyi választmány jelentése elfogadjatik s a varbóczi egyház kérelmére vonatkozólag határozat erejére emeltetik.

28. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 47,728. számú leiratában értesíti egyházkerületünket, hogy O cs. és ap. kir.

Felsége a kis-geőczi ev. ref. egyháznak, leégett temploma újjáépítéséhez, magánpénztárából 200 kor. segélyt küldött.

A királyi Felség nemes szívének eme szép bizonyítéka a legmélyebb hálával vétetik tudomásul s igtattatik jegyzőkönyvbe.

29. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 231. eln. sz. leírataiban a hazai papír ipar pártolása iránt kibocsátott rendeletét azon kérelemmel küldi a püspöki hivatalhoz, hogy a hatósága alatt álló iskolák vezetőit és tanítóit utasítsa arra, hogy az iskolákban csak hazai gyártmányú papírt és írószereket használjanak.

A hazafiás célú kérelmet egyházkerületünk kész örömmel teszi magáévá s ajánlja az iskolák vezetőinek figyelmébe.

30. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 32,436. számú leírataiban értesít, hogy Porcs János miskolczi tanár részére, ki a múlt iskolai év végén nyugalomba vonul, 3864 korona rendes nyugdíjat engedélyezett.

Tudomásul vétetik.

31. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 22,112. számú leírataiban helybenhagyja az egyházkerületünk által az 1899-iki rendes államsegélyről szóló számadást.

Tudomásul vétetik.

32. Ugyanaz a miniszter a folyó állami költségvetésben az ev. ref. egyház segélyezésére felvett 146,000 koronából az egyházkerületünkre eső 15,723 kor. 8 fillér államsegélyt utalványozza.

Tudomásul vétetik.

33. Ugyanaz a miniszter 24,614. sz. leírataiban értesít, hogy 1901 ben országos tornaversenyt szándékszik rendezni s ajánlja évenként a középiskolákban tornaversenyek tartását.

Kerületünk középiskoláiban az évenkénti tornaversenyek régóta szokásban lévén, a leírat tudomásul vétetik.

34. A földművelésügyi miniszter 68,640 sz. leírataiban örömmel veszi tudomásul, hogy a sárospataki theológián a

gazdaságtannak előadása iránt tett javaslata a sárospataki akadémiai szék által elfogadtatott s értesíti a püspöki hivatalt, hogy a gazdaságtannak heti 2 órán leendő előadásával Abonyi Károly sárospataki tanító-képezdei vándor szaktanárt bízta meg. Tudomásúl vétetik.

35. A *lelkész-vizsgáló-bizottság* felterjesztette az 1900 év június 25—27. napjain Sárospatakon tartott vizsgálatok alkalmából felvett jegyzőkönyvét, a mely szerint az *I-ső vizsgások* részére házi doldozatok készítése végett a következő tételek voltak kitűzve: 1. Adassék a jövő élet hite az ó-szövetségben. 2. Az 1. Kor. XV. része magyarázandó 3. Kifejtendő az egyéniség erkölcsi jelentősége. 4. Egyházi beszéd írandó Róm. 8. 28. felett. A *2-dik vizsgások* részére: 1. Mit tett Bethlen Gábor a magyar prot. egyház érdekében? 2. Párhuzam a komjáti és budai kánonok között egyházalkotmányi tekintetben. 3. Négy ó-szövetségi és nyolcz új-szövetségi gyakorlati írásmagyarázat. Zárt-helyi dolgozatul az I-ső vizsgások 1. egyházi beszédet írtak 1. Péter 3, 17 alapján; 2. értekezést a IV. evangyélium kriszthológiájáról. A 2-dik vizsgások confirmatói beszédet.

A szóbeli vizsgálat eredménye következő:

Az I-ső vizsgásoké:

Sorszám	Név	Ó-szöv. irásm.	Új-szöv. irásm.	Bibliai vallás-tan	Ker.-vallás-tan	Ker. erkölcs-tan	Írásbeli dolg.	Általános oszt.
1.	Kerekes Zsigmond . . .	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
2.	Baksi István . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
3.	Molnár István . . .	jeles	jó	jó	jó	jeles	jeles	jó
4.	Pataki János . . .	jeles	jeles	jó	jeles	jeles	jó	jó
5.	Benke István . . .	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	jó	jó	kielégítő
6.	Lőkös Sándor . . .	jó	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
7.	Bartha Gyula . . .	jeles	jeles	jó	kielégítő	jó	jó	jó
8.	Melko István . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jó	jeles
9.	Pónus Lajos . . .	kielégítő	kielégítő	kielégítő	elégtel.	kielégítő	kielégítő	javit.
10.	Rácz Kálmán . . .	jó	jó	kielégítő	jó	kielégítő	jó	kielégítő

A II-dik vizsgásoké:

Sorszám	Név	Gyakor. theol.	Egyház jog	Magyar prot. egytör.	Gyakor. bibliai magy.	Írásbeli dolg.	Általános oszt.
1.	Jós vay Dénes	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
2.	Lükő István	kielégítő	kielégítő	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
3.	Danyi József	jó	jó	jeles	jó	jó	jó
4.	Fejér Pál	jó	jeles	jó	jeles	jeles	jó
5.	Rácz József	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
6.	Máthé Sámuel	jeles	jeles	jó	jeles	jeles	jeles
7.	Antalfy László	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
8.	Szitha József	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
9.	Beregszászy György	elég tel.	elég tel.	elég tel.	kielégítő	kielégítő	Ism. ut.
10.	Illyés Mihály	kielégítő	kielégítő	kielégítő	jó	jó	kielégítő

Jegyzőkönyvének 5-dik pontjában helyteleníti lelkészvizsgáló-bizottság *Máthé Sámuel* volt ungvári s.-lelkész eljárását, a ki állomását a lelkész bizonyítványa nélkül hagyta el s ugyancsak csodálkozását fejezi ki az erdélyi egyházkerületnek azon ténye felett, a mely szerint a nevezett s.-lelkészt bizonyítvány felmutatása nélkül kebelébe fogadta s felkeresni javasolja az erdélyi egyházkerületet, hogy olyan egyéneket, a kik elbocsátásukat hivatalosan igazolni nem tudják, papi hivatalra alkalmazni ne méltóztassék.

Ugyanazon jegyzőkönyvi pontjában *Tariska Dezső* s.-a.-új helyi s.-lelkésznek — huzamos betegségére való tekintettel — megengedi, hogy szeptember hóban, egy az elnökség által összeállítandó bizottság előtt tehesse le a 2-dik vizsgát, úgy azonban, hogy a vizsga költségeit fedezni köteles.

Lévay József bizottsági-tagnak az elnökség által bejelentett lemondását a bizottság őszinte sajnálattal veszi tudomásúl s helyének betöltését kéri.

Közgyűlés a lelkészvizsgáló bizottság eljárását helyesléssel veszi tudomásúl, kívánságához képest az erdélyi ev. ref. egyházkerületet átiratban keresi meg; *Tariska Dezső* s.-lelkésznek a a rendkívüli vizsgát, a kikötött feltétel mellett, a maga részéről is megengedi s *Lévay József* biz. tag helyére, a kinek lemondását az egyházkerületi közgyűlés is sajnálattal fogadja, *Ragályi Béla* felső-borsodi egyházmegyei gondnokot választja meg.

36. Olvastatott az egyházkerület tanügyi bizottságának következő jegyzőkönyve:

**A tizáninenni év. ref. egyházkerületi tanügyi bizottság
1900. szeptember 29-én tartott ülésének jegyzőkönyve.**

Jelenlevők: Nagy Pál esperes, elnök, Józsa Antal h.-elnök; Kovács Béla, Vita Károly, Czinke István, Becske Bálint, Bálint Dezső, Fogarasi Jenő, Ragályi Géza, Arday Janka Dániel, Maklár Pap Miklós, Bodolay István, Nagy Sándor, Szabó József, Ujj István, Bodnár István, Gőz Ferencz, Svingor József, Idrányi Ferencz előadó és jegyző.

1. Egyházi elnök üdvözlőlvén a tanügyi bizottság tagjait, a tanácskozást megnyitja.

2. Egyházi elnök jelenti, hogy világi elnökünk egészségi akadályok miatt gyűlésünkön meg nem jelenhetett.

A jelentés sajnálatlial vétetvén tudomásul, az elnöki szék elfoglalására Józsa Antal kéretett fel.

3. Tárgyalás alá vétetett a Főt. egyházkerület tavaszi gyűlése jegyzőkönyvének 15-ik pontja alapján, azon kérdésre adott feleletök az egyházmegyéknek, hogy a nyelvtan és számtan kézi könyvből taníttassék-e vagy nem? Az egyházmegyék ezen kérdésre befeleltek, s a 8 egyházmegye közül 5 egyházmegye a nyelvtant olvasó könyv alapján óhajtja taníttatni.

Tanügyi bizottságunk az egyházmegyék és a tanügyi bizottsági tagok többségének véleménye alapján kimondandónak véleményezi, hogy a nyelvtan olvasó könyvből taníttassék, a most használatban levő olvasó könyvek jelenlegi alakjukban maradjanak meg. Egy szakbizottság véleményét adjon arra nézve, hogy a nyelvtani anyag tanítására egy »Nyelvkönyv« vagy egy, a mostaninál rövidebb nyelvtan készíttessék vagy az olvasókönyvvel csatoltassék-e egybe? Kéri tehát tanügyi bizottságunk a Főt. egyházkerületet, hogy nevezzen ki egy bizottságot, a mely e tárgyban véleményt készítsen.

A számtani példatár a mostani alakjában meghagyandónak véleményeztetik addig, míg a készlet tart.

4. Olvastatott az Irodalmi Kör másod-elnökének betérjesztése, melyben a tankönyvek használatát feltüntetendő táblás kimutatásokról teszen jelentést. Hogy haladás, javulás tapasztalható a múlt évekkal szemben, azt elismeri, de óhajtana, hogy a kép, melyet ezeknek a tábláknak a nyomán összeállítana, teljes legyen. Hiányai még most is, hogy pl. a vallástani rovatban ez áll: Radácsi vagy Árvai vagy csak Szent történet, mindenik osztály számára; vagy például a számtani rovatba be van jegyezve a Dezső neve, de hogy hány van ilyen könyv, az nincs jegyezve. Az alkotmány rovatba be vannak jegyezve a pontos számok, holott a Viski alkotmány példányai elfogyván, ezek a számok kétségesekké lesznek, hogy vajjon a valóságnak megfelelnek-e? Előfordúl az is, hogy 3 tanulónak 7 magyar nyelvtana van. 4 tanulónak 9 olvasókönyve, 5 számtana, 7 természetrajza és 8 természettanásat. Némely táblán nem osztályok szerint, hanem együtt van jegyezve 70 olvasókönyv, 70 nyelvtan. Sok helyen a rajz, ének és melléktárgyak rovatai vagy nincsenek kitöltve, vagy csak 1-es jeggyel, melyről nem lehet tudni, mit akar jelezni? Nem ártana tudni, hogy az ének, a kertészet milyen gondozásban vannak, annyival inkább, mert az Irodalmi Kör megcsináltatta a kis Dalos könyveket, nagy kár volna, ha raktáron maradnának.

Örvendetes jelenség, hogy idegen könyvek használata nagyon kevés helyen van jelezve. Ároktón Hidvégi, Diósgyőrön, Miskolczon Hidvégi és Ballagi földrajzot, Harsányban Gáspár olvasót, Hangácson Emericzi számtant, Zempléneen Gáspár olvasót és Orbán természettant, Nasztraj-, Kis-Tárkány-, Kis-Géres-, Nagy-Géresben Orbán-termesztant, Tokajban Győrfi számtant tanítanak.

Az ellenőrzést illetőleg kiemeli a jelentés az ungi egyházmegyét, hol a tanügyi bizottság elnöke átnézi a táblákat, megteszi észrevételeit s egyházmegyéjének ezekről jelentést tesz, és a gömöri egyházmegyét, a hol ezeket az esperes úr teszi meg. Abauj- és Felső-Borsodból szinte esperesi láttamozással érkeznek be az ívek, de az ellenőrzésben nem látszik a hiányokról való intézkedés, pedig csak az ilyen szigorúbb ellenőrzés vezethetne a kívánatos jobb állapotokra.

Tanügyi bizottságunk útasíttatni kéri az egyházlátogatókat, hogy a már régebben hozott

határozatoknak tegyenek pontosan eleget, a beérkezett táblázatokban található hiányok orvoslása végett az egyházmegyék intézkedjenek, lehetőleg a tanügyi bizottságok bevonásával; a táblázatok az egyházlátogató jegyző aláírásával mindenestre láttassanak el.

5. Tanügyi bizottságunk előadója előterjesztéséből kitűnik, hogy még mindig igen nagy a száma azon iskoláknak, melyeknek felszerelése hiányos.

A hiányos felszerelés oka az iskolafentartó egyházak szegénységében lévén feltalálható, tanügyi bizottságunk utasíttatni kéri a hiányos felszerelésű iskolák előljáróit, hogy kérjenek a tanfelügyelők útján taneszközöket a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól, a honnan egyszerű kérvény útján beszerezhetők.

6. Olvastatott az abaúji egyházmegye azon indítványa, hogy a két vagy több tanítóval bíró iskolákban a növendékek megosztása ne nemek szerint, hanem osztályok szerint történjék; nem látván semmi erkölcsi bajt abban, ha például az 1—3 osztály mindkét nemű növendékei együtt a 4—6 osztályuk szintén együtt tanulnak, ellenben a tanítási eredmény sokkal nagyobb lehet.

Egyházi autonómiánkból kifolyólag sokkal kisebb fontosságú kérdések is csak az egyházmegyék meghallgatása után intéztetnek el, ezen kérdést is az egyházmegyékhez tétetni kérjük, jelentésük a tavaszi egyházkerületi gyűlésre bevértatván.

7. Maklár Pap Miklós kéri, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére hivassék meg.

Tanügyi bizottság a kérést szívesen teljesíti s elhatározza, hogy ő, mint az Irodalmi Kör képviselője is meghivassék a hitelesítésre.

8. A kerületbeli népiskolák statisztikai táblázatát előadó bemutatja.

Ezen táblázat az egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvébe leendő felvétel és kinyomatás végett a Főtiszt. egyházkerületre a következő formában felterjesztik:

Sorszám	Egyházmegye	Lélek-szám	Iskola köteles		összesen	A lélekszám-hozói aránya		Iskolába jár		összesen	A kötelesek-hezi aránya		Ismételt köteles		összesen	Ismételtbe jár		összesen	A kötelesek-hezi aránya
			n	nő		n	nő	n	nő		összesen	n	nő	n		nő	n		
1	Abauj . . .	33057	1935	1791	3726	11-30	1641	1503	3144	84-38	707	721	1428	584	614	1198	83-54	83-54	
2	Alsó-Borsod . . .	61729	3361	3203	6564	10-63	3253	3017	6270	95-52	1221	1214	2435	1082	1101	2183	89-65	89-65	
3	Alsó-Zemplén . . .	47902	2894	2699	5593	11-67	2569	2364	4933	88-19	1193	1160	2353	449	421	870	36-87	36-87	
4	Felső-Borsod . . .	25648	1620	1528	3148	12-27	1607	1519	3126	99-65	648	640	1288	603	607	1210	93-94	93-94	
5	Felső-Zemplén . . .	12035	858	725	1583	13-15	804	648	1450	91-60	307	303	607	230	223	453	74-62	74-62	
6	Gömör . . .	29983	1648	1531	3179	10-80	1611	1491	3102	97-57	671	678	1349	484	447	931	94-51	94-51	
7	Torma . . .	8643	579	598	1177	13-60	577	597	1174	100-	240	254	494	240	254	494	100-	100-	
8	Ung . . .	23565	1561	1558	3119	13-23	1499	1487	2986	95-73	589	592	1181	539	500	1039	87-97	87-97	
	Összesen	242,562	—	—	28,089	—	—	—	20,185	—	—	—	11,135	—	—	8722	—	—	
			Az iskola						Stellenn állása					A tanítók					
			osztályon																
			VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	kitűnő	dicséretes	kielégítő	gyenge	rendes	ki-segítő	lelk.-t. alk.-t.	közs. és áll.	nincs	ok-levelés	nem oklev.
Abauj . . .	27	28	16	8	2	—	—	—	32	41	12	—	69	2	8	7	5	69	2
A-Borsod . . .	47	8	8	15	2	4	—	—	39	24	20	—	80	5	10	4	1	77	8
A-Zemplén . . .	24	24	15	7	—	—	—	—	33	23	12	3	59	3	3	—	—	61	3
F-Borsod . . .	31	15	11	—	—	—	—	—	29	23	9	3	44	8	3	—	—	44	8
F-Zemplén . . .	4	15	4	—	—	—	—	—	12	17	3	3	25	6	4	—	—	26	5
Gömör . . .	48	4	3	—	—	—	—	—	35	26	8	—	56	14	1	—	—	56	13
Torma . . .	12	6	5	—	—	—	—	—	8	8	6	1	20	3	1	—	—	15	5
Ung . . .	20	10	5	—	—	—	—	—	7	18	9	—	33	3	2	—	—	33	2
Összesen	213	110	70	10	6	1	—	—	188	180	89	10	386	41	29	12	20	381	46

Egyházmegye	Tanítói lak		Tanterem		Felszerelés			Iskolai alap				Testgyakorlat		Faiskola		Tanítók jövedelme	
	jó	rossz	törvényes	törvényes	kellő	hiányos	semmi	pénzben	földben		eszközökkel	eszköz nélkül	rendezett	nem rendezett	kor.	mll.	
									áll.	hold							□
Abauj	64	11	68	14	16	58	4	1997	86	8	—	2	8	20	30	64468	—
A.-Borsod	80	5	69	16	48	36	1	3122	—	61	221	2	18	21	13	82405	94
A.-Zemplén	60	8	54	15	26	38	6	868	—	—	—	1	4	26	14	62124	—
F.-Borsod	52	3	52	7	28	29	2	1087	—	27	496	1	58	21	28	49309	—
F.-Zemplén	22	8	22	7	18	7	4	—	—	9	923	—	2	3	12	25086	80
Gömör	61	8	54	14	22	42	5	6432	88	7	85	3	41	80	27	56230	64
Torna	17	5	16	6	15	4	3	2786	70	5	—	4	4	14	8	17578	—
Ung	35	1	36	1	19	17	1	1334	88	22	800	—	27	11	10	32131	40
Összesen	391	49	371	80	192	231	26	17629	22	141	525	13	162	146	142	389343	73

Egyházmegye	Más vallásúak iskolánkba járnak				Ref. gyermekek más iskolába járnak				Allamsegélyt nyer		Korpótlékok				
	Tónal	Főtör.	Hárv.	Összesen	közép	isk. ba	Allam	ékebe	más	fel. be	Összesen	hány	kor.	hány	kor.
Abauj	456	76	95	749	5	280	—	—	13	—	—	58	19549	—	—
A.-Borsod	120	11	13	245	26	26	—	—	24	—	—	19	5122	63	6300
A.-Zemplén	249	97	21	488	1	52	—	—	8	—	—	22	7028	39	3900
F.-Borsod	118	16	17	219	—	29	—	—	8	—	—	—	—	—	—
F.-Zemplén	82	29	4	182	18	23	—	—	27	—	—	25	10888	19	1800
Gömör	355	2	115	561	10	80	—	—	8	—	—	34	8728	37	3700
Torna	50	—	4	98	—	—	—	—	4	—	—	5	1870	—	—
Ung	162	148	8	468	13	20	—	—	—	—	—	17	5130	27	2700
Összesen	1601	379	277	3010	73	516	—	—	92	—	—	178	—	—	—

37. Olvastatott az egyházkerületi *misszióügyi bizottságnak* az 1899 év szeptember 1-től, 1900 szeptember 1-ig terjedő missziói évről benyújtott s alább egész terjedelmében jegyzőkönyvünkbe iktatott jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Nagy áldozatokkal fenntartott, s úgy felekezeti, mint nemzeti szempontból valóban missiót teljesítő missziói egyházaink lefolyt évi életéről midőn tisztelettel betérjesztjük kimerítő jelentésünket, lehetetlen két megjegyzést előre nem bocsátanunk.

Egyik az, hogy a hol a testvér ág. h. ev. felekezettel hoz bennünket össze sorsunk véletlensége, mint pl. Eperjesen, ott törekvéseink iránt, a közös prot. ügy előhaladásán való testvéri örvendezés helyett, kellő hidegséget tapasztalunk!

Másik az, hogy némely missionáriusok — különösen az ungiak — sehogy sem tudnak beletörődni a szigorúbb ellenőrzetésbe s misszióügyi bizottságunknak erre vonatkozó s tisztán csak az ügy előbbvitelét célzó intézkedéseit egyenesen bizalmatlanságnak s az atyáskodó indulat hiányának magyarázták s e véleményöknek jelentéseikben nyomatékos kifejezést is adnak, a mi bennünket egyáltalán nem érint kellemesen.

Hogy a misszióügyi bizottság is tévedhet az egyes lelkészek munkájának megítélésében, az teljességgel nincs kizárva. Nem lehet kizárva annyival kevésbé, mivel nem közvetlen tapasztalat, hanem csak írott jelentés adatai után formál magának ítéletet; s az a jelentés is, nem a felügyelő hatóságtól, hanem magától a missziói lelkésztől származik. Nagyon természetes, hogy ha e jelentés hiányos, a minthogy legtöbbször az is, hiányos lesz a kép is, melyet adatai után az egyes körökről rajzolunk. Magának a missionáriusnak áll tehát első sorban érdekében, hogy utasításainkat kellő figyelemre méltassa s jelentését mindenkor azoknak szigorú szem előtt tartásával szerkesztsze meg, a mire ujlag is kérjük őket a leghathatósabbban utasítani.

Magukról az egyes körökről különben — a rendelkezésünkre bocsátott adatok alapján — a következőket jelenthetjük:

I. Az Eperjes-sárosi kör.

A lefolyt év — a missziói lelkész jelentése szerint — a jobbak közzé sorozható, a mennyiben az érdeklődés felekezetünk iránt növekedett s kezdenek bennünket a más felekezetűek is jobban és előnyösebben megismerni. Eddig itt azt hitték, hogy a

ref. egyház az ág. h. ev. egyháznak egy szektája. A hitünkön levő növendékek vallásos oktatása részünkről teljesen el volt hanyagolva. Most már — egy évi huzavona után — az eperjesi óvó- és tanítónőképző intézetben is, valamint a bártfai algimnáziumban, a missiói lelkész vette kezébe a vallásos oktatást. És pedig e czélból kijárt Eperjesre — mely Vajkóczhoz 30 km. — hetenkint egyszer; Bártfára — mely 65 km. — két hetenkint egyszer. S mindkét helyen, egész éven át csak egy-egy órát mulasztott. A vallásvizsgákon Révész Kálmán abauji esperes volt jelen, mint püspöki megbizott. A növendékek száma Bártfán 4, Eperjesen 16 volt. Ezenkívül az Eperjesi ág. h. ev. főgimnáziumban előkészített és megkonfirmált 7 ev. ref. növendéket, a mely ténykedése — mint írja — az ág. h. ev. testvérek egynémelyike előtt visszatetszéssel találkozott, a minek füle hallatára adtak kifejezést.

Istenitiszteletet tartott Eperjesen a három sátoros ünnepen s okt. 29-ikén, úrvacsorával összekötve. Ezenkívül, a hivek kívánságára, a bőjti időszakban is tartott egy istentiszteletet. Bártfán is volt egy istentisztelet úrvacsoraoasztással, melyben résztvettek 22-en.

Az istentiszteleten kívül öt esetben végzett keresztelést.

Ennyi a voltaképeni missiói munka. Hogy a szórványokban lakó hitfeleknél tett-e itt-ott látogatásokat, a ref. öntudat ébresztgetése s a hivek megtartása czéljából — arról a jelentés nem emlékezik meg. Annyit azonban megemlít, hogy mult évi határozatunk és utasításunk értelmében, a »Családkönyv« megkészítését munkába vette, de be nem végezhette. Idáig az eredmény: 150; holott 1899-ben 250, 1898-ban pedig 300 lélekszám volt feltüntetve. Ez tehát tavalyi utasításunk szükséges voltát s megújítását igazolja és igényli.

Eperjes szab. kir. város tanácsa a reformátusoknak templomhelyet kérő folyamodványát véglegesen elutasította, állítólag alkalmas hely nemléte miatt.

A missiói kör lelkésze három rendbeli kérelmet terjeszt bizottságunk elé:

1. hogy miután az istentiszteletre eddig használt helyiség Eperjesen szűknek bizonyult, keresse meg egyházkerületünk az ottani testvér prot. egyházat, templomának időnként való átengedésére;

2. tegye meg egyházkerületünk a szükséges lépéseket a tisztai ág. h. ev. egyházkerület elnökségénél az iránt, hogy az eperjesi tanítónőképzőben, ev. ref. vallású tanítók által szerzett oklevelet, mint vallásvizsgáló, a missiói lelkész is aláírhatta, mert

e nélkül az oklevél nem érvényes s ez irányú megkeresését a tiszai kerület püspöke mégis elutasította;

3. bár a végzett vallásoktatásért úgy Eperjesről, mint Bártfáról megkapta a szokásos tiszteletdíjat és pedig amonnan havi 15 frtot, innen évi 20 felmenetelért 122 frtot, de mivel Eperjesre minden felmenetele 5 frt, Bártfára 8 frt kiadásba kerül, kéri, hogy az egyházkerület által részére kintalt s átmenetinek jelzett 200 korona állandósíttassék.

A missiói kör gondozója: Frenzel Bertalan, abauj-vajkóczyi lelkész.

II. B.-Szentesi kör.

Lelkész: Miskolczy Endre.

A missiói kör Véke, Boly, Zetény és Szinye községekre terjed ki, E községekben a felekezetünkhöz való ragaszkodás és a tettekben nyilvánuló vallásos buzgóság elég erős. Nincs vasárnap, hogy »isten dicsőségére« csekély vagyonukból ne adakozzanak s nincs oly kedvezőtlen idő, mely őket a templomlátogatástól visszatartaná. Az idén erős kísértésnek tette ki őket a hirhedt »borsi csuda«, mely az egész környék népét forrongásba hozta: ők azonban hívek maradtak kálvinista józaneszökhöz és az evangéliomhoz.

Szomorú jelenség, hogy részint a szegénység által üzelve, részint a csábításoknak engedve, sokan kivándorolnak Amerikába; de az meg örvendetes dolog, hogy többnyire vissza is jönnek s hithűségüket ott is megőrzik, a mit az Isten dicsőségére küldött adományaik igazolnak.

Szomorú jelenség az is, hogy a Szinyérben lakó s vegyes házasságban élő református apák, (mert mindenütt az anyák katolikusok) gyermekei vallásoktatásra nem járnak, mert a kat. vallásu anyák őket nem bocsátják s mint egyik gyermek mondta »ha vallásórára akar jönni, megveri az anyja.« Ezek a családok 12 éves gyermekeik konfirmálását is megakadályozzák.

Ennek orvoslására a lelkész — jelentése szerint — mindent elkövetett, de eddig eredménytelenül. S ez arra bírta őt, hogy a ref. hithűség erősítésére, *házi istentiszteleteket* is tartson s a nép között vallásos olvasmányokat osztogasson, a mit különösen jó eredményűnek tapasztalt s azért szórványai részére ilyen olvasmányokért esedezik.

A *vallásoktatást* végezte a szinyéri állami iskolában 13 növendékkel.

Konfirmált a körből 9 gyermeket.

Végzett a missiói körben 22 keresztelest és 6 temetést. Esketett 3 házaspárt.

Reversalis-adás, áttérés, kitérés nem fordult elő.

A kör lélekszáma állítólag: 450.

A teljesített vallásoktatásról, házi és templomi isteniszteletekről hitelesített kimutatásokat csatol.

III. Bacsikai kör.

A bacskai lelkész gondozása alatt áll, a ki jelenleg; Verebelyi József. Magában foglal 3 községet, u. m. *Bélyt, Battyánt* és *Kaponyát*.

Lélekszám: Battyánban 74 (tavaly 72). Bélyben 93 (tavaly 90). Kaponyán 13. Együtt: 180. Született a három községben 16. Meghalt 9. Iskolaköteles 50. Konfirmált 16. Házasodott egy t szta ref. pár.

A kaponyai gyermekek leleszi leányegyházunk iskolájába járnak s ott részesülnek vallásos oktatásban. A bélyiek és battyániak a helybeli római kat. iskolába, a hol vallásra — havonkint kétszer, a mi bizony édes kevés — a missiói lelkész oktatja őket.

A konfirmálás az anyaegyházban tartatott meg június 17-én, a többi növendékek vallásvizsgájával együtt. Feltűnő itt, a lélekszámhoz viszonyítva, a konfirmandusok nagy száma (16). Vajjon nem konfirmáltatnak-e némelyek idő előtt, vagy nagyon is idő után?

Semmi vallássérelem nem történt; valamint áttérés és kitérés sem. A házaspárok mindnyájan igénybe vették az egyházi esketést is. A templomot pedig — holott templom csak a bacskai anyaegyházban van — buzgón gyakorolták.

Lelkész jelentéséhez pontos látogatási naplót csatol.

IV. A Lucskai-kör.

A lelkész missiói tevékenysége most is jóformán a vallásoktatásra szorítkozott. Tanított három helyen, u. m. a zavatkai, szobráncai állami iskolában, magyar és tót nyelven; s a k. zalacsikai gk. iskolában, kizárólag tót nyelven, hetenkint 2—2 órán. Ez irányú működését az egyházmegyei körlátogatóság is megvizsgálta.

Isteniszteletet tartott úrvacsoraosztással egybekötve — a filián és anyaegyházon kívül, a mi nem is jöhet számításba —

Szobránczon 3-or, a hova a híveket részint személyesen, részint levélben hívta meg; s a hol mindhárom alkalommal mintegy 60—80-an jelentek meg nemcsak a nép, de az értelmiség köréből is. Az istenitisztelet magyar és tót nyelven végeztetett.

Az istenitisztelet ez idő szerint az állami iskola épületében tartatik, a mi a czélnak nem egészen megfelelő. Azért özv. Patay Gyuláné, szül. Szathmáry Anna, a lelkes protestáns úrnő egy állandó imaház építésének gondolatával foglalkozik.

A szórványokban 4 kereszteléssel szemben 25 temetés fordult elő, a mi, ha csakugyan úgy van, példátlan halandóságra mutat.

A hívek buzgóságát tanusítja, hogy »isten dicsőségére«, a nehéz megélhetési viszonyok között is 135 frtot adakoztak s 1100 frtba kerülő két új harangot öntettek.

Kitért katolikusként egy Tárcki nevű mester ember, a felesége kedvéért.

Lelkész nehezteli s hazafiságát látja általa érintve, hogy a vallásoktatásnak magyar nyelven való teljesítésére utasított ügy a kerület, mint az ungi egyházmegye által. Azt mondja, hogy ez kivihetetlen kívánság s paedagógiai abszurdum, (tehát az az országos törvény is abszurdum, mely a magyar nyelv kötelező oktatását kívánja a nemzetiségi vidékeken??..) az ungi utasítás pedig — szerinte — nem egyházmegyei, hanem csak jegyzői határozat.

Jelentéséhez most sincs mellékelve se látogatási napló, se egyéb bizonyíték.

V. A *Minaji-kör*.

Áll 4 községből, 3 pusztaból s pár vasuti őrházból. Lelkész: Szabó Endre.

E missiói kör előhaladásáról s lelkész buzgó és eredményes működéséről, az egyes gyülekezetek előjárói, Minay Istvánval, az anyaegyház főgondnokával és egyházmegyei tanácsbíróval élükön, kitűnő tanubizonyyságot tesznek, a mit missióügyi bizottságunk s egyházkerületi közgyűlésünk csak örvendezéssel vehet tudomásul.

A hívek gondozásában, sőt még anyagi érdekeiknek istapolásában és védelmében is — a lelkész híven pástorkodik.

A *vallás tanítást* Minajban, Homokon, Kereknyében heti 2—2 órán teljesítette 48 gyermeknek. A minaji iskolásokkal pedig, — mint helybeliekkel — naponta foglalkozott. A junius

hó 17-én megtartott vallási vizsgán, — meghívása folytán — jelen volt Szűcs István egyházmegyei tanács bíró is, mint esperesi kiküldött s az eredményről egy igen elismerő és örvendetes jelentést terjesztett az egyházmegyei közgyűlés elé.

A konfirmálás aug. 26 án végeztetett. Konfirmált 5 gyermeket.

Keresztelt 10-et. Temetett 8-at. S esketett 4 párt.

Működéséről, mint említettük, bizonyítványt csatol, de nagy érzékenykedések mellett és szinte sértő elégedetlenkedéssel az egyházkerületi missióügyi bizottság állítólagos túlszigorúsága és intézkedései ellen.

VI. A Jenkei-kör.

Lelkész: Móró Gábor. A missiói körhöz tartoznak: Tasolya, Kereszt, Szentes, Poroszló, Szekó, Karcsava, Alsó-Németi és Felső-Németi községek 1200 lélekszámmal.

Jelentése igen szűk szavú. Állítólag a naplóra támaszkodik, de a naplót nem mellékeli.

A sovány adatokból a következőket sorolhatjuk fel:

A hitélet elég virágzó, az adakozás elég buzgóságos, a magyarosodás is terjed ott, a hol a tanító jó hazafi. A lelkésznek azonban a kat. áramlattal erősen küzdeni kell. Jezsuita barátok settenkednek a vidéken, a kik a papokat kitanítják, a népet pedig bolondítják.

Utazott a lelkész — mint írja — ének és vallástanítás ügyében 61 alkalommal. Évzáró vizsgán jelen volt 5 községben. Betegeknek úrvacsorát vitt 9 ízben, Isteniszteletet tartott a kör különböző községeiben 14 alkalommal; leginkább a bűnbánati hetekben.

Vallásos oktatásban részesült: Kereszten 46, Tarsolyán 50, Szentesen 38, Poroszlón 13, A.-Németin 5, Jenkén 45, összesen 197 növendék. De hogy ezeket maga a lelkész oktatta e, vagy más: azt nem lehet a jelentésből kivenni.

Konfirmált az egész körben: 39.

Született: 54.

Meghalt: 20.

Házasodott 11 pár, a melyből egy a mi javunkra ígérte el születendő gyermekeit.

A jelentésnek, a mely pedig úgy is igen takarékos, fele része nem jelentés, hanem elmékedés. Adatokat kérünk pedig inkább és nem elmefuttatásokat.

VII. Homonnai-kör.

E kör lélekszáma folytonos hullámnak van kitéve, mivel jóformán hivatalnokok s különféle alkalmazottak alkotják a gyülekezetet. A lélekszám 1899-ben volt 412. Ebből a szórványokban lakott 269, Homonnán 143. Ev. ref. felekezetű 306, ág. h. ev. 104.

Istenisztelet tartatott Homonnán, mint a missió központján, Mező-Laborczon, Sztropkón és Varannón és pedig e két utóbbi helyen kétszer-kétszer. Laborczon 4-szer. Ez isteni tiszteleteket szívesen keresik fel nem csak a saját híveink, de a más vallásuak is, mivel ott, — mint magokat kifejezik — »magyar prédikációt lehet hallgatni.«

Úrvacsorát osztott a lelkész 12 alkalommal. Hatszor Homonnán és hatszor a szórványokban. Vegyesen éltek vele — és pedig elég szép számmal — reformátusok és evangélikusok. A kenyeret és bort a hívek felváltva ajándékozták.

Konfirmált 5 növendéket, áldozó-csötörtökön, kellő ünnepléssel.

Keresztelt 14-et. temetett 45-öt (a szórványokra esik ebből 9) esketett 5-öt, mindannyiszor vegyes házasságokat.

Lelkipásztori látogatásokat tett híveinél a lehetőség szerint, különösen a szórványokban végzett lelkészi functiók alkalmával.

Vallásoktatásban részesített 57 növendéket. Ezek között ev. ref. volt 46, ág. h. ev. 11. Fiú 47, leány 10. E növendékekből felső kereskedelmi iskolába járt: 12, polgári fiú iskolába; 11, faipari szakiskolába: 11, izr. és r. kat. elemi iskolába 23.

Lehetőleg súlyt fektetett lelkész az énektanításra is. Ezenkívül a növendékeket télen úgy, mint nyáron, minden vasárnap a templomba járatta.

A szórványokba, a vallásitanításnak olyan a milyen pótlására, 7 darab alkalmas kézikönyvet küldött s annak olvasgatását számon is kérte.

Az *anyagi helyzet* normálisnak mondható. Rendes szükségleteire a fedezetet eddig még kitudta az egyház teremteni. A múlt évben azonban a toronyépítésből és templomújításból kifolyólag 600 frtos kölcsönre kényszerült. Ettől óhajtanának szabadulni, mert ennek kamatai háztartásuk egyensúlyát, a jövőre nézvést, veszélyeztetik.

A jelentéshez most is nyomtatott »Évkönyv« van csatolva, mely nem csak e missiói kör egy évi életét tárja elénk teljes történelmi hűséggel, hanem a többi missiói körökre nézve is mintegy zsinórmértékül szolgálhat a teendők beosztása s a szórványokban élő hívek összeírása és nyilvántartása tekintetében.

VIII. Ózdi-kör.

Missiói lelkész jelentése szerint, a valláserkölcsei állapot elég kedvező. A mire jótékony hatással volt az a körülmény is, hogy a felsőborsodi egyházmegye a f. évi tavaszi közgyűlését e missiói egyház kebelében tartotta meg.

Lelkek száma 400-ra tehető, (tavaly 350 volt), s úgy beáramlás, mint születések folytán egyre növekedik.

A lefolyt évben 42 születéssel szemben csak 14 halálozás fordult elő. Házasodott 5 pár, kik az egyházi esketést mind igénybe vették s egyházunk javára egy megégyezés is történt.

Kitért 1 férfi, egy 7 éven alóli gyermekkel.

Konfirmáltatott 4 növendék.

Felekezetünkhöz tartozó iskolaköteles volt: Ózdon 32, Nádasdon 5, Bánszálláson 9, Királdon 10, a szórványban 4, összesen 60. (Szaporodás a múlt év óta 8)

Vallástanításra fordítottatott Ózdon hetenkint 2 óra, Nádasdon, Bánszálláson betenkint 1 óra. Királdon két hetenként 1 óra. Az ismétlősökre és iparos-tanulók hetenként 1 óra.

Istenítisztelet végeztetett a minden év elején meghatározott s a szórványokban lakó híveknek is tudtára adott rendben és időben. Ózdon, mint központon, havonként 3 vasárnapon, Nádasdon évenként 6 ízben, Bánszálláson és a királdi bányatelepen 2-er, s a szórvány különböző helyein a látogatás szerinti alkalmas időben.

A gyülekezet egyházas gondolkozására vall, hogy a f. évtől kezdve a sárospataki főiskolából ünnepi követek járatását határozták el. Valamint az is, hogy az Úr asztalára szükséges bort Zsóry György főgondnok, a kenyeret pedig, felváltva a presbytérium tagjai szolgáltatták.

Az *egyház vagyona* a lefolyt évben mintegy 500 koronával szaporodott, úgy hogy ma a putnoki takarékpénztárban 2500 koronája van elhelyezve.

Mint követendő példát említjük meg, — a mi a többi missiói körből nincs jelezve, — hogy a felsőborsodi egyház-

megye részéről úgy a canonica visitatio (febr. 4.) mint az iskolai körlátogatóság (juni. 16.) megjelent e missiói körben s a törvényszerű egyházi és iskolai vizsgálatot megtartotta.

E megjegyzésünkkel kapcsolatban javasoljuk a főtiszteletű közgyűlésnek, hogy a missiói lelkészek jelentésének mintegy kiegészítése és megerősítése képen, az egyházmegyétől a canonica vizitatio és az iskolai körlátogatóság által az egyes missiói körökben felvett jegyzőkönyvnek egy-egy példányát, az egyházkerületi missióügyi bizottság számára is kívánja be.

IX. Eger.

Lelkész: Kovács Károly. Működése csaknem kizárólag Eger városára szorítkozott, miután a szórványokban egyéb teendője nem akadt, mint 6 keresztelés és egy vegyes pár esketése, mely születendő gyermekeit egyházunk részére biztosította. Annál jobban igénybe volt véve a lelkésznek egész buzgósága és munkabírása magában Eger városában, különösen a sok különféle intézetbe járó gyermekek vallásos oktatása által.

Tanított az áll. felsőbb leányiskolában heti 4, az áll. főreáliskolában heti 13, az angol kisasszonyok polgári iskolájában s tanítóképzőjében heti 3 órán, tehát összesen 20 órán. Az elemi iskolában (a mely egy év óta állami) a vallás és énektanítást most is Fekete János áll. tanító végezte heti 8, illetőleg heti 2 órán. Az állami iskolák növendékei, soros tanár felügyelete alatt, a vásárnapi istentiszteleteket rendszeren látogatták.

Isteni'isztelet tartatott minden vasárnap s ünnepnapon úgy délelőtt, mint délután.

A hívek buzgóságát, a sok különböző czímen való készséges adakozás hirdeti, a miről most is részletes és nyomtatott kimutatás van a jelentéshez mellékelve.

Keresztelés volt 42 (15-el több, mint az előző évben). Temetés 32. Esketés 1 tiszta s 12 róm. katholikussal vegyes pár, kik közül 7 kötelezte el születendő gyermekeit a reformált egyháznak.

Kitért 5 fi. 3 nő.

Konfirmáltatott 8 gyermek nagy ünnepélyességgel s nagy közönség jelenlétében, pünkösd első napján.

Vallástanítói alap: 777 frt 11 kr (tavaly volt 726 frt 41 kr.) Templom alap 118 frt 11 kr. (tavaly 105 frt 10). Mindkét alapnál égetően szükség volna a gyors növekedésre.

X. Abod.

Nincs jelentés.

Figyelmébe ajánljuk a főtiszteletű közgyűlésnek f. évi tavaszi konventünk 61. sz. I) jelzésű s a legközelebbi népszámlálást és a missiói lelkészeket érdeklő jegyzőkönyvi határozatát.

Tavaszi közgyűlésünk 41. és 42. sz. határozataival, az eperjesi és ungvári katechetai állás szervezésére vonatkozó s az egyetemes konventre fölterjesztett kérelmünkre eddig érdelemleges felelet nem érkezett.

Ugyanott tavaszi közgyűlésünk c) 40. sz. jkvi határozatára vonatkozólag az ungi egyházmegye jelenti, hogy az a sérelem, mely szerint a kereknyei ref. tankötelesek a gör. kat. iskolába voltak kénytelenek járni, Hidassi Sándor tanfelügyelő, a járás főszolgabírája, valamint Dolinay Miklós gör. k. egyházmegyei tanfelügyelő és Melles Demeter főesperes, mint egyházhatósági kiküldöttek erélyes közreműködésével, teljesen megszüntettetett.

E jelentésünk betervezése után kiváló tisztelettel maradtunk Bódván, 1900. október 2.

Kun Bertalan,

*püspök, mint a missióügyi
bizottság elnöke.*

Czinke István.

missiói előadó.

E jelentés kapcsán egyházkerületünk a következőket határozza:

1. Az eperjes sárosi kör missionáriusát újrolag útasítja, hogy a Család-könyv összeállítását ez új missiói év folyamán okvetlenül fejezze be és pedig ne csak az írásban rendelkezésére álló adatok alapján, hanem a híveknek házakénti személyes megkeresése útján.

2) Felkéri az eperjesi ág. h. ev. testvéregyházat, hogy ottani híveink részére, templomát, a szükséges alkalmakkor, istentisztelet tartás végett átengedni szíveskedjék; mint a hogy ezt hasonló körülmények közt a ref. egyházak is cselekszik a testvér felekezeti híveivel.

3) A Frenzel Bertalan missiói lelkész részére átmeneti segély képen kiutalványozott 200 korona, úti átalány címen, az Eperjesen és

Bártfán teljesített vallásoktatásért nem állandósítható, miután ez az összeg az u. n. templom-építési alap számára van már lekötve s így attól állandóan el nem vonható. Azonban esetről esetre, — a mennyiben az állam részéről nyújtott tiszteletdíj a missiói lelkész költségeit nem fedezné — gondoskodni fog egyházkerületünk az e czímen teljesített szolgálat méltányos javadalmazásáról.

4) A szentesi kör lelkésze által jelentett szinyéri ügyben, a hol a vegyes vallású családokból származó ref. gyermekek, kat. vallású édes anyjak által a ref. vallásórákra től nem bocsátatnak: megkerestetik az alsó-zempléni egyházmegye, hogy e törvénytelen erőszakoskodás megállítására Zemplén vármegye közíg. bizottságát keresse meg s erről jövő őszi gyűlésünknek jelentést tegyen.

5) Ugyancsak a szentesi kör lelkésze által sürgetett hitelesítő vallásos olvasmányok kiosztását s a nép közt való árusítását egyházkerületünk is felettébb építőhatásúnak tartja s különösen a mai időkben a missiói és egyéb lelkészek figyelmébe is a legmelegebben ajánlja; saját pénztára terhére azonban ilyen olvasmányokat az egyes gyülekezeteknek nem ajándékozhat, mivel arra fedezete nincsen.

6) A lucskai kör lelkészét közgyűlésünk a magyar nyelvű vallás-oktatás komolyabban való vételére újból figyelmezteti, az ungi egyházmegyét pedig felhívja továbbra is úgy a lucskai körben, mint a többi tótajkú gyülekezetekben a magyar nyelv kellő s ref. egyházunktól különösen megvárt oktatatása és terjesztése feletti éber őrködéssre és gondoskodásra.

7) A mely lelkészek jelentéseikhez jövedőre látogatási naplót nem csatolnak, meg fognak birságotlatni.

8) Mult évi őszi közgyűlésünk a missiói köröknek szabályszerű látogatására utasítván az egyházmegyét, ennek természetes folyamánaképen egyházkerületünk elrendeli, hogy ezekről a lá-

togatásokról felvett s közvetlen és személyes tapasztalaton alapuló jegyzőkönyvek, úgy a missiói körök valódi helyzetének, mint a missiói lelkészek működésének igazságosabb megítélésére érdekében, ezentúl, az illető esperesi hivatalok által, az egyházkerületi missióügyi bizottság részére is megküldessenek.

9) Folyó évi tavaszi konventünk jegyzőkönyvében (88-ik lapon) 61. I. sz. a. foglalt indítvány, illetőleg határozat értelmében felhívatnak a missiói körök lelkészei, hogy a legközelebb megtartandó általános népszámlálás adatait pontosan használják fel s adandó jelentéseikben mutassák ki községenként a lakosok számát *vallás és nemzetiség* szerint, s azokat az anyaegyházakat, *melyek központok ugyan, de szigorúan véve missiói jelleggel nem bírnak*, kimutatásukban különítsék el a missiói jellegű szórványoktól; ezt az adatok pontossága s az adatokból levonandó következtetések megbízhatósága iránti tekintet megköveteli.

10) Az ungi egyházmegyének Kereknyéire vonatkozó jelentése örvendetes tudomásul vétetik.

11) A missióügyi bizottság jelentése a konventre felküldetik.

38. A felsőborsodi egyházmegye 1900. szept. 4—5 napjain tartott közgyűléséből arra kéri egyházkerületünket, hogy miután az abodi missiói egyház az ottani tanítói állásra alkalmas embert választott, ki a mellett, hogy okleveles tanító, a katechetai teendőik végzésére is képes leendő: tegyen kerületünk felterjesztést a konvent elé az Abodnak eddig juttatott 150 frt. missiói segély további kiadatása érdekében.

E kérvény az egyházkerület meleg ajánlása s az abodi tanító működésének méltányoló elismerése mellett terjesztetik az egyetemes konvent elé.

39. Tárgyaltattak az országos közalaphoz segélyért folyamodó egyházak és lelkészek kérvényei:

I. Kértek az egyházak :

1. Az abauji egyházmegyéből	16 egyház	15988 kor.	73 fill.
2. Az ungi	6	2600	»
3. F.-zempléni	5	3100	»
4. A gömöri	6	3600	»
5. A tornai	2	2600	»
6. Az alsó-borsodi	2	1534	»
7. A felső-borsodi	8	3700	»
8. Az alsó-zempléni	14	18029	»
Összesen :	59 egyház	51151 kor.	73 fill.

II. Ajánltnak az egyházmegyék által :

1. Az abauji egyházmegyéből	14 egyház	1650 koronára
2. Az ungi	6	2600
3. F.-zempléni	5	1000
4. A gömöri	6	3600
5. A tornai	2	1800
6. Az alsó borsodi	2	800
7. A felső-borsodi	8	2350
8. Az alsó-zempléni	14	9450
Összesen :	54 egyház	23250 koronára.

III. Ajánltnak az egyházkerület által :

1. Az abauji egyházmegyéből	11 egyház	1650 koronára
2. Az ungi	6	1500
3. A felső-zempléni	5	1000
4. A gömöri	6	1800
5. A tornai	2	800
6. Az alsó-borsodi	2	800
7. A felső-borsodi	8	1650
8. Az alsó-zempléni	14	3250
Összesen :	54 egyház	12450 koronára.

IV. Kértek a lelkészek :

1. Az abauji egyházmegyéből	2 lelkész	500 koronát
2. Felső-zemplén	3	1100
3. Gömöri	3	2200
4. Felső-borsod	4	1700
5. Alsó-zempléni	5	2600
Összesen :	17 lelkész	8100 koronát.

V. Ajánlatnak az egyházmegyék által:

1. Az abauji egyházmegyéből	2	lelkész	200	koronára
2. A f.-zempléni	3	»	500	»
3. A gömöri	3	»	1000	»
4. A felső-borsodi	4	»	850	»
5. Az a.-zempléni	4	»	2000	»
Összesen:	16	lelkész	4550	koronára.

VI. Ajánlatnak az egyházkerület által:

1. Az abauji egyházmegyéből	2	lelkész	200	koronára
2. A f.-zempléni	3	»	300	»
3. A gömöri	3	»	500	»
4. A felső-borsodi	4	»	450	»
4. Az a.-zempléni	4	»	400	»
Összesen:	16	lelkész	1850	koronára

I. Egyházak segélykérvényei.**A) Abauji egyházmegye.**

1. *Alsó-Hutka* 1893-ban épített iskolája és tanítói laka után felmaradt adóssága törlesztésére ajánlatik 100 koronára.
2. *A.-Kemencze* csekély népességénél, nemzetiségi vidéken való fekvésénél fogva, építkezésből eredő adósságai törlesztésére ajánlatik 200 koronára.
3. *A.-Baktát* saját egyházmegyéje sem ajánlotta.
4. *Felső-Láncz* templomépítésből származott adóssága törlesztésére, mint csekély népességű egyház, ajánlatik 100 kor.
5. *Fony* paplakot s templomot építvén, fenmaradt terhei törlesztésére ajánlatik 100 koronára.
6. *Fuló-Kércs*, mint szegény egyház, mellőzhetetlen építkezéseire ajánlatik 300 koronára.
7. *Gagy-Bátort* saját egyházmegyéje nem ajánlotta.
8. *Garbócz-Bogdányt* az egyházmegye nem ajánlotta.
9. *Győrke* halaszthatatlan építkezésre ajánlatik 200 kor.
10. *Kázmárk* lelkészlak s iskolajavításra, csekély létszámánál fogva ajánlatik 150 koronára.
11. *Pányok* nem ajánlható, mivel az egyházmegye is mellőzte.
12. *Pető-Szinye* lakhatatlanná vált parókhíja felépítésére, mint szegénysorsú egyház, ajánlatik 200 koronára.

13. *Szemere* kicsiny és adós egyház. Ajánltatik 100 kor.
14. *Szeszta* temploma kijavítására ajánltatik 100 kor.
15. *T.-Németi* adóssága törlesztésére ajánltatik 100 kor.
16. *Vilmányt* egyházmegyéje ez idő szerint nem ajánlja.

B) Ungi egyházmegye.

1. *K.-Rát* mint igyekvő egyház, építkezési czélokra ajánltatik 100 koronára.
2. *Nyarád* áldozatkész gyülekezet, adósságai törlesztésére ajánltatik 300 koronára.
3. *Kis-Gejócz* tűzvész által sújtott egyház, lelkész-laka helyreállítására melegen ajánltatik 400 koronára.
4. *Vajkócz-Mátyócz* szegény, erőtelen gyülekezet, ajánltatik 100 koronára.
5. *Záhony* a közelmúltban sokat építkezőn, ajánltatik 300 koronára.
6. *Viszoka* nemzetiségi vidéken fekszik, új iskolát épített, ebből származó adóssága törlesztésére ajánltatik 300 koronára.

C) Felső-zempléni egyházmegye.

1. *Homonna* sok építkezésből származó adóssága törlesztésére ajánltatik 200 koronára.
2. *Ladmócz* terhekkel küzdő egyház, ajánltatik 200 kor.
3. *Mihályi* hatóságilag bezárt temploma s rozszant parókhiája felépítésére ajánltatik 200 koronára.
4. *Szalók*, mint igen szegény és építkező egyház, ajánltatik 200 koronára.
5. *Hardicsa* két ízben leégett s e miatt felettébb eladósodott egyház; ajánltatik 200 koronára.

D) Gömöri egyházmegye.

1. *Bátka*, mint elkerülhetetlen építkezések előtt álló, igen szegény egyház, ajánltatik 300 koronára.
2. *Harmacz* lelkész-lakot épített. 1650 frt adóssága törlesztésére ajánltatik 300 koronára.
3. *Rakottvás* csekély népességű egyház, temploma kijavítására, mint igen szegény, ajánltatik 100 koronára.
4. *Szuhafő* kikerülhetetlen és költséges építkezések előtt áll, holott jelenleg is adós. Ajánltatik 300 koronára.

5. *Zsip* túlnyomóan szegény zsellérekből álló gyülekezet. Tanítói lak-építésre ajánltatik 500 koronára.

6. *Zubogy* 1200 frt adóssággal van terhelve. Ajánltatik 300 koronára.

E) *Tornai egyházmegye.*

1. *Jabloncza* igen szegény gyülekezet. Templom és paplak-javításra ajánltatik 400 koronára.

2. *Szólós-Ardó* templom-tornya a felépítés után összeomlott, hívei túl vannak terhelve. Ajánltatik 400 koronára.

F) *Alsó-borsodi egyházmegye.*

1. *Eger*, missiói egyház, vízáradás által megrongált egyházi épületeinek helyrehozására ajánltatik 400 koronára.

2. *Tibold-Darócz* r. kath. környezetben adóssággal és kisértésekkel küzdő egyház, ajánltatik 400 koronára.

G) *Felső-borsodi egyházmegye.*

1. *Kápolna* buzgó, áldozatkész, sokat építkezett gyülekezet. Ajánltatik 200 koronára.

2. *Abod* szegénységgel küzdő végvárunk. Iskola, templom és tanítói lak építésére ajánltatik 400 koronára.

3. *Meszés* iskolaépítésből származott 2768 kor. adóssága törlesztésére ajánltatik 200 kor.

4. *Ziliz*, mint szegény egyház, iskola és lelkész-lak javítására ajánltatik 200 kor.

5. *D.-Horvát* sok építkezésből származó adóssága törlesztésére ajánltatik 150 kor.

6. *Kondó* új lelkészlakot épített s e miatt adósságba merült. Ajánltatik 150 koronára.

7. *Báborny*, tanító-lak és iskolajavításból származó adóssága törlesztésére ajánltatik 150 kor.

8. *Sajó-Velezd* adósságai törlesztésére ajánltatik 200 kor.

H) *Alsó-zempléni egyházmegye.*

1. *Ágcsernő* igyekvő és szegény leányegyház. Templom-építésre ajánltatik 500 koronára.

2. *B.-Keresztúr* mint igen elnéptelenedett, hajdani fényes gyülekezet, adóssága törlesztésére ajánltatik 200 koronára.

3. *B.-Olaszi* szegény és nagy egyházi teher alatt roskadozó egyház, templom és paplak-javításra ajánltatik 300 kor.

4. *Erdő-Horváti* a közelmúltban templomot, paplakot, iskolát épített, sokat adózott. Ajánltatik 200 koronára.

5. *Golop* igen szegény és adós egyház. Ajánltatik 200 koronára.

6. *H.-Kak* építkezésből származott adóssága törlesztésére ajánltatik 100 koronára.

7. *H.-Mád*, bár segélyben már több ízben részesült, tekintettel szülőiben szenvedett veszteségére, ajánltatik 100 kor.

8. *Kenézlő* lakhatatlan parókhája újjáépítésére ajánltatik 200 koronára.

9. *K.-Tárkány* nagyobb építkezés előtt állván, ajánltatik 200 koronára.

10. *M.-Zombor* kicsiny, erőtelen gyülekezet. Hasznavehetetlen iskolája felépítésére ajánltatik 150 kor.

11. *Monok* erős katolikus egyház árnyékában sínlődő, igen szegény és segélyre igen érdemes egyház. Ajánltatik 300 koronára.

12. *N.-Rozvány* szinte erején felül építkezett s az építkezés után nyomban le is égett. Ajánltatik hathatósan 400 kor.

13. *Szomotor-Vécs* adóssággal küzdő és építkező egyház. Ajánltatik 200 kor.

14. *Vajdácska*, tűzvésztől sokat szenvedett község. Templom-építésből eredő adóssága törlesztésére ajánltatik 200 kor.

II. Lelkészek segélykérvényei.

A) Abauji egyházmegye.

1. *Bacskay Sándor* nyiri lelkész, betegeskedése s ebből folyó költségei miatt ajánltatik 100 koronára.

2. *Bíró János* szesztai lelkész, elemi csapások következtében tetemes kárt vallott, ajánltatik 100 kor.

B) Felsőzempléni egyházmegye.

1. *Horkay Bertalan* abarai lelkész, mint tűzkárvallott, ajánltatik 100 kor.

2. *Persenszky János* n.-toronyai lelkész, 90 éves agg korára s egy hosszú életen át szenvedett sok nélkülözésére való tekintettel ajánltatik 100 kor.

3. *Szegő Benjámín*, zempléni lelkész, népes családú, elemi csapásokkal látogatott. Ajánltatik 100 kor.

C) Gömöri egyházmegye.

1. *Keresztúry Károly* suhafői lelkész, a családjában előforduló költséges betegeskedésekre s gimnáziumban tanuló fiaira való tekintettel ajánltatik 200 kor.

2. *Simon István*, harmaczi lelkész, csekély termésére, tűz által szenvedett kárára, gimnáziumban járó fiaira való tekintettel ajánltatik 200 kor.

3. *Szük Gyula*, uzapanyiti lelkész, csekély jövedelmét s abból folyó adósságait tekintve, ajánltatik 100 kor.

D) Felsőborsodi egyházmegye.

1. *Beregszászy Ferencz*, meszesi lelkész, mint tűzkárvallott, ajánltatik 100 kor.

2. *Bárdos István* kondói lelkész, népes családdal, ajánltatik 100 kor.

3. *Kőrösi István* alacsikai lelkész, gyermekek neveltetésére, elemi csapások által szenvedett káraitra való tekintettel ajánltatik 100 koronára.

4. *Tóth Menyhért* szilvási lelkész, huzamos betegeskedése s abból folyó tetemes gyógyítási költségei miatt 150 kor.

E) Alsózempléni egyházmegye.

1. *Bartha József* visi lelkész, mivel sok adóssággal van terhelve, ajánltatik 100 kor.

2. *Beszterczey Béla* bereczkii lelkész, népes családdal, rossz aratással, ajánltatik 100 kor.

3. *Hazay Béla* perbenyiki lelkész sokat betegeskedett és sokat költekezett, ajánltatik 100 kor.

4. *Hubai József* keresztúri lelkészt saját egyházmegyéje nem ajánlja

5. *Sohajda János* k.-helmeczi lelkész, nagy családdal és sok adóssággal. Ajánltatik 100 kor.

40. A felső-borsodi egyházmegye 1900. szept, 4—5 napjain Kondón tartott közgyűléséből fölterjeszti a mályinkai egyháznak a konventhez intézett folyamodványát, melyben — a múlt évi nagy tűzvész miatt tőkés-segélyre sürgősségi sorrendben kéri magát felvétetni.

Miután a folyamodvány a f. évi tavaszi konvent által azért utasított vissza, mert nem szabályszerű úton volt felterjesztve: közgyűlésünk most pártoló nyilatkozattal terjeszti azt az egyetemes konvent elé.

41. Olvastatott Gömör-Kishont vármegye közigazgatási bizottságának 1386/900 sz. átirata, melyben arra kéri püspökünket egyezzék bele abba, hogy a derencsényi uradalmi közbirtokosság által 1873 május 16-án egy Alsó-Balagon felállítandó községi iskolára tett 1000 forint alapítvány, melynek hasznélvezete s a tőkére való felügyelet mindaddig, míg a községi iskola ott tényleg fel nem állítatik, az alsó-balogi ev. ref. iskolára ruháztatott, „az alsó-balogi községi jellegű elemi népiskola javára kötményezett értékpapírban helyeztessék el olyképen, hogy az alapítvány kamatai mindaddig az alsó-balogi ev. ref. iskolát illetik, amíg ott helyben községi jellegű iskola nem lesz.“ Ezzel kapcsolatban olvastatott az alsó-balogi lelkész jelentése, melyben előadja, hogy Gömör-megye közigazgatási bizottsága a püspöki hivatal útján betekintés végett bekérte tőle úgy az eredeti alapítványi levelet, mint az alapítványi tőkéről szóló betéti könyvet s azokat több év óta magánál tartja és semmiképen nem hajlandó kiadni, sőt a vallás- és közokt. ügyi miniszter kérelmére a lelkész által az egyház jegyzőkönyve alapján kiállított 3 példány alapítványi másolatot, illetőleg új alapító-levelet is azzal küldte vissza a közigazgatási bizottság, hogy a másolatból a lelkész hagyja ki azon pontot, miszerint az alapítványra való felügyelet az alsó-balogi ev. ref. egyház presbyteriumát illeti, s az ily értelemben kiállított másolatok, illetőleg új alapítványi levelek 2 év óta a Kultuszminiszteriumban vannak megerősítés nélkül.

Egyházkerületi közgyűlés ezen tényállásból mindenekelőtt azt látja, hogy Gömörvármegye közigazgatási bizottsága jogsérelmet követett el az alsó-balogi ev. ref. egyházzal szemben, midőn a hivatkozott alapítványi levelet és betéti könyvet, melyek őrzése és az azokra való felügyelet az alapító levél 4. pontjának világos szavai szerint, amint ezt különben a vallás- és közokt. miniszternek 1896 aug. 21-én 35125/96 sz. a. a gömörmegyei közigazgatási bizottsághoz intézett rendelete is kifejezetten elismeri, — az

a.-balogi egyház presbytériumára bízott, magánál visszatartotta s nem bocsátja az alsó-balogi egyház kezébe vissza.

Ugyancsak sérelmesnek látja egyh. ker. közgyűlés a gömörmezei közigazgatási bizottság azon eljárását is, mely szerint a vallás- és közokt. miniszter 1897. évi márc. hó 1-én 11695/97 sz. alatt elrendelt s a balogi ev. ref. egyház, mint az alapítvány *kezelője* által kiállítani határozott új alapítványi levelekből *az alsó-balogi ev. ref. egyház presbytériumának a tőkére való felügyeleti jogát egyszerűen kihagyni határozta*, miután a hivatkozott miniszteri rendelet is csak azt kívánja, hogy „azon biztosítási és kezelési intézkedések, melyek a szóban forgó alapítványra nézve a várományi jog alapján a község érdekében a felforgó viszonyokhoz képest szükségeseknek mutatkoznak, magába az alapító levélbe foglalandók.“ A presbytérium felügyeleti és kezelési jogát tehát a minisztérium is elismeri s az alapítványi levél rendelkezését ő is, mint a törvények őre, teljes tiszteletben óhajtja tartani, annál kevésbbé tekinthető tehát jogosúlnak a közigazgatási bizottság álláspontja.

Ha tehát az eredeti alapítvány-levelek elveszte folytán új alapító levél állítandó ki, ebben az eredeti szövegnek, mely a balogi egyház jegyzőkönyveiben hitelesen őriztetik, szóról szóra bennt kell foglaltatnia. Ha tehát a minisztérium a községi iskola vármányosi jogát erősebben biztosítani óhajtja — ami iránt ugyan, tekintve, hogy a balogi egyház évente az egyházkerületnek számol be, bizalmatlanságra legkisebb oka sem lehet — legfeljebb az vehető be, *az eredeti szövegen felül*, az új alapító levélbe, amit az 1896. aug. 21-iki miniszteri rendelet kíván t. i. hogy „*az eddigi kezelési mód meghagyásával, köteles a kezelő ev. ref. egyházi hatóság az alapítványi vagyronról évenként a községi hatóság útján kimutatást, s illetőleg számadást bemutatni a közigazgatási bizottsághoz.*“

Egyházkerületi közgyűlésünk mindezek alap-

ján tisztelettel értesíti Gömörvármegye közigazgatási bizottságát, hogy az illetéktelenül visszatartott eredeti alapítvány-levelet és az 1000 frtról szóló betéti könyvet főt. püspökünk útján az alsó-balogi egyházhoz visszaszármaztatni méltóztassék. A közigazgatási bizottság 1386/900. sz. átiratára tehát, t. i. az alapítványi összegnek kötményezett értékpapirokba fektetése iránt, majd az alapítványi tőke, illetőleg betétkönyv kézhez vétele után fog határozni.

Amennyiben pedig az új alapítványi levelek megerősítés végett már a nagymélt. vallás-és közokt. miniszter úrhoz lettek felterjesztve, tisztelettel felkéri közgyűlésünk a közigazgatási bizottságot, hogy ezen átiratunkat a nagymélt. Miniszteriumhoz felterjeszteni kegyeskedjék, kérvén a miniszteriumot a fentebb előadatottak figyelembe vételére, s illetőleg kívánságaink teljesítésére.

42. Olvastatott a báró Baldácsy-alapítvány ügyében az egyházkerületek meghatalmazottjainak 1900. május 21-én Budapesten tartott közgyűléséről felvett jegyzőkönyv. E szerint az 1900. évi bevételi többlet 109,410 kor. 48 fill.; ebből tőkésíttek 5200 kor., — a kerületeknek fizettetik egyenként rendes osztalékul 6000 kor., rendkívüli osztalékul 2000 kor., összesen 88000 korona; a fenmaradó 16219 kor. 48 fill., mint pénztári maradvány előirányoztatik 1901-re.

Tudomásul vétetik.

43. A sárospataki ev. ref. főiskola Igazgató-tanácsa jelenti, hogy özv. Warga Lajosnénak az 1896-iki egyházkerületi szabályrendelet értelmében 1072 kor. nyugdíját, továbbá temetkezési költség czímén 593 kor. 33 fillért és emortuális angária czímén 800 koronát állapított meg, melyből az emortuális angária a főiskolai közpénztár által egy összegben, a temetkezési költség és az özvegyi nyugdíj pedig a theologiai tanári nyugdíjintézet pénztárából fizetendő és pedig a temetkezési költség egyszerre, a nyugdíj pedig előleges havi részletekben. Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

44. Olvastatott a sárospataki főiskola Igazgató-tanácsának f. évi júniusi üléseiről felvett 6., és szeptemberi üléseiről fel-

vett 46. számú jegyzőkönyvi pontja, mely szerint a néhai Warga Lajos által lakott főiskolai ház átalakítását elhatározta s a Dókus Gyula és Bálint Dezső igazgató-tanácsosok által megbírált mérnöki tervezetet elfogadta.

Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

45. Olvastatott ugyanazon Igazgató-tanács f. évi júniusi gyűlésének 7., s szeptemberi gyűlésének 23. sz. jkvi pontja, melyekben Dr. Szabó Sándor, Dr. Illyefalvi Vitéz Géza és Dr. Meczner Sándor főiskolai jogakadémiai tanároknak kérelmükre még egy-egy évi haladékot ad az egyetemi magántanári képesítés megszerzésére.

Tudomásul vétetik.

46. Ugyanazon Igazgató-tanács f. évi júniusi üléséből a 10. sz. jkvi határozatával jelenti, hogy a sárospataki főiskola gimnáziumában a tanári kar előterjesztése s a f. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 11. sz. jkvi határozatában adott felhatalmazás alapján az 1900—1901. iskolai évre egy új párhuzamos osztály felállítása végett szükségesnek látta egy új latin-magyar tanszék szervezését. S nem akarva kitenni a főiskolát a pályázat sikertelenségének, az újonnan szervezett tanszékre, a tanári kar által ajánlott pályázat mellőzésével, az egyházkerület utólagos jóváhagyásának reményében, helyettes tanárul meghívta *Novák Sándort*, a ki a kolozsvári egyetemen jeles eredménnyel végezte tanulmányait s az alapvizsgát letéve, a mult iskolai évben a marosvásárhelyi ev. ref. főgimnáziumban, mint helyettes tanár működött. Az új helyettes tanár fizetését évi 2000 koronában állapította meg, kijelentvén, hogyha tanári oklevelét megszerzi, őt az Egyházkerületnek megválasztásra fogja ajánlani.

Egyházkerületi közgyűlés az Igazgató-tanács jelentését egész terjedelmében jóváhagyja és *Novák Sándort* helyettes tanári állásában meg erősíti.

47. Ugyanazon Igazgató-tanács f. évi júniusi ülésének 11. sz. jkvi határozatában indítványozza, hogy tekintettel arra, miszerint az Egyházkerület nem egyszer jutott már kényelmetlen helyzetbe amiatt, mert a kerületi őszi gyűlés rendszerint az iskolai év megnyitása után tartatik s így az őszi gyűlésen való tanárválasztással járó zavarok elkerülése végett az

Igazgató-tanács volt kénytelen a tanszékeket ideiglenesen betölteni: alakítson az egyházkerület egy tanárválasztó bizottságot s azt bízta meg sürgős és rendkívüli esetekben a főiskolai tanári székek betöltésével.

Egyházkerületi közgyűlésünk nem lévén meggyőződve ily tanárválasztó-bizottság alakításának szükségéről, miután az Igazgató-tanács intézkedésében mindig megnyugodott s nem akarván korlátozni a kerületi közgyűlés jogkörét a tanári székek betöltése tekintetében: az Igazgató-tanács javaslatát nem fogadja el.

48. Ugyanazon Igazgató-tanács a sárospataki gimnáziumi szék kérelmére feleleveníteni s állandósítani akarván azt a régi gyakorlatot, mely szerint, ha olyan akadémiái tanszék vár betöltésre, melyre tantárgyait tekintve megfelelő tanulmányaik és képesítések alapján gimnáziumunk tanárai is előléphetnének, — az ilyenek pályázat nélkül, felhívás útján — az illető tanszékre megválaszthatók legyenek: tisztelettel ajánlja az Egyházkerületnek, mondja ki, hogy ily esetekben a pályázat kihirdetése előtt a gimnáziumi tanárok szólíttassanak fel arra: nem hajlandó-e közülnök valaki a szóban forgó tanszék betöltésére vállalkozni és csak a felszólítás sikertelensége esetén hirdettessék pályázat.

Egyházkerületi közgyűlés azon felfogásban lévén, hogy az érdemes és képesített gimn. tanárok megfelelő akadémiái tanszékre ily előjog nélkül is megválaszthatók, esetleg meghívhatók, nem akarja a választási jogot ily módon sem korlátozni s az Igazgató-tanács javaslatát nem fogadja el.

49. Ugyanazon Igazgató-tanács a sárospataki főgimnázium évváró vizsgáira az egyházkerület által 3 év előtt választott censorokat, u. m. Katona György nyug. mérnököt, Horváth János, Kónya András, Kovács Béla, Szőlősy József és Szuhay Benedek lelkészeket — eddig tanusított buzgalmuk elismerése mellett — a következő 3 évre ismét megválasztásra ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlés Katona György ny. mérnököt, Horváth János, Kónya András, Kovács Béla, Szőlősy József és Szuhay Benedek lelkészeket a következő 3 iskolai évre évváró vizsgai censorokká újból megválasztja s eddigi működésükért szíves köszönetét fejezi ki.

50. A főiskolai Igazgató tanács jelenti, hogy szeptember 10-én tartott ülésében szeretettel és hálás elismeréssel üdvözölte *Dr. Ballagi Geza* és *Dr. Szánthó Gyula* jogakadémiai tanárokat abból az alkalomból, hogy főiskolánk kebelében 25 év óta példás hűséggel és odaadó szeretettel végzik a reájok bízott nagy feladatokat.

Dr. Ballagi Géza, tanári székét elfoglalva, szerető hű fia lett az Alma Maternak, lelke összeforrt a főiskola hagyományos szellemével s a tanári katedrán épenúgy, mint a tudományos irodalom és közélet terén, lelkének egész erejével törekedett ennek az ős-intézetnek jó hírnevét fentartani s dicsőségét öregbíteni. Lelkiismeretességével, kötelességének mindig pontos teljesítésével, valódi mintakép gyanánt állt és áll főiskolánk ifjúsága előtt. Ezek mellett, mint a főiskola igazgatótanácsának és gazdasági választmányának tagja, bőséges ismereteinek és tapasztalatainak gazdag tárházát mindenkor készséggel nyitotta meg főiskolánk ügyeinek helyes irányban való előbbvitelére.

Dr. Szánthó Gyula is 25 év óta, mint kiváló szakember, nagy buzgósággal és állandó szép sikerrel hintegeti a tudomány édes gyümölcsének magvait. Főiskolánk iránt érzett igaz szeretetét ő is fényesen igazolta az által, hogy tanári teendői mellett előbb, mint a gazdasági választmány rendes tagja, az újabb időben pedig mint jegyzője és az intézet pénztárának ellenőre, mindenkor lelkiismeretes hűséggel vett részt a főiskola anyagi ügyeinek intézésében is.

Igazgató-tanács az ő érdemeiket, hálás elismeréssel, jegyzőkönyvében örökíti meg s azt kerületünk közgyűléséhez is felterjeszteni határozta.

Kerületünk közgyűlése az igazgató-tanács felterjesztését örömmel veszi tudomásul s úgy Dr. Ballagi Gézának, mint Dr. Szánthó Gyulának, sárospataki főiskolánk jogakadémiáján 25 év óta kifejtett buzgó, áldásos tanári működésökért, valamint egyéb irányú hű szolgálataikért, melyekkel főiskolánk fejlődését előmozdították, annak nevére fényt derítettek, a legbensőbb elismerését nyilvánítja s őket, mint jogakadémiánk jövő felvirágoztatásának is kipróbált tényezőit, 25 éves tanárságuk alkalmából, a legbensőbb szeretettel üdvözli s érdemeiket jegyzőkönyvében megörökíteni határozta.

51. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon ülésének 10. számú jegyzőkönyvében örömmel jelenti, hogy *Dr. Ballagi Géza* főiskolai jogtanár, tanári működése 25 éves évfordulóján, a főiskola céljaira *2000 koronás alapítványt* tett. Az eredeti alapító-levél a főiskolai levéltárba helyeztetett el.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács jelentéséből s a jegyzőkönyvében közölt alapító-levélből örömmel értesül arról, hogy *Dr. Ballagi Géza*, mint az igazgató-tanács mondja, igazán édes gyermekévé lett sárospataki főiskolánknak, a ki nemcsak szellemi kincseit osztogatja ennek az ősi intézetnek a javára, hanem a neki jutott anyagi javakból is részt juttat annak előbbmenetelére.

Kerületünk az alapítványt köszönettel fogadja s arról *Dr. Ballagi Gézát* jegyzőkönyvileg értesíteni határozza.

52. Ugyanazon igazgató-tanács, ugyanazon ülésének 11. számú jegyzőkönyvében jelenti, hogy *Dr. Novotny Lajos* kir. tanácsos, főorvos, főiskolánknak egykori tanítványa hálája jeléül *1000 koronás alapítványt* tett s azt főiskolánk pénztárába már be is fizette, olyan intézkedéssel, hogy ezen összeg évi 4%-os kamatja a többi szorgalmi díjjal együtt, ünnepélyesen adassék ki a sárospataki ev. ref. főiskola gimnáziumába járó jó magaviseletű, szorgalmas, szegény növendéknek, a kit a tanári kar erre kijelöl. Igazgató-tanács az eredeti alapító-levélnak a főiskola levéltárában való elhelyezését rendelte el.

Kerületünk közgyűlése örömmel hallja, hogy főiskolánk egyik-másik volt növendékének a lelkében az *Alma Mater* iránt érzett hála ilyen szép, nemes, áldozatrakész tettekben nyilatkozik meg. *Dr. Novotny Lajos* kir. tanácsos, főorvos úr hálás megemlékezést is ilyennek tekintti, nemes célú alapítványát mély köszönettel elfogadja s tisztelettel üdvözli őt a főiskola alapítóinak sorában s egyszersmind elrendeli, hogy *Dr. Novotny Lajos* úr, kerületünk közgyűlésének hálás köszönetéről jegyzőkönyvileg értesíttessék.

53. Ugyanazon igazgató-tanács, ugyanazon ülése 6. sz. jegyzőkönyvében, *Dr. Lengyel Endre* doktorságának 50-ik évfordulója alkalmából a legmelegebb szavakkal s a legnagyobb

elismeréssel emlékezik meg azokról a nagy érdemekről, a melyeket Dr. Lengyel Endre úgy is, mint főiskolánk egykori orvosa, úgy is, mint a gazdasági választmánynak és igazgatótanácsnak éveken át egyik legbuzgóbb tagja, főiskolánk anyagi és szellemi ügyeinek intézésénél szerzett. Ezek mellett lelkiismeretes és buzgó tagja volt ő tiszáninneri egyházkerületünk tanácsbírói karának is s épen ezért az igazgató-tanács ezen jegyzőkönyvét tisztelettel terjeszti fel egyházkerületünk közgyűlése elé.

Egyházkerületünk közgyűlése a maga részéről is a legbensőbb örömmel osztozik abban a megérdemelt tiszteletben és igaz elismerésben, a melyet az igazgató-tanács jegyzőkönyvének a szavai kifejeznek. S midőn Dr. Lengyel Endrét doktorságának 50 éves fordulóján a legszívesebb örömmel üdvözli, egyszersmind kívánja, hogy nemes tevékenységben eltöltött áldásos életének hátra levő részét is a kegyelem Istene tegye reá és övéire nézve elégedetté s boldoggá; s hogy sokáig lehessen még ő egyházkerületünknek is méltó dicsekedése.

54. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon ülésének 29. számú jegyzőkönyvében jelenti, hogy mivel a gimnázium I-ső osztályába: 85; a II-ba: 66; a III-ba: 69 és a IV-be csak 54 tanuló iratkozott be: a párhuzamos osztályok felállítását az I., II. és III. osztályok mellé tartotta szükségesnek.

Jelentés tudomásul vétetik.

55. A főiskolai igazgató-tanács szeptemberi gyűlése jkvének 4-ik pontjában a veszteség fájó érzetével jelenti, hogy a főiskola theológiai akadémiáját újabb gyász érte a *Peremartoni Nagy Gusztáv* július 11-én, hosszabb betegeskedés után bekövetkezett elhunytja miatt.

Közgyűlés, miként a főiskola igazgató-tanácsa, szintén fájdalmas megilletődéssel veszi tudomásul a még javakorában levő, munkára hivatott és munkabíró férfiú kidóltét s hálás emlékezéssel ismeri el egyszersmind, hogy P. Nagy Gusztáv az emberi szeretetreméltóság és a tanári hivatottság gazdag adományaival ékeskedett főiskolánkban s mint tudós és előadó egyformán

kedvence volt tanítványainak, a kik elbűvölten ültek lábai előtt és hallgatták ajkainak édes, majd lelkesítő, gyújtó beszédeit s a prot. szabad vizsgáldóság tüzeiben érlelt elméleteit; hálásan ismeri el egyházkerületi közgyűlésünk azt is, hogy a tudós férfiú sok irányú tehetségeiből bőven jutott főiskolánk anyagi ügyeinek intézésére is s hogy mint a Gazdasági Választmány elnöke a főiskola anyagi oltárai körül is jó eredménnyel fáradozott. Mikor említett érdemeiért nevét igaz tisztelettel igtatja egyházkerületi közgyűlésünk jelen jegyzőkönyvébe, ugyanakkor őszinte részvétellel osztozik hátramaradt kedveseinek méltó gyászában s reájuk az élet bajainak s terheinek elviselésére a magát az erőtelenekben is megdicsőíteni tudó jó Istennek áldását és kegyelmét kéri.

56. A Nagy Gusztáv theol. tanár volt tantárgyainak előadására nézve tudatja a főiskolai igazgató-tanács, hogy a theol. tanári-kar javaslata értelmében, a *Bibliai vallástant* hetenként 3 órán egész éven át *Dr. Tüdös István* rendes-, az *új-szövetségi bevezetést* egész éven át, heti 2 órán *Antalfy László* s.-tanár, a *theol. encyclopaediát* egy féléven át heti 2 órán *Novák Lajos* rendes theol. tanár fogja előadni, az angol nyelv tanítását pedig *Rohoska József* helyettes tanár vállalta el.

Közgyűlés az igazgató-tanács jelentését s illetőleg intézkedését helyesléssel veszi tudomásul, egyúttal pedig megbízza az igazgató-tanácsot, hogy a megüresedett tanszéknek rendes tanerővel való betöltését oly módon szíveskedjék előkészíteni, hogy a formaszzerű választás már a tavaszi egyházkerületi közgyűlésen megtörténhessék.

57. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon ülésének 37. számú jegyzőkönyvében jelenti, hogy a gazdasági választmány, az elhunyt P. Nagy Gusztáv helyére, a *gazdasági választmányi elnöki állásra* három egyént ajánlott, u. m. 1-ső helyen: *Radácsi Györgyöt*; 2-ik helyen: *Dr. Rácz Lajost*; 3-ik helyen: *Dr. Ballagi Gézát*. Igazgató-tanács a három jelölt közül a maga részéről Radácsi Györgyöt ajánlja megválasztás végett az egyházkerü-

leti közgyűlésnek, azzal az elvi megállapodással, hogy az új gazdasági választmányi elnök csak a Választmány újra alakításáig, vagyis arra az időre választassék meg, a meddig az elhunyt elnök megbízatása terjedt, t. i. a jövő év májusáig.

Közgyűlésünk e megállapodást a maga részéről is helyesnek tartja, azt elfogadja és az ajánlatba hozott három egyén közül, a jelzett időre, egyhangulag *Radácsi György* theol. tanárt s egyházkerületi papi főjegyzőt választja meg. Radácsi György a megválasztást elfogadván, a közgyűlés szívélyes üdvözlése közt készséggel ajánlotta fel erejét és idejét a főiskolának ezen új irányban való hűséges szolgálatára is.

Az igazgató-tanács elnöksége megbízott, hogy a kerületi közgyűlés helyett, a megválasztott új gazdasági választmányi elnöktől a hivatali esküt fogadja el.

58. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon ülésének 38. számú jegyzőkönyvében, arról tesz jelentést, hogy a gazdasági választmány az *özv. P. Nagy Gusztávné* nyugdíját általában a P. Nagy Gusztáv elhunytja által esedékesé vált összegeket, a nyugdíjszabályok értelmében, a következőleg állapította meg s ajánlja elfogadásra: 1. Özvegyi nyugdíj 1072 kor.; 2. Nevelési járulék 1072 kor.; 3. Temetési költség fejében 593 kor. 33 fillér; 4. Emortuális angária fejében 800 kor.

Igazgató-tanács e kiszámítást helyesnek találván, elfogadta s utasította a főiskolai pénztári hivatalt a megállapított összegek folyósítására. Minthogy azonban ezen összegek fedezésére, a gazdasági választmány szerint, a theol. nyugdíjintézet még képtelen: igazgató tanács abban állapodott meg, hogy a nyugdíjintézeti alap megerősödéseig a hittanhallgatók után fizetendő összeget is, a két theol. tanári özvegy nyugdíjilletékeinek fedezésére fordítja és az így fedezetlen maradt összeg fizetésére az egyházkerületi közgyűlést kéri fel.

Közgyűlés az igazgató-tanács jelentésének azon részét, mely az *özv. P. Nagy Gusztávné* járulékainak felszámítását foglalja magában, helyeslőleg tudomásul veszi; arra a részére vonatkozólag pedig, a mely a hiányzó összeg miként leendő fedezéséről szól, kimondja, miszerint megengedi azt, hogy a nyugdíjintézeti alap megerős.

södéseig a hittanhallgatók után fizetendő összeg, valamint a theol. tanárok nyugdíjintézetébe fizetendő összeg is, — mivel a főiskolai jogigazgató nyilatkozata szerint ezek az összegek a fenforgó hiányt fedezni fogják, — egészben az özv. P. Nagy Gusztávné, illetve a két theol. tanári özvegy nyugdíjának kiegészítésére fordíttassanak.

59. A sárospataki főiskola akadémiai és gimnáziumi igazgatói felterjesztik az 1900—1901. évi beíratásokról és a tanulói létszámról szóló kimutatásaikat. Ezek szerint az akadémiába szeptember 28-ig 52 hallgató íratott be, a kik közül hittanhallgató 27, joghallgató 25; az összes hallgatók száma 151, és pedig hittanhallgató 71, joghallgató 80, a mely létszám azonban a katonaságtól visszajövendőkkel s részben már eddig is előjegyzettekkel bizonyosan szaporodni fog. A gimnáziumi 8-dik osztályba 36, a 7-ik osztályba 33, a 6-ikba 48, a 5-ikbe 68, a 4-dikbe 59, a 3-dik *A*) osztályba 39, a *B*) osztályba 38, a 2-dik *A*) osztályba 35, a *B*) osztályba 38, az 1-ső *A*) osztályba 48, a *B*) osztályba 47 növendék íratott be. Az összes létszám az akadémiában 3-mal emelkedett a mult évihez képest, a gimnáziumban pedig 55-tel fogyott.

Tudomásúl szolgál.

60. Olvastatott a miskolczi főgimnázium igazgatójának évi jelentése, mely szerint: a gimnázium a jelen iskola évben a szerződésileg kikötött teljes államsegélyt (30,000 kor.) megkapta s ezzel a teljes rendezettség állapotába lépett; rendezte ennek folytán a vallástanári tanszéket is, úgy, a mint az Egyházkerület többször kívánta, t. i. a vallástanárt a többi rendes tanárokkal teljesen egyenlő jogokkal ruházta fel; a tanári kar 15 tagból, az ének-tanítók és más felekezetű hitoktatókkal együtt 20 tagból áll; Porcs János tanár 32 évi buzgó munkálkodás után nyugdíjba ment, helyébe újból Csorba György volt helyettes tanár választatott meg, egy más helyettes tanári állásra pedig Békési Gyula volt kisújszállási h.-tanár. Beíratkozott az 1900—1901. évre 423 rendes- és 5 magántanuló, vagyis 15-tel több, mint tavaly; a tanulók közt ev. ref. vallású 154, ág. ev. 31, r. kath. 80, izr. 163. Mellékelve van az órarend és a tankönyvek jegyzéke.

Midőn e jelentést egyházkerületünk közgyűlése tudomásúl veszi, ugyanakkor készséggel

használja fel a kínálkozó alkalmat, hogy *Porcs János* főgimnáziumi tanárnak, a ki 32 éven át teljes hivatottsággal és lelkesedéssel s befelé és kifelé egyaránt tiszteletet követelő erővel és buzgósággal szolgálta anyaszentegyházunk magasabb érdekeit a miskolczi főgimnázium körében s a ki sokoldalú képességével, tanári és emberi jelességeivel és szeretetreméltó tulajdonságaival mindenkor és minden téren növelte a miskolczi főgimnázium tisztelőinek számát, — nyugalomba vonulásakor teljes elismerését fejezze ki s neki egyuttal a nyugalom éveihöz állandó boldogságot s testi-lelki békességet kíván.

61. Olvastatott a rimaszombati egyesült prot. főgimnázium igazgatójának évi jelentése. A jelentés szerint a tanári karból Halász József, ideiglenes rajztanár, más intézetbe lépven át, helyére a vallás- és közoktatásügyi miniszter, a tanári kar és az igazgató választmány meghallgatásával, pályázat útján, *Forberger Andor* tanárjelöltet nevezte ki. Az intézetben a múlt év óta működő próbaéves tanárok: Komáromy Géza, Horváth Albert és Szentesi Tóth Kálmán, valamint a 3 év óta működő Loysch Ödön okleveleiket megszerezvén, állomásaikon véglegesítették. A folyó év szeptember 1—8. napjain tartott pót- és javító érettségi vizsgákon Liskay János kishonti alesperes elnökölt, a közoktatásügyi kormányt Szádeczky Lajos kolozsvári egyetemi tanár képviselte. A múlt 1899—1900. iskolai évben 1046 frt. 18 kr. kegyadomány és segélyösszeg gyűlt be az intézet céljaira. Beiratkozott a jelen iskolai évre 375 tanuló, kik közül ev. ref. 137, ág. ev. 83, róm. kath. 85, gör. kel. 1, izr. 69. Az új tanépület építése iránt az előmunkálatok s egyépitkezési kölcsön felvétele folyamatban vannak.

Tudomásúl vétetik.

62. A miskolczi ev. ref. felsőbb leányiskola igazgatója jelenti, hogy az intézetbe a folyó iskolai évre összesen 208 növendék iratkozott be, a kik között ev. ref. 99, ág. ev. 16, g. kath. 2, izr. 75. Az internátusba felvételtett 47 növendék. Balló Adél, a ki az intézetnél 8 éven át segédnevelő volt, ezen állásától megválván, helyére Böszörményi Róza k. a. választatott meg. A múlt évi számadásokat a felügyelő-bizottság megvizsgálta és helyesnek találta, a számadás 201. tété-

lére azonban jelenti, hogy az intézet nagyérdemű igazgatója, Tóth Pál, a mult iskolai évet befejező vizsgák után súlyos beteg lett annyira, hogy Budapestre kellett felvinni, a hol egy szanatóriumban nyert gyógyulást. E gyógyítás költségeinek fedezésére, miután a súlyos és veszélyes betegség épen a kötelességek szigorúan pontos teljesítése s az évenként növekedő munka miatt fejlődött ki a fáradhatlan tevékenységű igazgatónál, főtiszt. püspök úr az egyházkerületi közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében 500 frtot utalványozott neki, mit a felügyelő-bizottság örömmel elfogadott s jóváhagyás végett közgyűlésünk elé terjeszt. E kiadási többlet az intézet költségvetésében annyival inkább helyet foglalhat, mert az igazgató mintegy 218 frtot takarított meg egy majális jövedelméből a tornacsarnok építésével járó költségek fedezésére.

Tudomásúl vétetik s a felügyelő bizottság előterjesztése az igazgató részére utalt 500 frt segélyt illetőleg helybenhagyatik s egyházkerületi közgyűlésünk a maga részéről is őszinte sajnálatát fejezi ki az igazgató betegsége felett s kívánja mielőbbi teljes felgyógyulását.

63. Egyházkerületi felsőbb leányiskolánknak hat osztályúvá fejlesztése a tanítónő-képző intézettel való kiegészítése tárgyában a felügyelő-bizottság s a tornai egyházmegye által benyújtott emlékirat és indítvány, tavaszi közgyűlésünk 61-ik számú határozatával az egyházmegyékhez tétetett le véleménynyilvánítás végett. Véleményeket jelen gyűléseinkre az alsó-borsodi-, abauji-, alsó-zempléni-, felső-borsodi-, ungi- s tornai egyházmegyék nyújtották be.

Áttétetnek az esperesi és gondnoki karból alakított bizottsághoz, a mely véleményes javaslatát, a még hátralévő egyházmegyék nyilatkozatának beérkezése után fogja megállapítani s a fentebb említett 61. számú jegyzőkönyvi határozat értelmében jövő tavaszi közgyűlésünkre beterjeszteni.

64. Az egyes egyházmegyékből beérkezett jelentések szerint: *Sárkány Imre* gálszécsi lelkész, felső-zempléni esperes, továbbá: *Kody Benjámín* ládházi-, *Kovács János* vámos-ujfalusi-, *Lábos István* b.-halászi-, *Ablonczy Pál* keleméri-, *Nagy Béla* g.-szkárosi-, *Karla Gábor* radványi lelkészek jobblétre szenderültek.

Ezen elhunyt lelkészek mindnyájan buzgó munkásai s hű sáfárai voltak az Isten anyaszentegyházának s emlékezetök jegyzőkönyvben örökítettik meg.

65. Zelenka Pál, a tiszai ág. ev. egyházkerület püspöke, a következő átiratot intézte egyházkerületünk püspökéhez:

„... Uj-Tátra-Füreden, a mely a tátraaljai egyházmegyében eső nagy-szalóki egyházhoz tartozik, Szontagh Miklós a fürdő tulajdonosa elhalálozván, ezzel az ottani közös imaház gazdátlaná vált.

Intézkednünk kell tehát három irányban:

1. Az imaház kis tőkéje testületi kezelés alá vétessék;
2. A kis tőke kamataiból, esetleg a tőke fogyasztásával is tartassék az imaház külsőleg és belsőleg mindenkor rendben;
3. Legyen választva egy templom-bizottság, a melynek teendője volna a kis tőkének szaporítása, most már a fürdő-lelkészek ellátási költségeinek fedezésére nézve is.

Odaterjed tehát tiszteletteljes kérelmem, méltóztassék intézkedésemet elfogadni, egyházkerülete közgyűlésén határozati erőre emelni azt, hogy:

a csatolt jegyzőkönyvben feltüntetett tőkeösszeg a tátraaljai egyházmegye pénztárába helyeztessék, s erről mind a két egyházkerület kapja meg az évi számadást;

a fürdő-telepen az állandó vendégek közül 3 ev. ref. és 3 ág. hitv. ev. egyháztag választassék az illető egyházkerületek által templom-bizottságul, oly felhívással, hogy e hat tag válaszson egy elnököt és egy jegyzőt belátása szerint, oly kérelemmel, hogy alkalmasnak vélt módon gondoskodjék a tőkének gyarapításáról s eljárása eredményéről tegyen minden év őszén mindkét egyházkerületnek külön-külön jelentést.“

Az 1900. év szeptember 1-én Uj-Tátra-Füreden felvett s ide másolatban csatolt jegyzőkönyv 1-ső pontja szerint az új-tátra-füredi templom: 701 kor. 54 fill. felett rendelkezik. Ezen összeg *Kulman János* tátra-aljai egyházmegyei felügyelő urnak adatott át. A 2-ik pont szerint a fent említett 6 tagból álló bizottság volna megválasztandó. A 3-ik pont az imaház alatti sirboltnak a kizárólagos használatát néhai Dr. Szontagh Miklós családja részére kívánja biztosítani, úgy, hogy annak jó karban tartásáról a család gondoskodjék. A 4-ik pont az ingó vagyont leltárát foglalja magában. Az 5-ik pontban özvegy Szontagh Miklósné az egyházi szolgálatot végző lelkésznek a nyári idényre a szabad szállást és ellátást a jövőre is felajánlta.

Kerületünk közgyűlése Zelenka Pál ág. ev. püspök úr javaslatait magáévá teszi, vagyis hozzájárul ahhoz, hogy az új-tátra-füredi templom pénze a tátra-aljai egyházmegye pénztára által kezeltessék, úgy, hogy az arról való számadás egyházkerületünk közgyűléséhez minden év őszen beküldessék.

A fürdő-telepen a mult év nyarán alakult nagy bizottságot felkéri közgyűlésünk, hogy kerületünk részéről, az ott időző állandó vendégek közül, a jegyzőkönyvben és püspöki átiratban javasolt templom-bizottságba, a Zelenka Pál püspök úr által körvonalozott teendők elvégzésére, 3 ev. reform. vallású tagot választani sziveskedjék.

66. Az új-tátra-füredi templom ügyéről szóló jelentéssel kapcsolatosan az elnökség tudatja a kerület közgyűlésével, hogy a magas Tátrának egy másik helyén, t. i. *Tátra-Lomniczon* is megkezdett egy új prot. templom építése, s legközelebb már a lelkészi szolgálatról ezen új templom körül is gondoskodnunk kell.

Kerületünk 1899. évi őszi közgyűlésének 86. számú jegyzőkönyvi határozatával, 80 koronát szavazott meg egy-egy alkalomra uti költségül annak a kerületbeli lelkésznek a számára, a ki az új-tátra-füredi templomhoz isteni tisztelet tartására kiküldetik. Mivel azonban közgyűlésünk azt tapasztalja, hogy a magas Tátrában üdülést kereső ev. ref. hívek számának folytonos növekedése következtében, azok lelki gondozása, úgy az *új-tátra-füredi*, mint a most már nem sokára felépülő *tátra-lomniczi* templom körül, mindig több-több anyagi támogatást igényel: kerületünk méltányosnak tartaná, hogy — mivel ott ev. ref. egyházunk egyetemes érdekéről van szó, — ha ebben a teherben vele, valamelyes módon az egyetemes Konvent, vagy épen a többi egyházkerületek is osztozkodnának. Felkéri ennél fogva közgyűlésünk az egyetemes Konventet, hogy e kérdést megfontolás tárgyává tenni, nagybecsű figyelmét ezekre a nyári időszakban rendkívül

fontos helyekre jövődőben mindinkább kiterjeszteni, a lelkészi gondozást és szolgálatot ott anyagilag is támogatni kegyeskedjék.

67. A jelentő ívek kiigazítását véleményező állandó bizottság jelenti, hogy *BacsKay Sámuel* csapi lelkésznek hozzá áttett folyamodványát átvizsgálván, hitelesen bizonyítottnak állapította meg, hogy a csapi lelkészi díjlevél elhalálozások és kitérések által 66 koronával csonkult. Miután pedig az ily természetű jövedelem-csonkulás a jelentő ívek kiigazításának okát képezi, javasolja a bizottság, hogy a folyamodvány pártolólág terjesztessék fel az egyetemes Konventre.

Egyházkerületi közgyűlés a bizottság javaslatát elfogadja s *BacsKay Sámuel* csapi lelkész folyamodványát azon kérelemmel terjeszti fel az egyetemes Konventre, hogy a csapi lelkészi díjlevél 1319 kor. 64 fillérről 66 kor. levonással, 1253 kor. 64 fillérben állapíttassék meg.

68. Olvastatott az abauji egyházmegye Kassán, 1900. év aug. 28 ikán tartott közgyűlésének 33. számmal jegyzett következő felterjesztése:

„Abauji egyházmegyénk lelkészi egyesülete indítványt terjesztvén be az iránt, hogy magyar ref. isteniszteletünk egyöntetűvé tétele érdekében egy, magyarországi ref. egyházunkat egyetemesen kötelező új liturgia készítésére egyházmegyénk a kezdeményező lépést tegye meg, mivel ez idő szerint az „a mennyi ház, annyi szokás“ elve érvényesül nemcsak a külön, de még az ugyanazon egyházkerület kötelékébe tartozó egyházakban is.

Egyházmegyénk az indítványt magáévá teszi s hozzájárulás végett azon kérelemmel terjeszti fel a Főt. egyházkerületre, hogy e fontos ügynek a zsinati tárgyak közé leendő sorozására a további lépéseket tegye meg.“

Egyházkerületi közgyűlés az abauji egyházmegye indítványát — a zsinati tárgyak közé való felvétel végett — az egyetemes konventre terjeszti fel.

69. Az abauji egyházmegye jelenti, hogy a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter a *szemerei* iskola részére

3 drb fal térképet, egy számoló-gépet, egy doboz természetrajzi ábrát és 20 drb szemléltetési képet ajándékozott.

Egyházkerületi közgyűlésünk hálás köszönetét fejezi ki a ngymélt. miniszter úrnak szíves adományáért.

70. Az a.-borsodi egyházmegye szept. 5-ikén Miskolczon tartott gyűléséből felterjeszti az *egri* ev. ref. egyház és a *miskolczi* ág. hitv. ev. lelkészi hivatal között, a hazai két prot. felekezet által a folyó évben kötött „Egyezés”-ből kifolyólag felmerült s ottani lelkészünk által az ág. hitv. ev. gyermekeknek teljesítendő vallásos és konfirmációi oktatásra vonatkozó vitás ügyet s az egyházmegyének arra vonatkozó határozatát, a mely kimondja, hogy *a)* egri lelkészünk nem köteles az Egerben lakó ág. h. ev. gyermekek vallástanítását s konfirmációra való előkészítését másként végezni, mint eddig cselekedte; *b)* egri egyházunk nem köteles az Egerben lakó ág. h. ev. hívek által az egri ev. ref. egyház pénztárába befizetett egyházi adó felét vagy bármi részét is a miskolczi ág. h. ev. lelkészi hivatalnak kiszolgáltatni; *c)* egri lelkészünk s egyházunk az ág. h. ev. hívekkel s egyházzal szemben az eddigi gyakorlattól eltérő semmiféle szolgálmányra kötelezve nincsenek.

Ha azonban tőlünk elszakadni s külön egyházzá alakulni óhajtanának: részünkről annak útjába legkisebb akadály sem gördítettik.

A két testvér-felekezet között kötött országos egyezésnek eme legelső gyakorlati megnyilatkozása kellemetlenül érintette egyházkerületünk gyűlésező közönségét, azért azt vita tárgyává tenni nem kívánta, hanem az alsó-borsodi egyházmegye jegyzőkönyvét a többi beterjesztett iratokkal együtt átteszi püspöki hivatalunkhoz, illetőleg a nevezett egyházmegye elnökségéhez, azzal az óhajtással, hogy érintkezésbe lépve a tiszai ág. h. ev. egyházkerület püspökével és az illetékes ev. esperesség elnökségével: ezt az egész ügyet igyekezzenek a békés megegyezés útján, a kölcsönös méltányosság szemelőtt tartásával elintézni.

71. Ugyanazon egyházmegye ugyanabból a közgyűléséből arra kéri egyházkerületünket, hogy *sárospataki főiskolánk*

anyagi felvirágoztatása érdekében egy lelkes kis társaság részéről megindított mozgalomhoz való csatlakozásra és kinek-kinek tehetségéhez mért áldozathozatalra szólíttassanak fel úgy a lelkészek és gyülekezetek, mint az egyes egyháztagnak.

E kérelemnek a legnagyobb készséggel tesz eleget egyházkerületünk s nagy múltú s az államsegélyes iskolák tengerében már szinte magános kőszálként álló s önállóságát és szent hagyományait nem közönséges erőfeszítéssel védelmező anya-iskolánkat szíve egész melegével ajánlja a lelkészek, gyülekezetek, hitrokonok, egyszerűen ref. anyaszentegyházunk minden igaz gyermekének szeretetébe, gondjaiba s önzetlen áldozatkészségébe.

72. Ugyancsak az alsó-borsodi egyházmegye beterjeszti *Fekete János* állami iskolai tanítónak, mint az egyházkerület által is segélyezett egri ev. ref. hitoktatónak, az 1899—1900-ik iskolai év vallás- és énektanítási eredményéről bemutatott megnyugtató jelentését.

Örvendetes tudomásul szolgál.

73. Az alsó-borsodi egyházmegye f. é. őszi közgyűléséből ajánlólag terjeszti fel a *cserépfalusi* egyház azon kérelmét, hogy az illető egyház által még 1889-be eladott rozsz pincze átíratása végett a még 1889-ben kiállított adásvételi szerződés egyházkerületi jóváhagyási záradékkal láttassék el.

A hivatkozott szerződés egyházkerületileg megerősítettik és jóváhagyási záradékkal látatják el.

74. Az a.-borsodi egyházmegye őszi közgyűlésének 25. sz. jegyzőkönyvével, pártolólágg terjeszti fel özvegy *Kody Dánielné, lelkészözvegy kérvényét*, melyben ez azért esedezik, hogy részére, mint aki sógora, néh. Kody Benjámín ládhazi lelkész háztartásának 10 éven át volt a vezetője, s a tevékeny, derék lelkésznek betegségében hűséges ápolója, a ládhazi lelkész állomás jövedelmének a csonka év alatti élvezetét megadni kegyeskedjék.

Közgyűlés az özv. Kody Dánielné kérelmét, az a.-borsodi egyházmegye által kiemelt indokok alapján, s az abban kimondott feltételek mellett,

t. i. hogy a lelkészi hivatal ellátásával járó terheket az özvegy viselni köteles, készséggel teljesíti.

75. Az a.-borsodi egyházmegye indítványozza, hogy miután sok szegény egyházunkban állandó a tanító hiány, amin csak a fizetés felemelésével lehet segíteni, — továbbá mivel a kántori fizetés, a minisztériumban uralkodó felfogás szerint, tanítói nyugdíj alapjául nem szolgálhat: kerületünk keressen módot a magas kormányval való megállapodásra, az iránt, hogy a kántori fizetések a tanítói fizetésektől díjlevélszerűleg elválasztassanak, s csakis ez utóbbiak vétessenek figyelembe az államsegélylyel való kiegészítésnél.

Minthogy a kántor-tanítói fizetések szabályozásának s a tanítói nyugdíjügy kielégítő rendezésének nagy fontosságú kérdését, egyházkerületünk, a több oldalról jött indítványok folytán sokképen próbálta már eddig is a helyes megoldáshoz közelebb juttatni, de eredménytelenül: újabban, legalább az országos tanítói nyugdíjintézet revíziójáig, tervek ajánlgatásába, mivel a siker reménye most sem biztatja, nem kíván belemenni.

76. A felső-borsodi egyházmegyének 1900 szept. 4—5-ik napjain Kondón tartott közgyűlése indítványozza, hogy a kerületünk által 1895 ben kiadott *népiskolai tanterv revidéáltassék*, mivel a vallás- és egyházi énektanításra, mint főtárgyra, kevés időt enged; továbbá Magyarország történetét és földrajzát az egyetemes történelem és földrajz mellett háttérbe szorítja s a czélszerűtlen beosztással lehetővé teszi, hogy pl. az V-ik osztályból távozó gyermek világtörténetet igen, de saját hazája történetéből egy betűt sem tanult.

Indítványozza továbbá, hogy a használatban levő népiskolai kézi könyvek közül a Zsindely-féle természettan és a Gérecz-féle földrajz dolgoztassanak át. A természettan azért, mert annak stílusa és műkifejezései rendkívül nehezek; a földrajz pedig azért, mert az egyes vármegyékről szóló s az emlékezetnek kitűnő szolgálatot tevő versecskék belőle kihagyattak.

Mindkét indítvány az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz tétetik át, mely az 1901-iki őszi közgyűlésre fogja azokra vonatkozó szakvéleményét betérjeszteni.

77. Nagy Pál gömöri esperes jelenti, hogy a tavaszi közgyűlésünk alkalmával tartott bírósági ülés határozata felmentvén a gömör-szkárosi Marton-család tagjait az egyházi adó-fizetés alól, e miatt felette nagy zavar keletkezett a gömör-szkárosi egyházban. Ugyanis, az egyházkerületi bíróság által levétetvén a Marton-család tagjairól az egyházi fizetés terhe, ez által vagy a lelkészi és tanítói fizetés csökken, vagy ez a teher a nem Marton családbeli többi, csekély számú és szegénysorsú egyháztagokra hárul. A díjlevelek csökkentését törvényeink s szabályaink tiltják; a Marton-családbeli egyének terhének a többi egyháztagokra való háritása pedig ellenkeznék a méltányossággal és igazsággal s oly eljárás lenne, mely a 235 lélekből álló gömör-szkárosi egyház feloszlását s megsemmisülését vonhatná maga után, amennyiben esperes előtt kinyilatkoztatta a presbyterium, hogy ha a Marton-családból leszármazott, — már nem is Marton-nevű, — mintegy 30 tagból álló egyének terhe a többi egyháztagok között osztatik meg, ezek készebbek tömegesen felekezet nélküliekké lenni mint ezen igaztalan terhet viselni.

Esperes szerint is az egyházi fizetés alól felmentett Martonok terhe a többi egyháztagok vállára igazságosan nem hárítható; annyival kevésbbé, mivel ott némely szegény és népes család már most is görnyedezik az egyházi adó sulya alatt, ami oly nagy, hogy többszörösét teszi ki az állami adónak. Ezek folytán javasolja, hogy mondja ki az egyházkerület, hogy:

1-szor a gömör-szkárosi nem Marton-családbeli egyháztagokra több egyházi teher nem róvható, mint amennyit eddig viseltek, s így ők a Marton-családról levett teher viselésére nem kötelezhetőek.

2-szor; hogy a Marton-család által eddig fizetett lelkészi és tanítói illetmények törlése folytán ne csonkuljon a lelkészi és tanítói csekély fizetés, ezen törölt összeg (mely mintegy 100 koronát tesz ki) ideiglenes segély czímén kiutaltasék az egyházkerület pénztárából addig, míg ez államsegélylyel, mint kongruális összeggel pótolva nem lesz.

3-szor; Esperes kérdezi, hogy a gömör-szkárosi Marton-család tagjainak, kik a lelkészi s tanítói fizetéshez nem járúlnak, van-e szavazati joguk a lelkészválasztásnál?

Egyházkerületünk közgyűlése Nagy Pál gömöri esperes kimerítő jelentéséből meggyőződván arról, hogy az egyházkerületi bíróság határozata következtében a gömör szkárosi egy-

ház nehéz helyzetbe jutott, ennek orvoslása végett Nagy Pál gömöri esperes javaslatait elfogadja s kimondja, hogy a gömör-szkárosi egyház nem Marton-családbeli tagjai a Marton-családról levett teher viselésére nem kötelezhetőek; továbbá, hogy az egyházkerületi bíróság által törölt összeg ideiglenes pótlására az egyházkerület pénztárából 100 kor. rendkívüli segílyt ad, oly meghagyással azonban, hogy a gömör-szkárosi egyház a lelkészi, valamint a tanítói fizetésnek államsegélylyel leendő kipótlása iránt, az egyházkerületi bíróság határozatának csatolása mellett, a szükséges lépéseket haladéktalanul tegye meg.

Esperesnek a Marton-család szavazási jogára vonatkozó kérdésére pedig kerületünk ki jelenti, hogy igenis, a nevezett család tagjainak a lelkészválasztásnál van szavazati joguk, mivel ők földbirtok adományozásával a lelkész fizetéséhez hozzájárultak, s egyéb, az egyház fel tartására szolgáló terheket mai napig is viselnek.

78. Nagy Pál gömöri esperes jelenti, hogy Nagy Béla gömör-szkárosi lelkész elhalálozván, néki, mint esperesnek, *Gömör-Szkárosra*, amelyhez négy leányegyház is tartozik, a kerületi szabályrendelet értelmében e folyó egyházi évre időtöltő segédlelkészt kellett volna azonnal rendelnie, de nem rendelhetett, mivel *káplán nincs*.

Ugyancsak az egyházkerületi szabályrendelet szerint, az özvegy lelkésznek s árváinak kegyév czímen joguk lenne a lelkész lakban maradniok s a félfizetést kegy-évi illetmény cím alatt élvezniök a jövő egyházi évben is, mely az 1901. év Szent-György napjától az 1902. év Szent-György napjáig terjed. Ámde távoli kilátás sincs arra, hogy ezen kegyévre oda az egyházmegye helyettes lelkészt rendelhessen, mivel *káplán nincs*, s még pályázat útján sem remélhető, hogy az ország bármely részéből akadjon oly egyén, ki félfizetéssel, mely csupa élmezésre is alig nyújt fedezetet, ezt a félfizetéses időtöltői állomást elfogadná.

A szomszéd lelkészek ily hosszú időre szintén nem segíthetik ki szolgálataikkal a gömör-szkárosi egyházat, mivel attól mind nagyon messze esnek. F.-Vályt és Kálosát hosszú út

és egy nagy járhatlan hegyláncz választja el G.-Szkárostól, Bejét szintén hosszú út, s e mellett Bejének magának is 3 leányegyháza van, amelyek miatt idegen helyen a lelkészi szolgálatot hosszú időn át teljesíteni nem lehet.

Mivel tehát sem időtöltő káplán nem lesz a g.-szkárosi ötös egyházban, sem a szomszédok nem végezhetik ott hosszú időn át a lelkészi functiókat, hogy ezen összesen: 1000 lélekből álló, a magyarság szélén levő, több tagba osztott egyház, lelkész hiánya miatt, valláserkölcsi és anyagi tekintetben el ne zülljék, esperes a következő javaslat elfogadására kéri a kerületet. Mondja ki kerültünk, hogy:

1-ször. A fennebb elősorolt okoknál fogva, kivételesen, megengedi a kerület, hogy a *g.-szkárosi egyház lelkészi állomása, a kegyév mellőzésével*, már az 1901. év ápril 24-én rendes lelkészszel töltsék be.

2-szor. Mivel ennek folytán az özvegy és árvái kegyévi jutalékban nem részesülnek, már a jövő 1901. év május 1-ső napján élvezetébe lépnek az egyházkerületi és országos ev. ref. lelkészi gyámintézeti évjáradéknak s neveltetési segélynek.

Egyházkerületünk közgyűlése, megfontolva és méltányolva a felhozott alapos okokat, Nagy Pál gömöri esperes javaslatatait magáévá teszi, s kimondja, hogy a gömör-szkárosi egyház lelkészi állomása, a kegyév mellőzésével, már az 1901. év ápril 24-én rendes lelkészszel töltsék be; továbbá, hogy a lelkész-özvegy 1901. év május 1-től az egyházkerületi lelkészi özvegy-árva gyámintézet évjáradékának élvezetébe lép; s egyuttal megbízza a gömöri esperest, hogy ezen határozat alapján, Nagy Béla volt gömör-szkárosi lelkész özvegye és árvái részére, az országos ev. ref. lelkészi özvegy-árva gyámintézet évjáradékának 1901. év május 1-től való folyósítása iránt a szükséges felterjesztéseket még ez év folyamán tegye meg.

79. A gömöri egyházmegye jelenti, hogy 1900. év április 18-án Rozsnyón tartott közgyűlésében, tárgyalás alá vevén a *páskaházi leány-egyháznak önálló lelkészség szervezése iránt benyújtott kérvényét*, azon határozatot hozta, hogy a páskaházi leány-egyháznak anyaegyházzá tételét helyesnek és szükségesnek tartja, azért, mert ezen leány-egyházban, a mely a magyar-

ságnak legszélső határvonalán fekszik, több mint 50 év óta olyan tanítói voltak, a kik, noha a theológiai tanfolyamnak csak egy részét végezték el, az ottani helyzet különlegességénél fogva, a lelkészi teendők legnagyobb részének végezésére, különben is fel voltak jogosítva, s ezen káplán-tanítók ott mindenkor rendkívül fontos és hasznos egyházi és nemzeti missiót teljesítettek, úgy, hogy a most elhalt *Vajányi János* sikeres munkálkodásáért a Gömörvármegye által kezelt nemzeti alapból is megjutalmaztatott; s valamint most szükség van, úgy jövőre is azon a helyen egy önálló lelkész hasonló irányú működésére egyházi és nemzeti szempontból még fokozottabb mértékben szükség lesz.

Az egyházmegye felterjesztett jelentése szerint Páskaházán az ev. ref. vallású lelkek száma 320; a hozzátartozó szórványokban 76, összesen 396. Az egyetemes Konvent által kiadott utasítás értelmében kiállított „*Kimutatási ívek*“-en lelkészi jövedelem gyanánt 526 kor. 17 fillerre van felszámítva a 3 példányban csatolt s egyházmegyeileg jóváhagyott díjlevél értéke. Az egyes tételek szolgabírótság által láttamozott helyi hatósági bizonylatokkal vannak igazolva.

Az egyházmegye kéri a páskaházi önálló lelkészség felállítására iránti határozatának jóváhagyását; a 3—3 példányban felterjesztett külön lelkészi és külön tanítói díjleveleknek megerősítését, a lelkészi fizetés kiegészítése végett az államsegélynek a kieszközlését.

Kerületünk közgyűlése, a gömöri egyházmegye által kifejtett indokok alapján, a páskaházi önálló lelkészség felállítására vonatkozó határozatot jóváhagyja s az önálló lelkészség felállítását, ott, a nemzetiségi határszélen, idegen felekezetek közt szétszórta élő hitfeleink lelki gondozása, a magyar nemzeti nyelv és érzület megerősítése és ápolása szempontjából maga is helyesnek és szükségesnek nyilvánítja, a felterjesztett díjleveleket megerősíti s felkéri püspökünket, hogy a páskaházi önálló lelkészség felállítására tartozó összes iratokat terjeszse fel a magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz, azzal a kéressel, hogy az 1898. évi XIV. t.-cz. 2. §-a alapján, a páskaházi önálló lelkészség részére a szükséges államsegélyt megadni kegyeskedjék.

80. Olvastatott a tornai egyházmegye lelkészi értekezletének az egyházmegye Tornán, 1900. szept. 5-én tartott közgyűlése által is elfogadott s jegyzőkönyvének 8-dik pontjában ide felterjesztett következő indítványa:

„Értekezletünk sajnálattal látja, hogy az „*erdélyi püspök*“-czím kérdésében adott miniszteri válasz a konvent s az erdélyi ref. egyházkerület igazgató-tanácsa kérésének csak megkerülése, de nem teljesítése, a mennyiben a tulajdonképeni sérelmet nem orvosolja, mert meghagyja az *erdélyi püspöki czímet* továbbra is az erdélyi róm. kath. püspök kizárólagos czimeül. Mivel pedig a vallásfelekezetek egyenjogúsága az 1848. évi XX. t.-cz.-ben ki van mondva; miután e kizárólagos czím a prot. egyházak önérzetét sérti, mert ez által az erdélyi r. k. püspök a többi vallásfelekezet püspökeinél kiválóbb állással ruháztatik fel; miután épen az erdélyi róm. kath. püspöknek, gr. Majláth Gusztáv Károlynak minden tette oda irányúl, hogy a r. kath. vallás uralkodó-voltát kidomborítsa s miután nincs bebizonyítva, hogy azon törvények, törvényzáradékok, királyi meghívó levelek és kinevezési okmányok, melyekre a rendelet kiadásakor a kultusz-miniszter a maga meggyőződését építette, a hivatalosság teljes mértékével bírnak; mert hiszen az erdélyi ref. egyházkerület igazgatótanácsának felirata — ugyancsak hivatalos okiratra támaszkodva — ennek ellenkezőjét bizonyítja, t. i. hogy az erdélyi püspöki czímhez egyik felekezet püspökének sincs kizárólagos joga: tisztelettel kéri fel értekezletünk a Nt. egyházmegyét, hogy a Főt. egyházkerület útján kérje fel a konventet, hogy ezen kérdést, mint a prot. egyházakra nézve sérelmet, mint a kultusz-miniszteri válaszsral el nem intézett dolgot, orvoslás végett az ország törvényhozása elé terjeszteni méltóztassék.“

Közgyűlésünk, tavaszi jkvének 63-dik ponja szerint, az *erdélyi püspök*-czímnek a gyulafehérvári róm. kath. püspök számára való lefoglalását szintén sérelemnek jelentette ki s arra az esetre, ha az egyetemes konvent felterjesztésére megnyugtató válasz nem érkezne, előre jelezte, hogy tudni fogja a testvér egyházkerület iránti kötelességét. Most, miután a vallás- és közoktatásügyi miniszter válasza ismeretes s miután az a sérelmet közgyűlésünk véleménye szerint

sem orvosolta: — készséggel fogadja el, egyházkerületünk közgyűlése a tornai lelkészi értekezlet és egyházmegye közös indítványát s ennek értelmében felkéri az egyetemes konventet, hogy az „erdélyi püspök“-cím megnyugtató s a felekezeti egyenjogúság szellemének teljesen megfelelő elintézése végett a további szükséges lépéseket megtenni méltóztassék.

81. A tornai egyházmegye folyó évi őszi közgyűléséből ajánlólag terjeszti fel a nádaskai egyház adás-vételi szerződését, mely szerint ezen egyház 1217 □ öl belsőségét 940 koronáért eladta gróf Hadik János és Fancsalszky János nádaskai lakosoknak.

A nádaskai egyház ezen eladási ügylete az egyházmegye ajánlata alapján helybenhagyatik s a beterjesztett adás-vételi szerződés a jóváhagyási záradékkal ellátatik.

82. A tornai egyházmegye jelenti, hogy *Kovács Dániel* szent-jakabi tanító, a lucskai egyház tanítójává még folyó év április 29-én elválasztatott, a választást elfogadta, 50 kor. előleget fel is vett, mégis a lemondásra megszabott határidőn, augusztus elején túl, vagyis aug. 27-én a lucskai tanítóságról lemondott, minek folytán a lucskai egyház tanító nélkül maradt. A tornai egyházmegye kéri a kerületet, hogy Kovács Dániel szent-jakabi tanítót a felső-borsodi egyházmegye által kényszerítse lucskai tanítói hivatalának minélhamarábbi elfoglalására.

Ugyancsak a tornai egyházmegye panaszt tesz arról is, hogy *Bányai István* makkos-hotykai tanító, a ki a szilasi egyház által július 27-én választatott meg tanítónak, a választást 30-án elfogadta s 100 kor. előleget felvett: augusztus 16-án lemondott a szilasi tanítóságról, úgy, hogy Szilas is tanító nélkül maradt, mivel az iskolai év beálltaig már nem volt ideje más tanító hívhatására.

A tornai egyházmegye ezek alapján arra kéri az egyházkerületet, hogy a maga szabályrendeletének érvényt szerezni, a tanítók egy része által a pályázatoknál hova-tovább mind nagyobb mértékben űzött visszaélések megszüntetése végett intézkedést tenni méltóztassék.

Kerületünk a felhozott esetekből sajnálattal értesült arról, hogy egyes tanítók, egyházkerületünknek a tanítói változásokról hozott szabályrendeletét kijátszák. Épen ezért, a felmerült esetek alkalmából általában figyelmezteti a tanítókat, hogy jövőre e szabályrendelet intézkedéseihez, fegyelmi eljárás terhe alatt, szigorúan ragaszkodjanak.

A tornai egyházmegyének a lucskai és a szilasi tanítói változás ügyében beadott felterjesztését pedig kerületünk visszateszi a tornai egyházmegye espereséhez, azzal az utasítással, hogy ez ügyben első sorban a saját esperesi hatáskörében járjon el, és a szabályrendelet megtartása iránt szigorúan intézkedjék.

83. *Arday J. Dániel zsarnói lelkész felebbesését* jelentette be a tornai egyházmegyének 1900. év szeptember 5-én hozott azon közgyűlési határozata ellen, a melyben a tornai egyházmegye elrendelte, hogy Vass Sándor zsarnói tanító, — a kit a jószaói egyház tanítójául június hóban megválasztott s a ki a választást akkor el is fogadta, — köteles a jószaói tanítóságot elfoglalni, daczára annak, hogy Vass Sándor az elfogadott tanítóságról még július 30-án beadta a jószaói egyháznak lemondását.

Kerületünk közgyűlése Arday J. Dániel felebbesésének helyt ad s a tornai egyházmegye határozatát megváltoztatja, vagyis megengedi, hogy Vass Sándor tanító továbbra is Zsarnón maradjon, abból az okból, mert a tanítói változásokról intézkedő egyházkerületi szabályrendelet 3-ik pontja (1897. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 14. sz. alatti határozat, 64. lap) világosan kimondja, hogy a változni akaró tanítónak a lemondását augusztus 1-ig kell bejelenteni s eddig a határidőig a presbyterium azt elfogadni köteles, Vass Sándor pedig e szabály rendelkezésének elegett tett.

84. Olvastatott az ungi egyházmegye Minajban 1900. aug. 28-án tartott közgyűlésének szám nélkül felterjesztett indítványa, a melylyel a *konfirmációi káté* és a *konfirmációi lapok* mielőbbi elkészítését megsürgettetni kívánja.

Közgyűlés — tekintettel arra, hogy a konfirmációi káté megkészítésére már többször hozott határozatokat, a melyek azonban sikertelenek maradtak: kimondja, hogy ha a már többszörösen megbírált konfirmációi káté a tavaszi közgyűlésig sem készülne el, legalább annyira, hogy az a püspöki hivatalhoz beterjesztetnék: — abban az esetben szabad kéz adatik a sárospataki irodalmi-körnek, hogy egy újabb konf. kátét pályázat útján készíttessen. A konf. lapokra vonatkozó javaslata tavaszi közgyűlésünkre szintén bevérik.

85. Az ungi egyházmegye tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 111. sz. jkvi pontjában adott utasítás folytán beterjeszti az *iskei* egyház ez évi számadását. E szerint az iskei egyház tőkepenze: 5083 frt 93 kr.; magtári gabona tőkéje: 202 köből 3 $\frac{1}{2}$ véka. A mi a lelkészi fizetésből az özvegy lelkészné és a felügyelő lelkész kielégítése után fel fog maradni, az építkezési alaphoz lesz csatolva.

Tudomásúl vétetik.

86. Az alsó-zempléni egyházmegye pártolólag terjeszti fel a *karosi* egyház azon kérelmét, hogy az említett egyház és gróf Nádasdy Ferencz budapesti és báró Sennyei Miklós páczini lakosok között kötött adás-vételi szerződést, mely szerint a nevezett egyház megveszi a karosi 55. sz. tjkvben 2 sor., 476 és 3 sor., 477 hrsz. alatti, 32 hold területű szántóföldet 8054 kor. vételárért, egyházkerületi közgyűlés erősítse meg s a beterjesztett adás-vételi szerződést jóváhagyási záradékkal lássa el.

Egyházkerületi közgyűlés a karosi egyház ezen vételi ügyletét helybenhagyja s a bemutatott szerződést jóváhagyási záradékkal látja el.

87. A *f.-zempléni egyházmegye* az egyházközségek háztartásáról és vagyon kezeléséről, kiküldött bizottsága által egy *szabályrendeletet* dolgoztatott ki s azt a maga részére el is fogadta s közgyűlésünkre az egész munkálatot, mellékleteivel együtt, azzal a kéréssel terjeszti fel, hogy mivel kívánatos, hogy a számadások, nyilvántartások, ellenőrzés, az egyházkerület egész területén egyöntetűen történjék: kerület e szabály-

rendeletet fogadja el s annak használatát a többi egyházmegyékre is tegye kötelezővé.

Közgyűlés e nagy fontosságú munkálatot egész terjedelmében, mellékleteivel együtt, a mostani gyűlés jegyzőkönyvében kinyomatni határozza, s felhívja az egyházmegyéket, hogy e tervezetre vonatkozólag észrevételeiket a jövő tavaszi közgyűlésünkre adják be. (A „Szabályrendelet“ egész terjedelmében a „Függelék“ rovatban található).

88. A felső-zempléni egyházmegye jelenti, hogy *Stépán Gáborné* urnő, málczai lakos, a málczai egyház számára az úrasztalára és a szószékre bársonyterítőket vett, a melyeket leányai hímeztek ki, továbbá *Stépán Gábor* málczai földbirtokos, az egyház gondnoka és neje *Stépán Amália* úrnő a málczai iskola javára annak szomszédságában egy 2000 kor. értékű belhelyet adományoztak.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nemesszívű adományozóknak a maga részéről is hálás köszönetét nyilvánítja s az egyház és iskola iránt tanusított szép áldozatkészségüket örömmel jegyzi fel és örökíti meg jegyzőkönyvében.

89. A felső-zempléni egyházmegye folyó évi augusztus 23-iki gyűléséből jelenti, hogy a Szondy-Kenessey-alapítvány 400 kor. kamatát ez évben a szőlőskei egyháznak adta.

Tudomásúl vétetik s utasíttatik a szőlőskei egyház, hogy a 400 koronáról szóló, szabályszerűen felbélyegzett nyugtát küldje be az egyházkerület pénztári hivatalába.

90. A püspöki hivatal beterjeszti az általa összeállított lelkészminősítési következő sorozatot:

I-ső osztályú egyházba pályázhatnak:

Abaházy József r. 1.	5. Ambrús János r. 1.
Abrahámy Gyula r. 1.	Id. Antalfy László r. 1.
Ágoston Sándor kegyd. 1.	Apostol Bertalan r. 1.
Almássy Lajos r. 1.	Apostol Mihály r. 1.

- Ar dai J. Dániel r. 1.
 10. Babarék Dániel r. 1.
 Bacskay Károly r. 1.
 Bacskay Sámuel r. 1.
 Bacskay Sándor r. 1.
 Baksay Dániel r. 1.
 15. Baksy Sándor r. 1.
 Bálint Dezső r. 1.
 Balogh István r. 1.
 Bárdos István r. 1.
 Barna Antal r. 1.
 20. Barna Gyula r. 1.
 Bársony György r. 1.
 Bartha József r. 1.
 Bartha Mihály r. 1.
 Bartók János r. 1.
 25. Baskay János r. 1.
 Batta György r. 1.
 Batta József r. 1.
 Benke István r. 1.
 Beregszász Ferencz r. 1.
 30. Bernáth József r. 1.
 Berzeviczy Endre r. 1.
 Beszterczey Béla r. 1.
 Bíró Bertalan r. 1.
 Bíró János r. 1.
 35. Bodnár Béla r. 1.
 Bódogh Tamás r. 1.
 Bodnár Endre r. 1.
 Bodnár István r. 1.
 Bodolay István r. 1.
 40. Bodolay József r. 1.
 Bodon Barna r. 1.
 Bogárdy Dániel r. 1.
 Bogdányi József h. 1.
 Borbély József r. 1.
 45. Botos József r. 1.
 Boytár Sámuel r. 1.
 Buda János r. 1.*
 Buzy Márton r. 1.
- Cziáky Endre r. 1.
 50. Czike Ferencz r. 1.
 Czinke István r. 1.
 Czinyéry Barna r. 1.
 Csabay Pál r. 1.
 Csík Dániel főgymn. vallást.
 55. Csiszár Béla r. 1.
 Csizmadia Jenő r. 1.
 Csonthó Károly r. 1.
 Csontos Gábor r. 1.
 Dakó Lajos r. 1.
 60. Dávid József r. 1.
 Demeter Bertalan h. 1.
 Doktor Gyula r. 1.
 Dudás Lajos r. 1.
 Dusza János r. 1.
 65. Dusza Lajos r. 1.
 Elek József r. 1.
 Elek Sándor r. 1.
 Erdélyi András r. 1.
 Erdélyi József r. 1.
 70. Erős Lajos r. 1.
 Édes Abrahám r. 1.
 Farkas József r. 1.
 Farkas Lajos r. 1.
 Fazekas Ferencz r. 1.
 75. Fejes István r. 1.
 Fekete Gyula r. 1.
 Fodor Bertalan r. 1.
 Fodor Géza r. 1.
 Fodor György r. 1.
 80. Fodor Gyula h. 1.
 Frenczel Bertalan r. 1.
 Fűrjész Jenő r. 1.
 Fűrjész Tamás r. 1.
 Fűry Lajos s. 1.
 85. Fűzy János r. 1.
 Gecse Géza r. 1.
 Gecsey Péter r. 1.
 Gere Lajos r. 1.

* Hivataláról lemondott, de lelkeszi jellegét megtartotta.

	Gömöry Péter r. l.		Kiss Gyula r. l.
90.	Gulyás Benő r. l.		Kiss József r. l.
	Gyarmathy Soma r. l.		Kiss Károly r. l.
	Hajzer Endre r. l.		Id. Kiss Lajos r. l.
	Halászy József r. l.	135.	Ifj. Kiss Lajos r. l.
	Hallgató János r. l.		Kiss László r. l.
95.	Hazay Béla r. l.		Kiss Miklós r. l.
	Hegedűs Sámuel r. l.		Kiss Tamás r. l.
	Hézsér Emil r. l.		Kocsis Endre r. l.
	Homoky Antal r. l.	140.	Kolozs István r. l.
	Horkay Bertalan r. l.		Kolozsváry István r. l.
100.	Horváth János r. l. (Ivánka)		Komjáthy Gábor r. l.
	Horváth János r. l. (T.-Tokaj)		Komjáthy István r. l.
	Hörcsik Lajos r. l.		Koncz Károly r. l.
	Hubay József r. l.	145.	Kónya András r. l.
	Hubay Lajos r. l.		Kónya József r. l.
105.	Hutka József r. l.		Kopré Lajos r. l.
	Idrányi Barna r. l.		Kovács Béla r. l.
	Idrányi Ferencz r. l.		Kovács István r. l. (A.-Bakta)
	Idrányi Lajos r. l.	150.	Kovács István r. l. (Ágtelek)
	Igaz József r. l.		Kovács János r. l. (T. Kenéz)
110.	Illyés János r. l.		Kovács Károly r. l. (Eger)
	Jakab János r. l. (Szala)		Kovács Károly r. l. (Palkonya)
	Jakab János r. l. (B.-Lenke)		Kovács Mihály r. l.
	Id. Kapossy Gy. r. l. (Jabloncza)	155.	Kozma Antal r. l.
	Ifj. Kapossy Gy. r. l. (Égerszög)		Kozma Gedeon r. l.
115.	Kaszonyi János r. l.		Kozma József r. l.
	Kazay Géza r. l.		Kökényesdy Pál. r. l.
	Kazay Sándor r. l.		Kőrössy István r. l. (Alacska)
	Kádár János r. l. (Csécs)	160.	Kőrössy István r. l. (K.-Vajda)
	Kádár János r. l. (Legenye)		Kőrössy József r. l.
120.	Kálniczky Endre r. l.		Köröskényi István r. l.
	Kecskeméthy Lajos r. l.		Kun Bertalan r. l.
	Kenyeressy Árpád r. l.		Kun Miklós r. l.
	Kenyeressy Károly r. l.	165.	Kupay Dénes r. l.
	Kerekes János r. l.		Láng Károly r. l.
125.	Kerekes József r. l.		Lesko László r. l.
	Kerekes Károly r. l.		Lipták Bertalan r. l.
	Id. Keresztúry József r. l.		Lükő Béla r. l.
	Ifj. Keresztúry József r. l.	170.	Magyar Bertalan r. l.
	Keresztúry Károly r. l.		Magyar István r. l.
130.	Kérészy Barna r. l.		Magyar József r. l.

- Maklárý Károly r. 1.
 Maksa József r. 1.
 175. Marsalko Endre r. 1.
 Márk Imre káplán-tanító
 Mártha Ferencz r. 1.
 Máthé Gyula r. 1.
 Megyaszy Pál r. 1.
 180. Medve Pál r. 1.
 Mindszenti Imre r. 1.
 Miskolczi Endre r. 1.
 Miskolczi József r. 1.
 Molnár István r. 1.
 185. Molnár József r. 1.
 Molnár Pál r. 1.
 Móré Gábor r. 1.
 Morvay József r. 1.
 Nagy Barna r. 1.
 190. Nagy Ignác r. 1.
 Nagy Károly r. 1. (L.-Bénye)
 Nagy Károly r. 1. (Szomotor)
 Nagy János r. 1.
 Nagy Lajos r. 1.
 195. T. Nagy Lajos r. 1.
 Nagy Pál r. 1.
 Nagy S. r. 1. (K.-Dobrony)
 Nagy S. r. 1. (Szakácsi)
 Nemes Gyula r. 1.
 200. Némegy József r. 1.
 Németh Péter r. 1.
 Novák Lajos theol. tanár
 Novák Sándor r. 1.
 Olajos Pál r. 1.
 205. Oláh Péter r. 1.
 Órás Kálmán r. 1.
 Osváth Bertalan r. 1.
 Osváth Dániel r. 1.
 Osváth Zoltán r. 1.
 210. Ölbey János r. 1.
 Paikoss Endre r. 1.
 Pálcsó Károly r. 1.
 Papp József r. 1.
 Pataky Pál r. 1.
 215. Pál Albert r. 1.
 Pál Ferencz r. 1.
 Pálóczy József r. 1.
 Páricsy József. r. 1.
 Pásztor Sámuel főisk. tanár
 220. Persenszky János r. 1.
 Pédery Ferencz r. 1.
 Péter József r. 1.
 Péter Mihály r. 1.
 Pósa Lajos r. 1.
 225. Ráczkevy Károly r. 1.
 Rác Endre r. 1.
 Radácsi György theol. tanár
 Ragályi Géza r. 1.
 Réthy Andor r. 1.
 230. Réthy Pál r. 1.
 Réz László r. 1.
 Révész Kálmán r. 1.
 Rozgonyi László r. 1.
 Ruskay Gyula r. 1.
 235. Sáfrán Lajos r. 1.
 Sáfrán Mihály r. 1.
 Sallay Sándor r. 1.
 Sággy Sándor r. 1.
 Sarkady Antal ny. 1.
 240. Sárkány József r. 1.
 Sárkány Sámuel r. 1.
 Semsey József r. 1.
 Seress József r. 1.
 Simon Andor r. 1.
 245. Simon István r. 1.
 Simon János r. 1.
 Simon József r. 1.
 Simon Mihály r. 1.
 Sohajda János r. 1.
 250. Soltész Gyula r. 1.
 Soltész Tamás r. 1.
 Solyom Barna r. 1.
 Solyom Gyula r. 1.
 Solyom Lajos r. 1.
 255. Somody János r. 1.
 Stefán Mihály r. 1.

Süthő Kálmán r. 1.	Thúry Sándor r. 1.
Svingor József r. 1.	Tóbiás Gyula r. 1.
Szabados László r. 1.	295. Tomory Endre r. 1.
260. Szabó Bertalan r. 1.	Tóth Albert r. 1.
Szabó Endre r. 1. (Csicsér)	Tóth Béla r. 1.
Szabó Endre r. 1. (Minaj)	Tóth Dániel r. 1.
Szabó Gyula r. 1.	Tóth János r. 1.
Szabó István ny. 1. (K.-Győr)	300. Tóth Kálmán r. 1.
265. Szabó I. k.-tanító (Ásvány)	Tóth Lajos r. 1. (Hidvég)
Szabó József r. 1. (Eszeny)	Tóth Lajos r. 1. (Szürthe)
Szabó József r. 1. (N.-Mihály)	Tóth Menyhért r. 1.
Szabó József r. 1. (Szalonna)	Tóth Miklós r. 1.
Szabó Károly r. 1. (Ároktő)	305. Török István r. 1.
270. Szabó Károly r. 1. (Szalóka)	Tudja Mihály r. 1.
Szabó Pál r. 1.	Dr. Tüdős István theol. tanár.
Id. Szakal I. r. 1. (Szeretva)	Ujlaky János h. 1.
Ifj. Szakal I. r. 1. (Lucska)	Ujj István r. 1.
Szalóczy Dániel r. 1.	310. Ujj János t. 1.
275. Szalócy Pál r. 1.	Ujj József r. 1.
Szaniszló Pál r. 1.	Urbán Mihály r. 1.
Szaplonczay Benő r. 1.	Vadászy István r. 1.
Szánthó István r. 1.	Vadászy Pál r. 1.
Szeghő Benő r. 1.	315. Varga Antal r. 1.
280. Szentpétery Sámuel r. 1.	Varga József r. 1.
Székely Imre r. 1.	Vattay István r. 1.
Szilágyi Géza r. 1.	Vattay László r. 1.
Id. Szilva István r. 1.	Verebélyi József r. 1.
Szkárossy Gusztáv r. 1.	320. Veres Tamás r. 1.
285. Szobonya István r. 1.	Végh János r. 1.
Szombathy Antal r. 1.	Vladár József r. 1.
Szóllóssy Ferencz r. 1.	Id. Virágh J. r. 1. (Vaján)
Sztankovics Lajos r. 1.	Ifj. Virágh J. r. 1. (Lasztomér)
Szuhay Benedek r. 1.	325. Zitás Bertalan r. 1.
290. Suhay Sándor r. 1.	Zitás István r. 1.
Szűcs István r. 1.	Zombory Gedő r. 1.
Szűk Gyula r. 1.	

II-od osztályú egyházba pályázhatnak:

Andó Lajos r. 1.	Botka Bertalan r. 1.
Béky János r. 1.	Czecz András r. 1.
330. Bodolay Miklós s. 1.	Demjén István r. 1.

	Erdélyi János r. 1.	Nagy Géza r. 1.
335.	Farkas Miklós r. 1.	Nagy Mihály r. 1.
	Görgey János r. 1.	Rohoska József theol. h. -tanár
	Harsányi Bertalan r. 1.	345. Szabó András r. 1.
	Harsányi István s. 1.	Szentmártoni Dániel r. 1.
	Janka Károly r. 1.	Tomory Pál r. 1.
340.	Juhász László s. 1.	Tóth Ferencz r. 1.
	Móré Elek r. 1.	Zarándy Bertalan s. 1.

III-ad osztályú egyházba pályázhatnak:

350.	Csapó János r. 1.	Gönczy Gábor s. 1.
	Csiky József r. 1.	355. Kálniczky János r. 1.
	Erős Károly s. 1.	Kőszeghy Dániel r. 1.
	Gecse Lajos s. 1.	Makláró Károly s. 1.

IV-ed osztályú egyházba pályázhatnak:

	Ablonczy Pál s. 1.	Jósvai Dénes s. 1.
	Ifj. Antalfy László s. 1.	Simon Gyula s. 1.
360.	Csiky Zoltán h. 1.	Ifj. Sólyom Gyula s. 1.

Nem bírnak minősítvénynyel:

	Bartha Gyula s. 1.	Lükő István s. 1.
365.	Baksy István s. 1.	Melko István s. 1.
	Ifj. Benke István s. 1.	Molnár István s. 1.
	Czövek János s. 1.	375. Rác József s. 1.
	Dékány Lajos s. 1.	Rác Kálmán s. 1.
	Kajdy Menyhért s. 1.	Pataky János s. 1.
370.	Kerekes Zsigmond s. 1.	Séra János s. 1.
	Lőkös Sándor s. 1.	

Közgyűlés e sorozatra nézve kimondja, hogy az egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetik, érvényességére nézve pedig az 1894-diki őszi közgyűlésében megállapított szabályzat az irányozó.

91. A lelkészminősítési sorozattal kapcsolatban olvastott *Kovács Lajos* volt vadnai s.-lelkésznek, mostani aradmegyei s.-tanfelügyelőnek, a f.-borsodi egyházmegye által pártfogólag felterjesztett folyamodványa, a melyben — lelkészi minőségének megtartása mellett — a vadnai egyházba s.-lelkészi minőségben való beerősíttetését kéri.

Miután a folyamodó, mint s.-tanfelügyelő egyházkerületünk területét elhagyta, de mint állami hivatalnok már állami fegyelmi törvények alatt áll s egyházi törvényeinknek általa idézett 187. §-a is ellene bizonyít: kérelme nem teljesíthető.

92. Az egyes egyházmegyékből a következő *lelkészi és tanítói változások* jelentettek be.

a) Az alsó-borsodi egyházmegyében tanítókül megerősítettek: Buday Elemér Heő-Csabára; Mohácsi Bálint T.-Valkra.

b) A felső-borsodi egyházmegyében lelkészszé választott s megerősített a mályinkai egyházba: Nagy Barna szín-petrii lelkész; tanítókül megerősítették: Zsigmond Kálmán Sajó-Szentpéterre; Szakács Károly Dédesbe; Abaházy Endre D.-Horvátra; Rásky Mihály Nyomárra; Gál György Kápolnára; Orosz Lajos Nyekézsenybe.

c) A felső-zempléni egyházmegyében tanítókül beerősítettek: Illés János Tusára; Berecz Károly Nagy-Ráskára.

d) Az ungi egyházmegyében a sáros-polyánkai egyház tanítójává Ujlaki József választott és erősített meg.

Mindezen változások és megerősítések az egyházmegyei határozatok alapján tudomásul vétetnek.

93. Megerősítés végett az egyházmegyékből a következő díjlevelek terjesztettek fel:

a) *Lelkészi díjlevelek*: az alsó-zempléni egyházmegyéből a vámos-újfalusi, 3 példányban.

b) *Tanítói díjlevelek*: a felső-borsodi egyházmegyéből a kelecsényi 3; a bán-horváti 3; az ungi egyházmegyéből: a sáros-polyánkai 3 példányban.

A vámos-újfalusi lelkészi díjlevél, — mivel azt az egyházmegyei közgyűlés csak azon feltétel alatt tartja megerősíthetőnek, ha a 8-ik pontba belevéttetik az, hogy a lelkész az adókat fizetni tartozik ugyan, de „*az illeték egyenértéki adó kivételével!*“ s ez a díjlevélre rávezetve s ennél fogva az egyházmegye által elfogadva nincsen, — kerületünk közgyűlése által meg nem erősíthető. Kiegészítés végett visszaadatik a vámos-újfalusi egyháznak.

A többi díjlevelek azonban az egyházmegyék jóváhagyó záradékával ellátatván, kerületünk által is megerősítetnek, s egy-egy példányban az egyházkerületi- és egyházmegyei levéltárakba helyeztetik el, egy példányuk pedig az illetékes egyházaknak adatik vissza.

94. Tomory Endre héti lelkész és Pajkos Endre beszteri lelkész az iránt folyamodnak, hogy a díjlevelökben befoglalt s az egyházkerületi pénztárból egész 1899 ig húzott, de a mondott évben közgyűlési határozattal beszüntetett s az államsegély terhére utalt 120, illetőleg 100 korona segély, miután részökre az államsegélyből sem adatott meg, hanem a vallásügyi miniszterium által tényleg meglévő és állandó jövedelemnek vétetett fel: az egyházkerületi határozat felfüggesztésével, részökre az egyházkerület pénztárából, ujlag folyósíttassék, vagy pedig az egyházkerület által, a vallásügyi miniszteriumnál, annak kieszközlésére, lépések tétessenek.

Egyházkerületünk e lépések megtételére nem vállalkozhatik, hanem utasítja a folyamodó lelkészeket, hogy az egyházkerülettől húzott segélyök *ideiglenes* voltának hangoztatásával az annak beszüntetését elrendelő kerületi végzés mellékelésével, fordúljanak ők a püspöki hivatal útján közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz s kérjék és sürgessék a szóban forgó összegnek a kongrua-alapból való kiutalványozását, még pedig visszamenőleg az 1899-ik évre is.

95. Székely Imre kis-dobszai lelkész azt kéri, hogy tétesék fölterjesztés a miniszteriumhoz az ő államsegélyének újból való megállapítása s a konvent által részére ajánlatba hozott 293 kor. 83 fillérnek, — a melyet a miniszterium 82 kor. 16 fillérre szállította le s őt a felülvaló összeg visszafizetésére kötelezte — véglegesítése iránt.

Jelen esetben az egyházkerület közbelépése nem szükséges. Folyamodó éljen a maga jogával és záros határidőn belül fordúljon újabb folyamodással a vallásügyi miniszteriumhoz s kérje az egyházi hatóságok által helyesen és igazságosan megállapított 293 korona 83 fillér

összegnek, mint őt jogosan megillető államsegélynek, teljes egészében való folyóvá tételét.

96. Elek Sándor tussai nyugalmazott s jelenleg S.-A.-Ujhelyben lakó lelkész, a tussai lelkészi fizetés kiegészítéseül szolgáló s a felső-zempléni egyházmegye által egészben a Tussán működő helyettes-lelkész részére odaítélt kongruának fele részét kéri a maga számára kiadatni.

A törvény szerint a kongruális államsegély a ténylegesen szolgáló lelkészt illetvén, azt megsztani nem lehet s így az Elek Sándor kérelme nem teljesíthető.

97. Némedy József dédesi lelkész a tapolcsányi leányegyházban s a szórványokban teljesített lelkészi szolgálatokért s utazásokért a kongrua összeírasi ívben felvett, de a miniszterium által törölt 300 korona fuvardíjnak kieszközléseért folyamodik.

Utasíttatik a folyamodó, hogy helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja kérelme jogosult voltát, a leányegyháznak és szórványoknak az anyaegyháztól való távolságát; s az így felszerelt folyamodványt, a kongrua-bizottság útján, a válás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz saját maga terjeszse fel.

98. A tornai ev. ref. egyházmegye sérelmesnek s részben homályosnak is tartja az 1900 évi konventi jegyzőkönyv 10-ik pontjának, V-ik alpontjában foglalt amaz intézkedést, mely szerint az 1901-ik évtől kezdve a lelkészek kiutalt kongruájok után meg lesznek terhelve úgy a gyámintézeti 10°/_o-os belépési járulékkal, mint a 2 és 1/2°/_o-os évi tagdíjjal s e járulékok az állami kongrua segélyekből — a konvent utasítása szerint — előre levonandók. Felkéri azért 1900. szept. 5 én Tornán tartott közgyűléséből egyházkerületünket, hasson oda, hogy a konvent csak azoktól kívánja a 10°/_o belépési járuléknak s a 2 és 1/2°/_o tagsági díjnak a kiutalt fizetés kiegészítésre eső kivetését, illetve abból levonását, a kik eddig 3, 4 vagy 500 frt után fizették járulékaikat; ellenben azoknak, kik 600, vagy 600 frton felüli összeg után voltak idáig megróva, az államsegély teljes összegében, minden levonás nélkül kiszolgáltattassék.

Ezzel kapcsolatban olvastatott az ungi egyházmegyének ugyancsak a kongruális államsegély után kirótt járulékok tárgyában tett s a konvent intézkedését neheztelő és annak hatályon kívül helyezését kérő felterjesztése.

Egyházkerületi közgyűlésünk úgy az ungi, mint a tornai egyházmegye kérelmét és felhozott okait nagyon megfontolandónak tartja s az egyetemes konventre azzal az óhajtással terjeszti fel, hogy a kongruális államsegély után pótlólag fizetendő gyámintézeti járulékokra nézve tegyen határozott, világos és a méltányosságnak is megfelelő intézkedést. Addig pedig, míg erre vonatkozólag a konvent végérvényes döntése meg nem történik, az egyes lelkészek gyámintézeti járuléka — az államsegély figyelmen kívül hagyásával — jövedelmüknek régi fölbecslése alapján vettessék ki és követeltessék.

99. Ugyancsak a tornai egyházmegye, szeptember 5-iki közgyűléséből, annak kieszközlését kérelmezi, hogy a konvent, vagy a kongrua-bizottság azokat a járulékokat, melyek a fizetésekiegészítési összegek után, akár gyámintézeti járulék, akár kereseti adó címen kirovatnak, a kongrua-ívek kiadási tételei közzé évről-évre, kinek-kinek bevezettesse s ezen összegek levonása után kérje a miniszteriumtól a fizetésekiegészítést fokozatosan 800 frtig.

E kérelem nem teljesíthető, miután az a kongrua-törvénybe ütközik, a mely az egyszer megállapított államsegélyből semmitféle címen utólagos levonást meg nem enged.

100. A lelkészi jövedelmet kiegészítő államsegély ügyének tárgyalásánál kérdésbe tétetvén, hogy időközi változások esetén mily eljárást kell követni a segélyösszeg megosztásánál, közgyűlésünk határozatilag kimondja, hogy az államsegélyből, időközi változásoknál

α) a távozó lelkészt a megszolgált rész;

β) haláleset után, az özvegyet vagy a többi örökösöket arra az időre eső rész illeti meg, mely idő alatt ők, egyházkerületünk ide vonatkozó szabályrendeletének (1890 tavaszi közgy. jkv. 38. sz.) megfelelőleg, a lelkészi javadalmat

egészben vagy részben élvezik és a lelkészi hivatal ellátásáról gondoskodnak. Arra nézve, hogy a helyettes vagy beszolgáló lelkészek, az idézett szabályrendeletben meghatározott arány szerint, részesülhetnek-e az államsegélyben, a püspöki hivatal a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz már előzőleg kérdést intézvé: az erre adandó felelet lesz az irányadó.

101. Zeyk Dániel, a Bethlen szobor bizottság elnöke, a Nagy-Enyeden feállítandó Bethlen Gábor emlék-szobor felállítási költségeire egyházkerületünk hathatós pártfogását kéri.

Egyházkerületi közgyűlésünk a legnagyobb készséggel tesz meg minden tőle telhetőt a szép czél előbbvitelére s midőn a kerület minden egyházi és világi tagjainak áldozat készségébe ajánlja a szobor ügyét, maga részéről is 100 koronát szavaz meg a szobor alap növelésére.

102. A nagy-szalontai egyházmegye egy Nagyváradon felállítandó prot. tanítónőképző intézet érdekében segélykérő ívet küld.

A segélykérő ív a kerület egyházi és világi tagjainak figyelmébe és áldozatkészségébe ajánlatik.

103. Kovács Ferencz vékei előkönyörgő tanító kéri, hogy az 1896. évi őszi egyházkerületi közgyűlés 87. sz. jegyzőkönyvi határozatával részére rendkívüli segély czímén megszavazott évi 100 koronát, amelyet az 1899-iki őszi egyházkerületi gyűlés 21. pontja folytán sem az 1899, sem az 1900 évre nem kapott meg, a kerületi közgyűlés folyósítsa részére, mert az 1896-iki őszi gyűlés e segélyt azon rendkívüli fáradozásáért szavazta meg egyszersmindenkorra az ő számára, melyet öt községben, 21 év óta teljesít.

Egyházkerületi közgyűlés, méltányolva a *vékei* előkönyörgő tanító fáradságos és sikeres működését, kérelmét annál inkább teljesíti, mert az 1899-iki őszi ker. gyűlés 21. pontjába az ő részére megszavazott segély beszüntetése csak tévedésből került be. Ez okból részére úgy az 1899. évről elmaradt 100 korona segélyt, mint

az 1900. évre eső ugyanennyi összeget kiutalványozza.

104. Ágoston Sándor, kis-toronyai előkönyörgő kéri, hogy 500 korona kegydíja papi kegydíjja emeltessék és kétszereztessek meg.

Áttétetik a pénzügyi választmányhoz.

105. A nagybózsvai egyház presbytériuma a lelkészlak újjáépítése céljából építkezési segílyt kér.

Javaslattétel végett áttétetik a pénzügyi választmányhoz.

106. Hanzéli Jánosné, szül. Kovács Piroska, néh. Kovács János vámos-újfalusi volt lelkész leánya, Gyurkó Barnáné, Szoboszlay Erzsébet, Baskai János pamlényi lelkész segílyért folyamodnak.

Kérvényeik áttétetnek a pénzügyi választmányhoz.

107. A tolcsvai egyház javára az alsó-zempléni egyház-megye kéri az 1897-iki őszi kerületi gyűlés 101. sz. jegyzőkönyvi pontjában megszavazott 100 frt évi segíly folyósítását, miután az egyház a maga erejéből egyáltalán nem képes fentartani magát.

Javaslattétel végett áttétetik a pénzügyi választmányhoz.

108. Beregszászi István zemplénmegyei kir. s. tanfelügyelő értesít, hogy a zemplén-vármegyei tanfelügyelőség vezetését f. évi jul. 1-én átvette.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel vesz tudomást Beregszászy István megbízatásáról s működésére Isten áldását és kegyelmét kéri.

109. Olvastatott Németh Imre miskolczi lakos felebbezése az alsó-borsodi egyház-megye 1900. szept 5-én tartott közgyűlésének azon határozata ellen, mely szerint az egyház-megye egy bizottságot küldött ki egyház-megyei bírósági ügyviteli szabályok alkotására. Felebbező e határozatot az egyh. törvények 312. §-ába ütközőnek tartja, mely szakasz világosan előírja,

hogy a bíróságok ügyviteli szabályzatát az egyházkerületek saját hatáskörükben állapítják meg.

Egyházkerületi közgyűlés a Németh Imre beadványát, nem ugyan mint „felebbezést“, amihez nevezettnek — mint aki az egyházmegyei közgyűlésnek nem volt tagja, — nem volt joga, hanem mint *panaszt*, melyhez minden ref. egyháztagnak joga van, elfogadja s érdemileg felülvizsgálva úgy azt, mint az alsó-borsodi egyházmegye panaszlott határozatát: Németh Imre beadványát elutasítja. És pedig azért, mert az Egyházi Törvények 7. §-a értelmében minden egyházi hatóságnak jogában áll saját ügyeire az egyh. Törvények és illetékes felsőbb hatóságai rendszabályainak sérelme nélkül, rendszabályokat és utasításokat alkotni s ehez képest az alsó-borsodi egyházmegye határozata nem ütközik a törvénybe, annál kevésbé, mert a határozatban világosan ki van jelelve, hogy az ügyviteli szabályokat az egyházkerületi szabályok mintájára óhajtja megalkotni, vagyis ezen szabályok sérelme nélkül. S amennyiben az alkotandó egyházmegyei ügyviteli szabályok csakugyan ellenkeznének az egyházkerületi szabályokkal, módjában lesz azokat a kerületnek, hova az egyházmegyei szabályrendelet megerősítés végett ugyis felterjesztendő lesz, megváltoztatni vagy megsemmisíteni.

110. Harsányi István segédlelkész, ki a múlt isk. évet egyházkerületi segélylyel a berlini egyetemen töltötte, hazautazási költségeinek fedezésére kéri a Vágási alapítvány két évi kamatának kiutalását.

Egyházkerületi közgyűlés a folyamodó kérelmét szívesen teljesíti s részére a Vágási-alapítvány 1899. és 1900. évi kamatát utalványozza.

111. Hubay Bertalan sárospataki községi tanító kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy az egyházkerületnél fenálló 45 korona tartozását engedje el.

Javaslattétel végett áttétetik a pénzügyi választmányhoz.

112. Olvastatott a *runyai egyház* presbytériumának *kérvénye*, melyben a tavaszi közgyűlésünk által a runyai egyház tőkeségélyének soron kívül leendő kiutalványozására vonatkozólag 98. sz. alatt hozott határozatnak megváltoztatásáért esedezik.

A runyai egyház kérelme az említett jegyzőkönyvben felhozott okoknál fogva most sem teljesíthető.

113. Néhai Konyha Ferencz, volt átányi tanító özvegye, szül. Oláh Mária, azt kéri, hogy részére közgyűlésünk az egyházkerületi özvegy-árvatárból a férje után esedékes évi járulékot, — bár ő az új alapszabály kívánalma szerint nem élhetett öt évig együtt a férjével, — kivételes határozattal kiutalni kegyeskedjék.

Közgyűlésünk a kérvény tárgyalásába nem bocsátkozik s azt a folyamodónak visszaküldi, abból az okból, mert az illetékes a.-borsodi egyházmegeye elmellőzésével adatott be kerületünkhöz.

114. A közgyűlési határozatok hitelesítésére Kun Bertalan és Bernáth Elemér elnöksége alatt a közgyűlés Miskolczon lakó tagjai és a jegyzők küldetvén ki,
az összes jegyzőkönyvi pontok október hó 12-én hitelesítették.

III.

Bírósági ügyek.

I.

A novaj-idrányi székper.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak Bódván 1900. évi október 1-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Szabó Endre, Tóth Dániel, Ragályi Géza, Keresztúry József esperesek; Ragályi Béla, Komjáthy Béla egyházmegyei gondnokok; Zombory Gedő, Kérészy Barna, Nagy Ignác, Radácsi György, Lévy József, Dókus Gyula tanácsbírák. Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője s egyszersmind az ügy előadója.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, felhívja előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli előadása s az abaúji egyházmegye közigazgatási bíróságának Kassán 1900. évi augusztus 28-án a novaj-idrányi székperben másodfokban hozott ítéletének, mely szerint Botka Bertalan és társai, idrányi lakosok a templomszékek beosztása ellen emelt panaszukkal elutasítottak, — felolvasása után, — az ezen ítélet ellen panaszosok által élőszóval bejelentett felebbezés folytán

a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben a következően

ítélt:

Az abaúji egyházmegye közigazgatási bíróságának hivatkozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt Bódván, 1900 október 2-án.

Bernáth Elemér,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,
a bíróság jegyzője.

II.

Az áji-szádellői papi fizetés ügye.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának Bódván 1900 október 1-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Szabó Endre, Tóth Dániel, Révész Kálmán, Keresztúry József esperesek; Ragályi Béla, Komjáthy Béla egyházmegyei gondnokok; Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Nagy Ignác, Lévy József, Dókus Gyula tanácsbírák; Dr. Finkey Ferencz, egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője s az ügy előadója.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, előadó jelenti, hogy a tornai egyházmegye közigazgatási bírósága az áji leány- és a szádellői anyaegyház között a lelkész-fizetés ügyében támadt perben Tornán 1900 szeptember 5-én hozott ítéletét, az áji leányegyház képviselői által ezen ítélet ellen élőszóval bejelentett felebbezés folytán az egyházkerületi bíróság elé terjesztette, azonban az ítélet másolatán kívül semmi más íratot nem terjesztett be, miért is az ügy felülbírlása ezúttal nem történhetik meg.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság zárt ülésben a következő

végzést

hozta:

A tornai egyházmegye hivatkozott ítélete felszerelés végett visszaküldetik a tornai egyházmegye közigazgatási bíróságához.

Indokok:

Miután a felebbezással megtámadott ítéletet a szükséges íratok ismerete nélkül felülbírlani nem lehet, az egyházkerületi bíróság az ügy felülvizsgálatába nem bocsátkozhatott, hanem útasítani kellett a tornai egyházmegye bíróságát, illetőleg ennek elnökségét, hogy az ügy íratait, az ítélet eredeti példányához csatolva, terjeszse fel újból az egyházkerületi bírósághoz.

Kelt Bódván, 1900 október 2-án.

Bernáth Elemér,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,
a bíróság jegyzője.

III.

A tiszta-tarjáni lelkészválasztási ügy.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának Bódván 1900. október 1-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelen : voltak Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Vadászi Pál, Szabó Endre, Ragályi Géza, Révész Kálmán, Keresztúry József esperesek; Ragályi Béla, Meczner József, Komjáthy Béla egyházmegyei gondnokok; Zombory Gedő, Idrányi Ferencz, Kérészy Barna, Radácsi György papi; Lévy József, Dókus Gyula világi tanácsbírák; Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Előadó: Vattay László egyházkerületi aljegyző.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, felhívja az előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli előadása, a vonatkozó iratok s az alsó-borsodi egyházmegye időszaki bírósága által 1900. szept 21-én a tiszta tarjáni lelkészválasztási ügyben hozott ítéletnek — mely szerint a Tisza Tarjánban 1900. évi június 17-én megtartott lelkészválasztás az Egyházi Törvények 233. §-a a), b), és d) pontjai alapján a mindkét párt részéről elkövetett nagymérvű visszaélések következtében megsemmisített s az ott és akkor szótöbbséggel megválasztott Tóth Ferencz berzéki lelkész a következő választásból kizáratott s a megsemmisített választás, valamint a vizsgálat és eljárás költségeinek megtérítésében elmarasztaltatott; végül a tiszta-tarjáni egyház presbytériuma utasított, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után a választási eljárást az Egyházi Törvények 211. §-ában megjelölt intézkedéstől kezdve ismételve — valamint az ezen ítélet ellen Tóth Ferencz megválasztott lelkész által beadott felebbezés felolvasása után,

a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben, a következő

ítéletet

hozta :

Az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bíróságának Miskolczon 1900. szeptember 21-én a tiszta-tarjáni lelkészválasztási ügyben hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt Bódván 1900. október 2.

Bernáth Elemér,
a bíróság világi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,
a bíróság jegyzője.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

IV.

A minaji lelkésznek néhai Szabó Istvánné örökösei ellen adóhátrálék miatt támasztott követelése.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának Bódván 1900 október 1-én tartott üléséből felvett jegyzőkönyv.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Tóth Dániel, Vadászi Pál, Ragályi Géza, Révész Kálmán, Keresztúry József esperesek, Ragályi Béla, Meczner József, egyházmegyei gondnokok, Zombory Gedő, Idrányi Ferencz, Kérészy Barna, Radácsi György, Nagy Ignác papi, Lévy József, Debreczeni Bertalan, Dókus Gyula világi tanácsbírák. Dr. Finkey Ferencz, egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, felhívja Debreczeni Bertalan előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli előadása, a vonatkozó iratok ismertetése s az ungi egyházmegye közigazgatási bírósága által Minajban, 1900. évi augusztus 28-án hozott másodfokú ítéletnek — amely szerint ifj. Szabó Endre minaji lelkész, illetve a minaji presbyterium a néhai Szabó Istvánné örökösei ellen indított adóhátrálék követelésével elutasított — felolvasása után, mely ítélet ellen a minaji lelkész előszóval felebbezést jelentett be,

a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben a következő

végzést

hozta:

Ifj. Szabó Endre minaji lelkész felebbezése, az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának 1900. aug. 28-án kelt ítélete ellen, az egyházi törvények 251. §-a alapján hivatalból visszautasítatik.

Indokok:

Az egyházi törvények 251. §-ának második bekezdése világosan kijelenti, hogy egyházi adóketési ügyekben az egyházmegyei bíróság határozata ellen nincs helye felebbezésnek, ennél fogva a minaji lelkész felebbezését hivatalból vissza kellett utasítani.

Kelt Bódván 1900. évi október 2-án.

Bernáth Elemér,
a bíróság világi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,
a bíróság jegyzője.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

V.

Gergely Miklós fonyi tanító fegyelmi ügye.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület bírósága, mint másodfokú fegyelmi bíróság által Bódván 1900. október 1-én tartott ülés jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Szabó Endre, Vadászi Pál, Tóth Dániel, Ragályi Géza, Keresztúry József esperesek, Ragályi Béla, br. Vay Elemér Komjáthy Béla, e. m. gondnokok, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Nagy Ignácz papi; Léway József, Debreczeni Bertalan, Dókus Gyula világi tanácsbírák. Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Előadó: Nagy Ignác tanácsbíró.

A bíróság tagjai páros számban lévén, Komjáthy Béla, mint a bíróságnak hivatalkorra legfiatalabb tagja, a szavazásban nem vett részt.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, az előadó ismerteti az ügyet s felolvassa az abauji egyházmegye fegyelmi bíróságának Kassán, f. évi augusztus 28-án hozott ítéletét, mely szerint Gergely Miklós fonyi ev. ref. tanító az Egyházi Törvények 301. §-ának 3), 7), 8), 10.) pontjába ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek mondatott ki s ezért az Egyházi Törvények 303. §-a d) pontjának alkalmazásával, fonyi tanítói hivatalától minden javadalom nélkül elmozdított. Ezen ítélet ellen vádlott élőszóval felebbezést jelentvén be,

a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbeviteli bíróság, a hivatkozott ítéletet vizsgálat alá vétvén, zárt ülésben a következő

ítéletet

hozta :

Az abauji ev. ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának Gergely Miklós fonyi tanító ügyében Kassán, 1900 augusztus 28-án hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt Bódván 1900. évi október 2-án.

Bernáth Elemér,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz.
a bíróság jegyzője.

VI.

A nyék-ládházi lelkészválasztás ügye.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület bírósága, mint másodfokú közigazgatási bíróság által Bódván 1900 évi október 1-én tartott ülés jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér elnök lete alatt: Vadászy Pál, Révész Kálmán, Ragályi Géza, Szabó Endre, Keresztúry József esperesek; Meczner József, Komjáthy Béla, Ragályi Béla egyházmegyei gondnokok; Zombory Gedő, Kérészy Barna, Radácsi György, Idrányi Ferencz papi, Léway József, Debreczeni Bertalan és Dókus Gyula világi tanácsbírák; Dr. Finkey Ferencz, egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Előadó: Idrányi Ferencz tanácsbíró.

Egyházi elnök az ülést megnyitván, felhívja az előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli ismertetése, a vonatkozó iratok és az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága által, a nyék-ládházi meghívás útján való lelkészválasztási ügyben 1900 szeptember 5-én Miskolczon hozott határozat felolvasása után, mely határozat szerint ifj. Maklár Károly tiszánánai segéd-lelkész a nyék-ládházi egyház lelkészi állására való jelölhetési és pályázhatási jogától megfosztatott, nemkülönben az ezen határozat ellen Maklár Károly, valamint a ládházi, nyéki és mályi egyházak presbyterei és választói által beadott felebbezések ismertetése és felolvasása után tartott zárt ülésben

a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság a következő

végzést

hozta:

A ládházai egyház lelkészi állásának meghívás útján való választás által betöltése ügyében az alsó-borsodi egyházmegye esperese által az Egyházi Törvények 201. §-a alapján összehívott bizottság eljárásának az a része, mely szerint Maklár Károly s. lelkészt a választásból hivatalból kizárandónak jelentette ki, valamint az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bíróságának 1900 szeptember 5-én hozott erre alapított határozata, mint törvényellenes eljárás és határozat megsemmisítették s utasították az alsó-borsodi esperes, hogy a meghívás útján való lelkészválasztási eljárást az Egyházi Törvények 202. és 203. szakaszai alapján tovább folytassa.

Indokok :

A ládházai anya-, nyéki társ- és mályi leányegyház lelkészi állása elhalálozás folytán megüresedvén, a három egyház presbyteriuma a felügyelő lelkész elnöklete alatt folyó évi július 29-én tartott együttes ülésében elhatározta, hogy a megürült lelkészi állomást meghívás útján óhajtják betölteni és pedig ifj. Makláró Károly tiszánánai segéd-lelkészszel. E határozatról felvett hiteles jegyzőkönyvet betejesztették az alsó-borsodi egyházmegye espereséhez, aki erre az Egyházi Törvények 201. §-ának rendelkezése szerint összehívott egy három tagú bizottságot, annak megvizsgálása végett, vajjon a gyülekezet jelöltje bír-e a megfelelő minősítvény-nyel s nem zárandó-e ki hivatalból?

E hármás bizottság folyó év augusztus 3-án Miskolczon összeülvén, határozatilag kimondotta, hogy bár a presbyterium által betejesztett jegyzőkönyv a törvényes kellékeknek megfelel s ifj. Makláró Károly minősítésénél fogva a nevezett egyházba megválasztható volna, mind a mellett ifj. Makláró Károly a választásból hivatalból kizárandó, mert az esperes által a bizottság elé terjesztett négy levélben nevezett segéd-lelkész magát a gyülekezet négy tagjának ajánlgatta s így az Egyházi Törvények 233. §-ának a) pontjába ütköző vétséget követte el, mely miatt a választás megsemmisítendő lenne.

A bizottság határozatának utóbbi része ellen ifj. Makláró Károly felebbezést adott be az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bíróságához, azt vitatván, hogy a bizottság túllépte hatáskörét, midőn őt oly ok miatt zárta ki a választásból, mely esetleg csak a megtörtént választás megsemmisítésének képezheti okát s egyenesen tagadván, hogy a négy levélben ő magát ajánlgatta volna a választóknak.

Az alsó-borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága folyó év szeptember 5-én Miskolczon tartott ülésében az ügyet tárgyalás alá vévén, a bizottsági jegyzőkönyv s a négy levél alapján, az érdekelt felek kihallgatása s a felebbezésbe való betekintés nélkül ifj. Makláró Károly s. lelkészt jelölhetési és pályázhatási jogától megfosztotta. E határozat ellen úgy ifj. Makláró Károly, mint a ládházi-, nyéki- és mályi presbyterek és egyháztágok felebbezést adtak be, kérvén az egyházmegyei bírósági határozat megsemmisítését. A presbyterek és egyháztágok felebbezését azonban az esperes visszautasítván, ezen visszautasítás miatt az illetők új felfolyamodást küldöttek be a püspöki hivatalhoz.

Az egyházkerületi bíróság ezen tényállásból igazoltnak látja az ifj. Makláró Károly és a ládházai-, nyéki- s mályi presbyterek és egyháztágok felebbezéseiben és felfolyamodásában panaszolt sérelmeket.

Ugyanis: az Egyházi Törvények 201. §-a alapján egybeült hármias bizottság tényleg szabálytalanul és az Egyházi Törvények ellenére járt el, mikor ifj. Makláró Károly segéd-lelkész ellenében az Egyházi Törvények 233. §-ának a) pontjába ütköző vétséget megállapította s őt ez okból a választásból hivatalból kizárándónak jelentette ki oly levelek alapján, melyek eddig ki sem derített úton jutottak az esperes kezéhez. A 233. §-ban felsorolt cselekmények ugyanis csak az egyházmegyei bíróságnak adnak jogot a megtörtént választás megsemmisítésére s ennek is csak akkor, ha az illető cselekmények valamelyike az elrendelt vizsgálat során bebizonyított. A hármias bizottság jogköre csak arra terjedhet ki, hogy a 207. §-ban felsorolt körülmények fenforgása esetében zárja ki a jelöltet a választásból, illetőleg meghívásból, ezen szakasz alkalmazására pedig ifj. Makláró Károlylyal szemben a bizottság jelentése szerint sincs semmi alap.

A bizottság ezen eljárása tehát törvényellenes lévén, ugyancsak törvényellenes az alsó borsodi egyházmegye közigazgatási bíróságának arra alapított határozata is s így ezeket meg kellett semmisíteni.

Az egyházmegyei bíróság határozata különben megsemmisítendő volt azért is, mert a bíróság, jóllehet elsőfokú hatóságának nevezi magát, sem Makláró Károlyt ki nem hallgatta, sem az ő felebbezését nem vette tekintetbe s így őt az Egyházi Törvényekben biztosított védelmi jogától s jogorvoslati eszközeitől is megfosztotta.

Ugyanazért az egyházkerületi bíróság, érintetlenül hagyva a 201. §-a alapján kiküldött hármias bizottság határozatának azt a részét, melyben az egyesült presbyteriumok által beterveztett jegyzőkönyvet a törvényes kellékeknek megfelelőnek jelentette ki, a bizottság határozatának többi részét, valamint az ezután történt eljárását, úgy nemkülönben az egyházmegyei bíróságnak határozatát megsemmisítendőnek találta. Egyúttal az egyházkerületi bíróság szükségesnek látta utasítani az alsó borsodi esperest, hogy miután a meghívás útján való lelkészválasztási eljárás folytatásának mi sem áll utjában, — az Egyházi

Törvények 202. és 203. §-ában előírt szabályok szerint folytassa az eljárást, illetőleg amennyiben a meghívás törvényes feltételei nem következnenek be, a törvény értelmében intézkedjék a pályázat útján való választás iránt.

Kelt Bódván, 1900. október 2.

Bernáth Elemér,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,
a bíróság jegyzője.

VII.

Az *időszaki tanács* újból alkotása válván szükségessé, elnöklő püspök felhívja a bíróság tagjait 5 rendes- és 5 pót tag választására.

Rendes tagokul — működésük teljes méltánylása mellett — újra megválasztottak: Nagy Pál, Tóth Dániel, Vadászy Pál, Lévy József, Ragályi Béla; — *póttagokul*: Nagy Ignác, Br. Vay Elemér, Révész Kálmán, Meczner József és Meczner Béla; *ügyészül*: Bizony Ákos.

A 36. pont határozati része.

Közgyűlésünk a tanügyi bizottság jegyzőkönyvét tudomásul veszi, javaslatait elfogadja és határozatra emeli. Következésképen a jegyzőkönyv 3. pontja értelmében megbízza a sárospataki „Irodalmi Kör“-t, hogy a nyelvtani anyag tanításának ott javasolt módjára és keresztültvitelére nézve legközelebbi közgyűlésünk elé részletes tervezetet terjesszen.

A jegyzőkönyv 6. pontja értelmében pedig felhivatnak az egyházmegyék, hogy a két vagy több tanítójú iskolákban a növendékeknek osztályok vagy nemek szerinti elkülönítésére nézve, a nagyobb tanítási eredmény tekintetéből, nyilatkozzanak s nyilatkozataikat jövő tavaszi közgyűlésünk elé terjesszék be.

Jegyzették: *Radácsi György papi főjegyző:* az I., II., 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 35., 55., 56., 59., 68., 80., 84., 90., 91., 114. s a VII. bírósági pontot.

Czinke István papi aljegyző: a 19., 20., 21., 22., 36., 37., 38., 39., 40., 63., 70., 71., 72., 76., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100. pontokat.

Vattay László papi aljegyző: a 15., 16., 18., 24., 25., 50., 51., 52., 53., 54., 57., 58., 64., 65., 66., 74., 75., 77., 78., 79., 82., 83., 87., 92., 93., 112., 113. pontokat.

Dr. Finkey Ferencz világi aljegyző: a 17., 23., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 41., 42., 43., 44., 45., 46., 47., 48., 49., 60., 61., 62., 67., 69., 73., 81., 85., 86., 88., 89., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 111. pontokat s a bírósági ügyeket I.—VI.

III.

Függelék.

A)

EGYHÁZKÖZSÉGI FEGYELMI SZABÁLYZAT.

1. §.

Az egyházfegyelem célja.

Az egyházfegyelem célja a hit erősítése, a református öntudat ébrentartása, az egyháziasság fokozása, a vallásos erkölcsi élet boldogító érzetének emelése, a családi élet megszentelése, a társadalmi együttélés megkönnyítése.

2. §.

Az egyházfegyelem eszközei.

a) Szeretetteljes figyelmeztetés szóval vagy írásban a lelkipász tor belátása szerint.

b) Intés lelkész és gondnok előtt.

c) Feddés a presbyterium előtt.

d) A feddő ítélet kihirdetése a templomban a gyülekezet előtt.

e) Egyházi tisztségek, jogok viselésétől való eltiltás, vagy szolgálatból való elbocsátás, vagy az egyház anyagi javaitól való (földbérlet, tőke, segély stb.) megfosztás.

f) Esperesi közhirré-tétel az egyházmegyében.

3. §.

Fegyelmi esetek.

1. Fegyelmi esetet képez minden olyan cselekmény vagy mulasztás, mely a vallásosság és közerkölcsiség ellen irányul, például:

Az istenitisztelek és úrvacsorázások teljes elhanyagolása;

az istenitisztelek és a vallásos szertartások megzavarása;

az istenkáromlás;

a vasárnap és ünnepnapokon való feltűnő munka;

a vadházasság;

a rosz családi élet;

a szülei és gyermeki kötelességek elhanyagolása;

az iszákosság.

2. Fegyelmi esetet képez minden olyan cselekmény vagy mulasztás, mely az egyház és annak intézményei ellen irányul, például:

a) Hitelveinkkel ellenkező szokások gyakorlása, minők: a búcsújárás, urnapi körmenetben való részvétel, sirok kivilágítása stb.

b) keresztelés és esketés elmulasztása;

c) gyermekek átengedése;

d) minden ellenszegülés vagy engedetlenség az egyházi felsőbbség törvényes rendeleteivel szemben;

e) minden izgatás a társadalmi rend, az egyházi terhek viselése és a felsőbbség ellen.

4. §.

Fegyelmi büntetések.

A zsinati törvények 302. §-a épségben tartásával az egyházközségi bíróságok által alkalmazandó következő fegyelmi büntetések állapíttatnak meg:

a) Intés.

b) Feddés.

c) Templomban való kihirdetés.

d) Hivataltól vagy szolgálattól való megfosztás.

e) Esperesi közhírré-tétel.

1. A 3. §. első pontja alatt felsorolt vétségek elkövetői erkölcsi betegeknek tekintvén,

a) ha az egyháznak nem hivatalnokai vagy alkalmazottjai, jó akaratúlag megintetnek a 2. §-a a) és b) pontjai értelmében. Ha ennek sem lenne kívánt javító hatása: alkalmazható e §-nak c) és d) pontja is, mint erősebb fegyelmi büntetés.

b) ha pedig az egyháznak hivatalnokai vagy alkalmazottjai s velök szemben az a), b), c). pontok alkalmazása sikertelen lenne, elbocsátással vagy hivatalvesztéssel sujtatnak.

2. A 3. §. második pontja alatt felsorolt vétségek elkövetői — a fegyelmi vétségek mértékéhez képest — fokozatosan alkalmazható büntetésekkel sujtatnak.

Sőt, aki intés és figyelmeztetés daczára is elmulasztja házassági esetét egyházilag megáldatni, vagy születendő gyermekeit más felekezetnek engedi oda, a mi egyházunk ellen elkövetett legnagyobb vétség, a presbiteruim és a közgyűlés ajánlatára, az illetékes esperesi hivatalnak mindenkor bejelentetik, aki a vétkesek nevét egyházmegyéje területén körözi s a lelkész presbiteri gyűlésben az ilyenek nevét esetről esetre tartozik felolvasni.

5. §.

Felebbezés.

Felebbezésnek csak a választói jogtól való megfosztást, a szolgálatból vagy hivatalból való elbocsátást és az egyház anyagi javaiból való kizárást kimondó ítélet ellen van helye.

6 §.

Az egyházfegyelem alkalmazása.

Ezen szabályrendelet kellő számú példányban kinyomatik s a templomban mihez tartás és alkalmazkodás végett mindenütt felolvastatik és megmagyaráztatik. Ugyancsak ezen szabályzat teszi kötelezővé a presbiteri ülések szigorú megtartását minden communió előtt.

7. §.

Az egyházfegyelem végrehajtói.

Jelen szabályzat alapján hozott határozatok ítéletek végrehajtása az illetékes lelkész, presbitérium, egyházi közgyűlés és esperes joga és kötelessége.

Indokolás.

(1. §.) Minthogy evangéliom szerint reformált anyaszentegyházunk olyan erkölcsi társulat, mely a keresztyén vallás-erkölcsi életet a gyakorlati életben megvalósítani legfőbb kötelességének ismeri; hogy ezt elérhesse, e végből az evangéliom, a régi zsinatok végzései és egyházi törvénykönyvünk intézkedései szem előtt tartásával egyházfegyelmi szabályzatra van szükség, hogy az egyház, mint erkölcsi társulat a magasztos élet elveket tagjainak öszszeségében is meg tudja valósítani.

Köztudomású dolog, hogy a régi közmondássá vált prot. hitbuzgóság és áldozatkészség majdnem hanyatló félben van egyházaink legtöbbjében. Az életerős református öntudat, mintha nem birna már társadalmi intézményeinkre átalakító hatással lenni. Itt is, ott is oldódnak az egyház testéhez szorító kötelékek. A vallástalanság kezét fog az erkölcstelenség s mindakettő tépi és szaggatja az egyház testét s közmegebotránkozásunkra biztosan végzi romboló munkáját. Az új egyházpolitikai törvények nem élesztik, de inkább oltják az egyháziasság csendesen lobogó tüzét. Szabad kezét engednek a különböző felekezetek közötti lelketlen és áldástalan harcra az ujkori reversalisok és a felekezet nélküliség törvénybe íggyatásával.

Igaz, hogy zsinati törvénykönyvünk is szól egyházfegyelemről, fegyelmi esetekről és büntetésekről. De valljuk meg egész őszintén, hogy

anyaszentegyházunknak ezt a régi tisztító tüzet az újabb időben majdnem egészen ki hagytuk aludni s a poenitentiális presbyteriális ülések ritkán tartatnak meg, ritkán legalább oly czélból, hogy az erkölcsi betegek rendszeresen megintetnének.

Pedig anyaszentegyházunk csak kötelességét teljesíti akkor, midőn az evangéliom, régi zsinatok végzése és törvény könyvünkre való hivatkozással, a javítást tartva szem előtt, újból hatályosabban életbe akarja léptetni egyházfegyelmi szabályrendeletét. De ennek alkotásában soha sem szabad szem elől téveszteni az irás amaz intését: *hogy nekünk hatalom adatott az eklézsiában, de nem a rontásra, hanem az építésre* (I. Kor. XIV. 40. v.). *Sőt maga az Úr is megtiltotta, hogy az ő szántóföldjéből ki ne szakgattassék a konkoly, mikoron félt, hogy a tiszta búza is kiszakgattatik!* (Máté XIII. 24—30. v.). Szem elől téveszteni soha nem szabad, hogy a mi vallásunk első és utolsó törvénye a szeretet. Egyházfegyelmiünk czélja a szeretetteljes javítás. S végül végrehajtóinak *okosoknak kell lenni, mint a kigyók és szelídeknek, mint a galambok!*

Jónak látjuk hangsúlyozni már itt, hogy mi a legtöbb eredménnyel biztató egyházfegyelmi szabály legelső alapját *az iskolai jó nevelésben* keressük. Ez pedig abban áll, hogy minden tantárgyat hasson át a vallás-erkölcsi nevelés s a vallás legfőbb igazságait s egyháztörténetünk kimagasló alakjait a gyermek ne csak megtanúlja, hanem azoknak szellemétől áthatva, református öntudatára ébredve hagyja el az iskolát.

A másik sokat ígérő alapnak tekintjük *„a papi prudentiát“* vagyis azt a bölcsességet, miszerint a lelkész mindenkor legyen tisztában azzal, *„mit? mikor? hol? kivel szemben? hogyan kell tennie?“* Erre pedig legbiztosabban elvezeti a lelkipásztort a helyesen értelmezett *„accomodatio“* vagyis az értelmileg és vallásos érzületileg különböző fokozaton álló emberek állás pontjára való helyezkedni tudás, azért, hogy őket érzületben és gondolkozás módjában saját álláspontunknak megnyerjük. E papi prudentia alkalmazásától függ sokszor a siker!

Ha úgy az iskolai nevelés, mint a papi prudentia kifogástalan volna mindenütt; akkor e szabályrendelet szigorú §§-aira aligha lenne valaha szükség, mert a helyes iskolai nevelés már az iskolában elkötelezné mintegy a leendő egyház tagokat a Krisztusnak, a kiket a papi bölcsesség gyönyörűséggel és jó eredménnyel vezethetne e földi életen keresztül.

De mert a büntető törvénykönyv is nem a jók, de az erkölcsileg gyöngék, engedetlenek és bűnösök megjavítására, illetőleg megbüntetésére való: épúgy egyházfegyelmi szabályzatra is mindaddig szükség lesz, míg a lelki és erkölcsi élet rovására a test és vér uralkodik mibennünk!

(2. §.) A javaslat 2. §-a *az egyházfegyelem eszközeiről* szól. Vagyis megfelel azon fontos kérdésre, hogy melyek lehetnének azon hatásos eszközök, a miknek segítségével gondoljuk mi az egyházfegyelmet gya-

korolni. Érezzük mi is, hogy e kérdés a legnehezebb! Mert olyan eszközöket nem szabad alkalmazásba vennünk, még ha régi zsinatok végzései erre feljogosítanak is, a melyek a szeretet vallása örök törvényeivel ellenkeznek. Nem szabad azért, mert ha mi evangéliumi alapon állunk, aminthogy azon állunk, úgy eszközeinknek is lélek szerintieknek kell lenni, melyek az evangéliumból önként folynak, és pedig nem rontásra, hanem építésre. De nem szabad azért sem, mert ha vallásunk, a szabadság, a haladás, a felvilágosodottság vallása, mely intézményeiben és fejlődésében soha sem huny szemet a haladó idő különböző jelenségeire: akkor fegyelmi eszközei is csak olyanok lehetnek, amelyek minden megszorítás nélkül beilleszthetők úgy a honi szabad elvű törvények, mint a felvilágosodottabb kor és finomabb izlés joghatárai közé. De végül nem szabad azért sem, mert ha a nagyobb bűnösök megbüntetésére olyan eszközöket alkalmaznánk, minők a sacramentumok megtagadása, templomból való kitiltás, vagy egyházból való kirekesztés: félt, hogy anyaszentegyházunknak ártanánk vele különösen akkor, midőn tudjuk, hogy a felekezetenküliség törvénybe van iktatva és más felekezetekkel sem állhatunk szerződési viszonyba, hogy az ilyen kirekesztetteket nem szabad kebelökre fogadni.

Meg kellett tehát elégedni azon eszközökkel, melyek mig egyrésről evangéliumi alapon állanak, lélek szerintiek is és beilleszthetők a mai felvilágosodottabb kor keretei közé. Itt is fő a papi prudentia.

Megállapított eszközeink 6 pont alá vannak foglalva.

Nem mint fegyelmi eszközt, de mint szoros köteleiséget hangsúlyozni kell első sorban is a tanítást és jó példaadást. Határozottan állíthatjuk hogy ettől függ minden! Ugyanazért ne pusztán kenyérkeresetnek és terhes hivatalnak tekintse a lelkipásztor az ő állását; hanem az evangéliom szellemétől, a prot. elvek igazságaitól, nemes idealismustól és élő hittől áthatva, mindenkor lelkesedéssel hirdesse az ígét és gyakorolja a lelkigondozást éber figyelemmel. És hogy az igaz keresztyén élet útját megmutathassa hallgatóinak: először magának kell már az iskolában a Krisztusba oltatnia, az életben pedig magának kell hívei előtt azon az úton járnia, a melyről hirdeti, hogy az a boldogságra vezet. És hogy ezen az úton ingadozás nélkül járhasson, nem szabad elkedvetlenedni sem az eddig méltán hangoztatott szegénység, sem az oly sokszor tapasztalható rossz akarat és háládatlanság miatt, hanem folyvást szem előtt kell tartani a nagy Apostol amaz intését: *Ne győzettellessel meg a gonosztól, hanem inkább a gonoszt jóval győzd meg!* (Róma XII. 21. v.)

Az a), b), c) pont alá foglalt fegyelmi eszközök ismereteseek. Új csak az, a melyben a szeretetteljes figyelmeztetés szóval vagy írásban történik a lelkipásztor belátása szerint. De az írásban való figyelmeztetést föl kellett vennünk, mert tudjuk a gyakorlatból, hogy egyszeri felhívá-

sunkra a fegyelmi vétséget elkövetők sokszor meg sem jelennek, az írás pedig elébb vagy utóbb, de mégis mindenkit megtalál, mely szeretetteljes figyelmeztetés a legfőbb esetben csak javító hatású lehet.

Eddig ismeretlen tehát egészen új eszköz a d) és f) pont alá eső. Az első így szól: „*A feddlő ítélet kihirdetése templomban (de nem szószékből) a gyülekezet előtt.*“ A második: *Esperesi közhírrététel az egyházmegyében.*“

Midőn e két fegyelmi eszközt, mint javító hatású büntetést fölvetjük az volt célunk, hogy akik olyan erős fegyelmi vétséget követnek el, a kiknél sem az intés, sem a feddés nem használt, sőt makacsoknak, föl sem vevőknek mutatták magukat minden egyházi fegyelemmel szemben: bizonyára megérdemlik, hogy nevök a feddlő ítélettel kapcsolatban templomban kihirdetessék az egész gyülekezet hallatára. Úgy gondoljuk hogy az erkölcsi önérték, mely a szeretetteljes intésre és figyelmeztetésre nem tudott felébredni a durva kéreggel bevont szívben hihetőleg fel fog ébredni, akkor, mikor az egész gyülekezet előtt kihirdetetik úgy a fegyelmi vétség, mint az azt követő ítélet. Csak egyszer-kétszer alkalmazzuk ez eljárást gyülekezeteinkben, hisszük, hogy az erkölcsi betegek talán szégyenérzetből meg fognak gyógyulni és gyülekezeteink vallás erkölcsi életére, tisztaságára csak javító, tisztító hatással lesznek.

„Az esperesi közhírré tételt az egyházmegyében“ — mint a fegyelmi büntetések második pontja igazolja, csak azokkal szemben kívánjuk érvényesíteni, akik intés és figyelmeztetés dacára elmulasztják házasságukat egyházilag megáldatni vagy a kik születendő gyermekeiket más felekezetnek engedik oda.

De hát lenne-e e fegyelmi büntetésnek valami javító hatása? kérdik azok, akik minden lelkifurdalás nélkül rekesztenék ki az ilyen bűnösöket az egyház kebeléből.

Nézetünk szerint lenne! Ha tudjuk azt, hogy ma a gőz és villany-századában még a falusi embereink is jönnek-mennek, vásárolnak, úgy hogy a legtöbbben tudják egy egyházmegyének fontos és kiemelkedő eseményeit; és ha tudjuk azt, hogy híveinknek még mindig kedves beszélgetési tárgy a templom, torony, parochia és iskola és az ezekben működő belső emberekről alkotott dicsérő vagy gyalázó bírálat: akkor egészen nyugodtan elfogadhatjuk a legnagyobb fegyelmi büntetést, mert bizonyára szájról-szájra adják majd az emberek az olyan megbélyegzett egyének neveit, a kik méltóvá tették magokat arra, hogy róluk ilyen oldalról vegyen tudomást a világ. Rosz hírbe keveredni a mi népünk nem szeret; rendkívül sokat ad becsületére. S bizonyára az erkölcsileg gyengéket, ingadozókat hasonló esetben megfélemlítené a legnagyobb fegyelmi büntetés. Meg aztán sok mindenféle anyagi érdeket is érinthet a büntetés ilyen alkalmazása, minek visszariasztó, tehát javító hatása lehet. E fe-

gyelmi büntetéssel azonban rendkívül óvatosan kell eljárni. Elég csak az illető nevének felemlítése, lakása és elkövetett fegyelmi vétsége. Elég: nehogy rágalmozási és becsületsértési perbe fogjanak bennünket!

(3. §.) A javaslat harmadik §-a, mely a fegyelmi eseteket sorolja fel: bővebb indokolásra nem szorul.

Két pont alá foglaltuk a fegyelmi eseteket. Az első pont alá tartoznak azok, melyek a *vallásosság és közerkölcsiség* ellen irányulnak; a második pont alá azok, melyek az *egyház és annak intézményei ellen irányulnak*. Amott fel van sorolva mindaz, a minek elkövetése vagy mulasztása fegyelmi vétséget képez. Emitt fel van sorolva mindaz, mely, mint hitelveinkkel ellenkező szokás vagy mint anyaszentegyházunk megsemmisítésére irányuló törekvés, gyakoroltatik.

Az első pont alá a kisebb vétségek, a második pont alá a nagyobb vétségek tartoznak.

Úgy tudjuk, hogy manapság a hitelveinkkel ellenkező szokások, minők a búcsújárás, úrnapi körmenetben való részvétel, sirok kivilágítása stb. annyira el vannak terjedve, különösen vegyes felekezetű egyházközsegekben, hogy ezeknek tova terjedése ellen okvetlen meg kell tenni óvintézkedéseinket, nehogy nagyobb veszedelem származzék belőle. A fényes külsőségeknek különben is vonzó hatása van. Régebben katonasággal sem tudták hajtani hitben erős református hiveinket az urnapi körmenetekre; ma meg úgy tapasztaljuk, hogy igen nehéz, majdnem lehetetlen visszatartani őket. Ennek oka bizonyára a meggyengült református öntudat és hitbeli ingadozás.

De legnagyobb fegyelmi vétség kétségkívül az, amire az új egyházpolitikai törvények szolgáltattak bőven alkalmat. Tehát, mert szentesített törvény védi eljárásukat: rendkívül nehéz az egyháznak az ilyenekkel szemben védekeznie. És ha azt akarja mégis anyaszentegyházunk, hogy ilyen vétségek soha, vagy nagy ritkán forduljanak elő: a lelki gondozás bensőbbé tételére, az egyházfegyelemnek tapintatos alkalmazására, *mindenek fölött pedig vallásos szellemtől áthatott iskolákra van szükségünk*. E sérelmes pontnál érezzük leginkább, hogy pusztulunk, veszünk. Pedig mi evangeliomi alapon állunk, s az evangéliomnak kel meggyőzni a világot De Ielkész, tanító, presbitérium együtt működjék, ne a lelkipásztor maga. Így biztosabb a siker!

(4. §.) A javaslat negyedik §-a azon fegyelmi büntetéseket sorolja fel, melyek a fegyelmi vétség mértékéhez képest fokozatosan alkalmazhatók.

Mivel e javaslat 2. §-a részletes indokolásánál nagy vonásokban körvonaloztuk álláspontunkat: így csak azt említjük fel, hogy a fegyelmi vétség elkövetők is két csoportra oszthatók; u. m. hivatalnokok (v. szol-

gák) és nem hivatalnokok vagy közegyháztagok csoportjára. A hivatalnokoktól (gondnok, presbiter, pénztárnok) méltán megvárhatja az egyház község, hogy: *úgy fényljék az ő világosságuk, hogy mások is lássák az ő jó cselekedeteiket és mindnyájan dicsőítsék a mennyei Atyát.* (Máté V. 16.) És ha mégis fegyelmi vétséget követnek el, mint előljárók: méltók a büntetésre, méltók a hivataltól való megfosztásra. És ha tudjuk azt, hogy milyen nagy erkölcsi vereség egy gondnokra, vagy presbiterre nézve, ha megfosztatik bizalmi állásától: nagyon is ébren kell lenni a lelkipásztornak, hogy papi bölcseséggel és törvényismeretével helyesen vezesse egyháza előljáróit: alkalmazza a szeretetteljes figyelmeztetést és intést különösen az ilyenekkel szemben, és csak a legvégső esetben alkalmazza a megfosztó ítélet kimondását.

Feltűnő talán, hogy mi sem a zsinati törvények által megengedett (302. §. c) pénzbírságot, sem az egyházból való kirekesztést nem hozzuk javaslatba, mint fegyelmi büntetéseket.

A pénzbírságot nem hozzuk javaslatba azért, mert az egyház evangéliumi alapon állva, csak attól foszthatja meg bűnös híveit, amit előbb maga is adott tagjainak, mint lelki eszközökkel munkálkodó legnagyobb erkölcsi társulat. Az egyháznak pedig csak lelki adományai vannak a mely adományokkal jogában áll sáfárkodni úgy a híveknek, mint az egyháznak. A léleknek van elevenítő ereje és nem az anyagnak. Ez romlandó; amaz romolhatatlan. Mi a lélek tisztaságáért, a szív boldogságáért, az ember erkölcsi értékének emeléseért munkálkodunk, hogy elnyerhessük az örök üdvöt. Ostorozzuk a világ hiábavalóságait, a bűnt, az erkölcstelenséget. És hogy ezt sikerrel tehesük, hogy mielőbb megvalósíthassuk a várva-várt Isten-országát: nem vehetünk alkalmazásba még büntetésképen sem olyan eszközöket, a melyek a világ fiait lelkesítik.

A 10 frtig terjedhető pénzbírság igaz, hogy törvénybe van iktatva és sok helyen a gyöngébbekkel szemben lehet is érvényesíteni. De ha a vétkes nem akarja megfizetni az összeget: mit teszünk? Tehetetlenül állunk az ilyenekkel szemben és bizonyára anyaszentegyházunk és szentesített törvényünk tekintélyén ilyenkor olyan csorba esik, a mit sok ideig nem vagyunk képesek kiköszörölni.

Az úrvacsorájától való eltiltást, temetés megtagadását, egyházból való kirekesztést szintén nem hozzuk javaslatba. De nem azért nem hozzuk, mintha szerintünk is meg nem érdemelnék az olyanok, a kik egyházzilag meg nem áldatják házasságukat vagy születendő gyermekeiket más felekezetnek engedik oda, hogy eltiltassanak az úrvacsorától vagy kirekesztessenek az egyház kebeléből?! Bizonyára megérdemelnék, mert anyaszentegyházunk és vallásunk végveszedelmére törekszenek. De ne feledjük el, hogy a mi vallásunk a szeretet vallása. Egyházunknak az a kötelessége, hogy kebelébe fogadja és megmenteni, megtartani igyekezzék

még azokat is, a kikiről már az emberi társadalom lemondott. Az a kötelessége, hogy lelki vigasztalásával fölkeresse a bűnösöket, még a börtönökbe, még a vesztőhelyen is, hogy az evangéliom erejével és hatalmával bűnbánatra és megtérésre bírhatná. Ne feledjük el, hogy az egész evangéliom a szeretet és megbocsátás felséges elvét hirdeti és hitünk fejedelme meg is halt a hirdetett örök igazságokért. Ezer és ezer állítás hozható fel annak bebizonyítására, hogy az egyházak, midőn a kirekesztés, átok alá vetés álláspontjára helyezkedtek a bűnösökkel szemben végzéseikben: elhagyták a tiszta evangéliomi alapot és megszűntek a szó igaz értelmében keresztyén egyháztagok lenni. Azt a gyászos időt, midőn máglyák lobogó lángja, gályarabok siralma és bilincseknek csörgése reszketteté meg a levegőt, ne idézzük fel újból saját hitfeleinkkel szemben, ne még ennek árnyékát sem, különösen mi, *a kik világosság fiaí vagyunk!*

(5. §.) A javaslat ötödik §-a a *felebbezésről* szól. Felebbezésnek a felső bíróságokhoz csak azon ítélet ellen van helye, mely hivataltól vagy választói jogtól való megfosztással, vagy szolgálatból való elbocsátással vagy anyagi javakból való kizárással sújtja az illetőt. A többi esetekben a felebbezésnek helye nincs, mert a megállapított fegyelmi eszközök mind olyanok, melyek hatásos erkölcsi fegyverek inkább, mint büntetések, mely fegyvereket okosan használni kötelessége mindazoknak, kiket Isten és a nép bizalma a gyülekezetek élére állított. S ez ítéletek kimondásában nem is a lelkész korlátlan hatalma, szeszélye és akarata nyilvánul, hanem a presbiterium egyértelmű bölcs határozata, mely mindig alaposan ismert és valójában megtörtént bűnös cselekmények fölött mond ítéletet. Innen a lekipásztornak nem is papuralmi, hanem lelki és erkölcsi eszközökkel kell örködni a hívek vallásossága és erényes élete fölött s a presbiterium nem végrehajtó közeg csupán, hanem szigorú egyházfegyelmet tartó erkölcsi társulat.

(6. §.) A javaslat hatodik §-ában az mondatik, hogy *e szabályrendelet mihez tartás és alkalmazkodás végett templomban kihirdetessék és megmagyaráztassék; továbbá comunio előtt mindenütt honosítottassék meg a paenitentialis ülések tartása.*

Mindkettő fontos pont. Ugyanis tudjuk, hogy a legtöbb egyház-községben a nép előtt az egyházfegyelem ma már majdnem ismeretlen fogalom; olyan ne nyúl hozzám virág! Ha tehát kellő előkészítés és megmagyarázás nélkül hoznánk be gyülekezetünkbe: bizonyára nagy visszatevészt szülne. Legfőleg az öregek volnának vele megelégedve, a kik örömmel látnák, hogy imé újból bejött az a régi jó szokás, a miről az ő öreg apáik olyan sokat beszéltek, mikor még a vallásos hitbuzgóság és áldozatkészség lelkesítette a szíveket. Mert ne gondoljuk, hogy a mi józanabb népünk ezt idegenkedéssel fogadja. Sőt örülni fog, ha látja és tudja, hogy a vallás erkölcsi élet tisztaságára, a református öntudat ébren-

tartására ezentúl nagyobb gond lesz fordítva. Elő kell tehát készíteni a népet a szabályrendeletre. Meg kell nekik magyarázni alaposan minden egyes pontját, hogy tudják magokat jövőben mihez tartani. Csak a tervezetésekkel sokáig ne késsünk. Mert minden elmulasztott órában nagy veszedelem rejlik.

Nem kevésbé fontos a bűnbánati hetet megelőző presbiteri ülések szigorú megtartásának elrendelése is. S az elrendelést kövesse az *egyházlátogató küldöttség éber ellenőrzése*, a mikor multhatatlanul meg kell nézni az ilyenmű ülések intézkedéseit minden gyülekezetben. Erős a hitünk, hogyha ilyenkor a lelki élet a hitbuzgóság és erkölcsi tisztaság nevelése képezi egyik fontos tárgyát a presbiteriumnak: a lelki gondozói tudomány eredményes lépéssel halad előre és a jó rend a békesség és szeretet megfogja teremni nemes gyümölcseit, mind a presbiterium, mind a gyülekezet kebelében.

(7. §.) A javaslat hetedik §-a azon kérdésre felel meg, hogy *kik legyenek az egyházfegyelem végrehajtói?*

Minden habozás nélkül mondjuk ki, hogy az illetékes lelkész, presbiterium, közgyűlés és esperes. De ezen felül jogában áll a gyülekezet minden jó erkölcsű tagjának a hitben ingadozókat, erkölcsben gyengéket, gondos tanítás és szeretetteljes figyelmeztetés által erősíteni. Sőt a mennyiben mi egészen az egyetemes papság elvén állunk, a figyelmeztetés és intés nemcsak joga, de kötelessége is mindazoknak, kik a vallás erkölcsi élet emelését tartják az anyaszentegyház legelső feladatának.

S ha mégis a lelkész, presbiterium, közgyűlés és esperes kötelességévé tesszük közelebről az egyházfegyelem végrehajtását: ezt tesszük azért, mert őket úgy az evangéliom, mint a zsinati törvénykönyv e joggal felruhazza. A lelkész a népnek tanítója és vezetője, a föld sava és a világ világossága, az ő szívét és akaraterejét hajtja leginkább a szentlélek annak megcselekvésére, hogy gondot viseljen a nyájról, annak tudományáról és erkölcséről. Ő az intő, a feddő, a dorgáló; nem rendi előjogánál fogva, de elhivatásból, mint a gyülekezet erkölcsi vezére. Ez evangéliom és törvényadta jogát gyakorolni is kell a lelkipásztornak a viszonyokhoz és körülményekhez képest most szeliden, majd feddőleg. Mert jaj volna nekünk, ha e hatalmas evangéliomi fegyvert kiejtenénk kezünkéből! Jaj volna, ha az erkölcsileg betegek meggyógyítására nem volna más hatásos és biztos orvosságunk!

A presbiterium a gyülekezet kebeléből lévén népképviseleti alapon és szabad elhatározásból választva: mint ilyen, az egyházfegyelem végrehajtásában jobb keze lehet a presbiteriumnak. Ő ismeri az egyházközség vallás erkölcsi viszonyait legjobban. És figyelmének mindarra ki kell terjedni, a mik az egyházközségben, mint uralkodó bűnök, foglyúl ejtik a gyöngébbek lelkét, hogy hivatása magaslatán állva, intse és feddje a bűnö-

söket. De a közgyűlés jogait is fentartottuk. Igazán arany szavakat mond Révész Imre e tárgyra vonatkozólag: „*Tartsa bár a presbyterium a gyülekezet gazdasági és pénzügyeit s épületeit a legnagyobb rendben, sőt díszben és fényben, — ha minden évben jó lelkiismerettel el nem mondhatja magáról, hogy az uralkodó bűnöket irtotta s a közerkölcsiséget előmozdította a gyülekezetben: akkor magát valódi keresztyén kálvinista presbyteriumnak még korántse tartsa. Egyházunknak már évtizedek óta egyik gyászos betegsége az, hogy ezt figyelemre és észre venni nem igen akarja!*“ (L. Kálvin élete. R. I. 327. lap).

Az esperes, mint az egyházmegyei közigazgatás és tiszta erkölcs legfőbb őre, egyházmegyéjében csak kötelességét teljesíti akkor, midőn a hozzá hivatalból bejelentett bűnösök nevét körözteti, mely levél mindenkor felolvasandó a presbiteri ülésben.

Ime, ezek volnának azon fegyverek, melyeknek tapintatos és sikeres alkalmazásától — hitünk szerint — új élet virúlna az erkölcsi élet pusztaságain. Hogy egyházfegyelenre nincs szükség, ezt csak az állithatja, ki mindent rózsás szemüvegen nézve, még a vészes felhőt is jobb jövőt hirdető hajnalnak tekinti egyházunk egén! Pedig az idők gonoszak. És nekünk összes kipróbált szellemi fegyvereinkkel kell a megindított harcba menni, ha azt akarjuk, hogy legalább eddigi órállomásainkat meg tudjuk védelmezni. Támadni nem akarunk senkit, de órállomásainkat híveink életét, lelki üdvét, boldogságát megvédelmezni szent kötelességünk. Hiszen még a féreg is védelmezi az ő életét. Fegyvereink erősek, szinte legyőzhetetlenek csak forgatni tudjuk okosan. Föl kell tehát ébreszteni a szunyadásban lévő református öntudatot; föl a régi hitbuzgóságot és áldozatkészséget. Őseink a szellem fegyvereivel tartották meg jogaikat, mely ma is meggyőzi e világot és hiábavalóságait. Vissza kell állítani a fásúlt keblekbe azt a szigorú erkölcsiséget, mely évszázadokon keresztül legszébb ékessége volt református egyházunknak. És ha mindnyájan nagyok és kicsinyek, vezérek és közkatonák így gondolkozunk; ha elhatározásainkat követi a munka, és mindezeket a győzelem reményében föltétlen bizalommal és kitartó lelkesedéssel mindnyájan megteszszük: vallásunkat és annak jövőjét nem félthetjük a megsemmisítéstől, mert azon a pokol kapui sem vehetnek diadalmat!

Csak eszélyesség és kellő mérséklet vezéreljen bennünket: Isten megáldja és megszenteli a nemes munkát!

Tisztelettel maradtunk: a felső-borsodi ev. ref. egyházmegye közgyűlése 1900. szeptember 4—5. napján:

Szuhay Benedek,
egyházmegyei főjegyző.

B)

SZABÁLYRENDELET

a felső-zempléni ev. ref. egyházmegye egyházközségeinek háztartásáról és vagyonkezeléséről.

BEVEZETÉS.

A felső-zempléni ev. ref. egyházmegye minden egyházközségének előjárósága köteles az egyházközség vagyoni állását, rendszeres évi szükségleteit nyilvántartani, az egyházközség évi háztartásáról minden évben költségelőirányzatot készíteni, s úgy ezek, mint általában az egyházi vagyonnak és az egyházi adónak kezelése tekintetében az egyházi törvény rendeleteinek megfelelő alábbi rendelkezések utasításai szerint eljárni.

ELSŐ RÉSZ.

Az egyházközség vagyonának, netaláni adósságainak és vagyoni állásának nyilvántartásáról.

1. §.

Az egyházközség vagyona s netán létező adósságai leltározandók s a leltározás eredménye a jelen szabályrendelet I. számú mellékletét képező minta szerinti „Vagyonkönyv“-be foglalandó.

E könyv négy rovatfejezetet foglal magában. Az első fejezet tartalmazza a folyó szám megjelölését; a második a bejegyzendő értéknek vagy tehernek megnevezését; a 3. a bejegyzendő érték tőkeösszegét, vagy ha teher-bejegyzésről van szó, úgy annak a tőkeösszegét; a 4. a jövedelmező értéktőke évi jövedelme összegét, vagy ha teherbejegyzésről van szó, akkor a teher-tőke évi kamat, illetve törlesztési esedékének összegét. Az értékek és a terhek bejegyzését követi a könyvben a mérleg, mely az egyház-község vagyonának tiszta értékét mutatja ki.

2. §.

A vagyonkönyvbe felveendő minden és bárminemű érték, a mi az egyházé és minden kölesöntartozás (adósság) a mi terheli az egyházat. (Egyházi törvény 241. §.)

3. §.

Az érték-állomány tőkének felsorolásánál szabatosan jelöltesék meg az alapító neve s alapítványának kelte, az egyházközség adósának neve, lakhelye, kötelezvényének kelte, az esetleg létező takarékpénztári betétkönyvnek, értékpapírnak czímlete, száma s egyéb ismérve; továbbá jelöltesék meg a kamatláb mennyisége és jegyzetessék be a tőkének, valamint a tőke évi kamat-, vagy egyéb jövedelmének összege.

4. §.

Az ingóságok felsorolásánál a különeműek külön sorszámok alatt, az egyneműek egy sorszám (római szám) alatt, de a darabszám kitüntetése mellett, vétessenek fel.

Megjelölendő a hely vagy helyiség, a hol azok őriztetnek s kitüntetendő, hogy miféle anyagból valók, s mily karban találtattak.

Az ingóságok értékének mennyiségét a presbitérium állapítja meg.

Könyvek, okmányok sat. szintén felveendő, de nem értékelendő.

Ingó tárgy után évi jövedelem nem vehető fel.

5. §.

Az épületek külön-külön sorszám alatt megnevezve vétessenek fel.

Jelöltesék meg pontosan: az épület falai s tetőzete mily anyagból valók, mily karban találtattak, továbbá, hogy tűzkár ellen mely biztosító intézetnél s mennyi érték erejéig van biztosítva.

A melléképületek (gazdaságiak) a főépület után, a melyhez tartoznak vétessenek fel.

Az épületek telkének négyszögölekbeni terjedelme mutattassék ki.

Az épületek értéke s a mennyiben jövedelmeztetésnek is tárgya volna, az évi jövedelme bejegyzendő.

A jövedelmezésre nem szolgáló épületek értékét a presbitérium becsli meg; a bérbe adottak értékét az évi bérösszeg tizszeres összege, évi jövedelmök mennyiségét pedig a tisztán maradt bérösszeg képezi.

6. §.

Az egyház tulajdonát képező, bármily módon használt vagy bárki által haszonélvezett földek dűlönként alsorszámok (arabs szám) alatt vétessenek fel. Mindeniknél jelöltesék meg a kataszteri térmérték, a művelési ág (szántó, legelő, rét, nádas, temetőföld stb.) a kataszteri birtok-ív, s ha nehézségbe nem ütközik, a hitel telekkönyvi ív száma, a kataszteri tiszta jövedelem mennyisége.

A földek bejegyzendő értékét a kataszteri tiszta jövedelem huszszoros összege, ugyanazok bejegyzendő évi jövedelmét pedig, ha haszonbérbe vannak adva, a tiszta haszonbér összege fejezi ki, különben pedig a presbitérium állapítja meg.

A kertek, szőlők, temetőföldek, faiskolák értékét és jövedelmét mindig a presbitérium állapítja meg. (15. §.)

7. §.

A teher-állag (adósság) tételeinél szabatosan kitüntetendő a hitelező neve, a kötelezvény kelte, a kölcsön-tőke mennyisége, jellege (kamatos, kamattalan, törlesztéses volta), a kamatláb mennyisége, esetleg a felsőbb egyházi hatóság kölcsön engedélyének kelte s száma, a jelzőül lekötött ingatlan hitellekkönyvi ívszám, a kötelezett évi tőketörlesztés összegének mennyisége s a törlesztési évek száma.

8. §.

Az érték-állag és a teher-állag kitüntetését a vagyonkönyvben kövesse a mérleg, mely a végeredményt, vagyis a tiszta értéket mutatja ki.

9. §.

A lelkész, gondnok és a presbiterok által az e tárgyban tartott presbiteri gyűlés határozatának keltére és számára hivatkozással aláírt, hivatali pecsét alatt kiállított s első ízben készült vagyonkönyv a lelkész lakon 15 napon át közszemlére kiteendő. A lelkész a közszemlére kitétel idejét egy megelőző vasárnapon a délelőtti istentisztelet után a szószékből azzal hirdeti ki, hogy az egyház tagjainak, tisztviselőinek és alkalmazottjainak jogukban áll a vagyonkönyv bármely tétele ellen a szemlére kitétel ideje alatt, akár külön írásban, akár a lelkész által e célra felveendő jegyzőkönyvben előszóval felszólamlani, illetőleg felelvitelt bejelenteni.

A közszemlére kitétel végnapját követő 8 nap leforgása alatt a lelkész a vagyonkönyvet, a netalán bejelentett felszólamlásokkal, vagy felelbeszésekkel együtt az egyházmegye espereséhez beterjeszti. Ha felszólamlás vagy felelbeszés nincs, a jelentésben ez a körülmény megemlítendő.

10. §.

A vagyonkönyv tartalma felett, felszólamlás vagy felelbeszés esetén, első fokban az egyházmegyei, másodfokban az egyházkerületi bíróság határoz, különben pedig az egyházmegye közgyűlése s ennek határozata elleni felelbeszés esetén végérvényesen az egyházkerület közgyűlése dönt.

11. §.

A vagyonkönyv végleges megállapítása, helyben hagyása vagy helyesbítése után az egyházköztség eljárósága arról egy, az elsővel teljesen azonos és hiteles másodpéldányt készít s ezen másodpéldányt az egyházmegyei levéltár számára az espereshez felterjeszti. (e. t. 242. §.)

12. §.

A véglegesen megállapított vagyonkönyvnek további kezelése, az érték és teher állagának időnként beállható változások bejelentése tekintetében az egyh. törv. 142. §. rendelkezik.

A változások esetei a vagyonskönyvben esetről-esetre sorszám, bejegyzési kelet, s a változások miben állásának pontos és szabatos körülírása mellett tüntetendők ki. E végből a vagyonskönyv annyi ívből álljon, hogy a változások bejegyzésére és a bejegyzések aláírásaira számosabb éven át elégséges tér jusson.

13. §,

Az érték vagy teher összegéül a vagyonsfelvétel évének január hó 1. napján létezett állapot szerinti összeg jegyzendő be, ha az érték vagy teher már akkor létezett.

MÁSODIK RÉSZ.

Az egyházközség rendszeres, évenként változás alá nem eső, évenként fedezendő személyi és dologi szükségleteinek állandó nyilvántartásáról.

14. §.

Az egyházközség évenként változás alá nem eső, rendszeres és állandó személyi és dologi szükségletei nyilvántartásáról egy, a jelen szabályrendelet II. számú mellékletét képező minta szerint szerkesztett „állandó évi szükségletek kimutatása”-címet viselő kimutatás vezetendő. (Egyh. törvény 241. §. 2. pont.)

E kimutatás úgy a személy, mint a dologi szükségletek nyilvántartása tekintetében két rovat-fejezetre oszlik. Az első fejezet tartalmazza a szükséglet címének s a cím egyes tételeinek megnevezését, a második a szükséglet pénzértékének mennyiségét tételenként és címenként.

15. §.

Személyi szükséglet alatt értendő az egyház tisztviselőinek a díjlevélben, egyéb alkalmazottjainak a hirdetményi pályázatban vagy szerződés-levélben biztosított évi fizetése és járandósága.

A személyi fizetések és járandóságok, a stóla és az anyakönyvi díjak mellőzésével, lehetőleg a díjlevélben foglalt sorrendben vezetendők be.

A jövedelmet hajtó ingatlanok haszonértékének összegei a kimutatásba a vagyonskönyvből jegyzendők át.

A termények értékét a vidék piaczi árának legutolsó tíz évi átlaga szerint a presbitérium állapítja meg.

A mennyiben a személyi járandóságok között még más változatlan közmunkák is volnának, ezek értéke a helyi viszonyoknak megfelelő munkabéri összegben állapítandó meg.

Ott, hol a lelkész vagy tanító fizetése — annak kiegészítése céljából — az államkormány és egyházi felső hatóság által véglegesen megállapított: az így megállapított tételek jegyzendők be a kimutatásba.

16. §.

Dologi szükséglet alatt mind az a szükséglet értendő, a mit az egyh. törv. 241. §. b) c) d) f) pontjai és a 244. §-nak bb. pontja felsorol és általában minden, amire évenként rendszeren szüksége, kiadása van az egyházközségnek. (Tőketörlesztés, kamatfizetés, tűzkár-biztosítás, adófizetés stb.)

A dologi szükséglet bejegyzendő értékösszegét több év hason-szükségletének megfelelő átlagos összegben a presbitérium határozza meg.

Az előre nem látott dologi szükségletekre az összes szükségletek érték összegének 2—5 százaléka veendő fel.

17. §.

A szükségletek különmemű tételei külön sorszám (római szám) alatt, egynemű tételei egy sorszám alatt ugyan, de külön al-sorszámok (arabs számok) alatt vezetendők be.

18. §.

A lelkész, gondnok és presbiterek által az e tárgyban tartott presbiteri gyűlés határozatának keltére, évszámára hivatkozással aláírt kimutatásnak közszemlére kitételét, a tartalom ellen netán történő felszólamlásokat vagy felebbviteleket és azok elbírálását és a változások bejelentését illetőleg a 9., 10., 11., 12. §§. rendelkezései itt is megfelelően alkalmazandók.

HARMADIK RÉSZ.

Az egyházközség háztartásának évi költségelőirányzásáról.

19. §.

Az egyházközség évi háztartásáról az egyh. törv. 243. §. által készíttetni rendelt költségvetés a háztartás évét megelőző esztendőnek deczember hava végéig megállapítandó s a jelen szabályrendelet III. számú mellékletét képező minta szerinti „Költségelőirányzatba” foglalandó.

A költségelőirányzat külső alakja három alkatrészre oszlik. Az előirányzat ívének baloldali felét a szükséglet kimutatásának lapja, jobb oldali felét a fedezet lapja képezi. A harmadik alkatrészt a fedezet tételei főösszegének a szükségleti tételek főösszegével való egybevetése, vagyis a mérleg képezi. A szükségletek lapja három rovat-fejezetre oszlik. Az első fejezet tartalmazza a szükséglet jellegének (személyi vagy dologi) és címének megnevezését, a második fejezet a szükséglet összegének mennyiségét, a harmadik az egyes szükségletek tételeire vonatkozó jegyzeteket. A fedezet lapja két rovat-fejezetet foglal magában. Az első a fejezet egyes tételei megnevezését, a második a fedezet tételei összegeinek a mennyiségét tünteti ki.

20. §.

A költségelőirányzat a vagyonskönyvnek és az állandó évi szükségletek kimutatásának ide sorozható adatai felhasználásával állítatik össze.

21. §.

Az előirányzatban a szükségleti tételek ugyanazon sorrendben vétessenek fel, mint a mely sorrendben azok az állandó évi szükségletek kimutatásában előfordúlnak. Az utóbbiban elő nem forduló tételek csak azután következzenek a sorrendben.

A fedezet tételeinek sorrendjét a presbitérium állapítja meg.

22. §.

A fedezet tételei közzé az ingatlanok évi jövedelme, a szabad rendelkezés alatt álló kamatjövedelem, ott, a hol az egyháznak magtára van, ennek jövedelme: a harang- és perselyjövedelem a valószínűségnek megfelelő összegben, az egyházi adó jövedelme pedig egy összegben veendő fel.

23. §.

Ha a szükséglet az egyházközség vagyónának más jövedelmeiből vagy egyéb rendes bevételeiből nem fedezhető, úgy a szükséglet többlete a már használatban levő, vagy a felsőbb egyházi hatóság által jóváhagyott kivetési kules alapján kivetett egyházi adóval fedezendő.

Ha a költségelőirányzat mérlege még így is hiánynyal záródna, akkor a presbitériumnak kötelessége a szükséglet fedezését biztosító újabb adóalaprak megteremtésére vezető törvényes lépéseket haladék nélkül megtenni. (Egyh. törv. 246. §.)

24. §.

Rendkívüli költségvetésnek vagy előirányzatnak csak kivételes esetekben lehet helye. Az ily előirányzatnak megengedhetőségét vagy szükséges voltát az egyh. törv. 248. §-ában jelzett esetek és a fenforgó körülmények határozzák meg.

A rendkívüli költségelőirányzat egyébiránt a rendes évi költségelőirányzattal teljesen megegyező külalakban készítenendő.

25. §.

Az évi költségelőirányzat az illető háztartási évet megelőző esztendőnek december havában elkészítenendő s az egyházlátogató-ságnak megvizsgálás-, és az egyházmegyei számvvevőszék egyházi elnökéhez azonnal leendő felterjesztés végett átadandó.

Ezen költségelőirányzathoz egyszersmind mellékelni kell a legutóbbi jóváhagyott költségelőirányzatot és a közpénztár kezelésének eredményét kitüntelő zárlatát is.

A költségelőirányzatnak ezen határidő alatt el nem készítése, az egyházlátogatóságnak át nem adása, a netalán hibásan vagy szabályellenesen készített költségelőirányzat pótlásának, esetleg újabb előirányzattal való helyettesítésének elmulasztása e tárgyban az egyházi felsőbbség felhívásának vagy sürgetésének figyelembe nem vétele az egyh. törv. 252. §-ában foglalt eljáráson felül, még ugyan e törvény 301. §-nak 2. vagy 4. pontja alatt előírt fegyelmi eljárás foganatba vételét is magával vonhatja.

26. §.

Az egyházmegyei számvevőszék elnöke az egyházlátogatóság által hozzá áttett költségelőirányzatokat felülvizsgálja vagy azok felülvizsgálásával, a 25. §-ban érintett mellékletek egyidejű kiadása mellett, az egyházmegyei számvevőszék tagjait bízza meg.

A számvevőszék a felülvizsgált költségelőirányzatra vonatkozó határozatait jegyzőkönyvbe foglalja.

A számvevőszéknek jogában áll a netalán szükséges pótlásokat, kiegészítéseket az érdekelt egyházközség előljáróságától bekövetelni, s ha ebbeli felhívásai sikerre nem vezetnének, megfelelő további lépések végett az espereshez jelenteni.

27. §.

A költségelőirányzatra a jóváhagyást a számvevőszék adja meg, de ebbeli határozatait tudomásvétel végett az egyházmegye tavaszi közgyűlésének bejelenti.

NEGYEDIK RÉSZ.

Az egyházközség vagyonának kezeléséről s a pénztári ügyvitelről általában.

28. §.

Az egyház vagyona a gondnok által vagy annak közvetlen felügyelete alatt és a lelkész ellenőrzése mellett kezeletik. (Egyházi törv. 95. 96. §.)

29. §.

Az egyházközség pénztárnoka rendszerint a gondnok; de lehet a presbitérium által választott más, arra alkalmas és megbízható egyén is. (Egyh. törv. 27. §. 13. p.)

30. §.

Az anyagi felelőség a vagyon kezelésért első sorban a kezelőt, másodsorban a gondnokot vagy felügyelőt a lelkésszel mint ellenőrzővel egyetemlegesen (e. t. 97. 127. §.), harmadsorban a presbitérium tagjait terheli. (Egyh. törv. 27. §. 14. pont és 181. §.)

31. §.

Az egyház pénzei, alapítvány levelei és egyéb érték tárgyai, okmányai kettős zárral ellátott, lehetőleg vas ládában vagy vas szekrényben őrizendők, a mi az anyaegyházakban a lelkész-lakon, leányegyházakban a tanító lakásán helyezendő el.

A pénztár két kulccsal látandó el, az egyik kulcs a lelkész, a másik a gondnok, illetve a kezelő őrizete alatt áll.

A leányegyházakban, ha külön presbitériumuk van, a presbitérium határozata alapján megengedhető a lelkész ellenőri teendőinek s a kulcs őrizetének a tanítóra bízása. Ez esetben azonban az anyagi felelősség terhei a tanítóra hárulnak és a lelkészt csak a presbitérium egyes tagjaként éri a felelősség.

32. §.

A pénztári készlet kisebb egyházakban 100 koronát, közep-nagyságú egyházakban 400 koronát, nagyobb egyházakban 800 koronát nem haladhat meg 15 napi időn túl.

Az e mértéket meghaladó rész készletben csak annyiban tartható, a mennyiben annak készletben tartását a folyó kiadások 30 napi határidőn belől leendő fedezésének multhatlan szükségessége megköveteli.

33. §.

A pénztárból pénzt rendszeren csak nyugta mellett szabad kiadni. Az egy koronát meg nem haladó összegek kiadásának igazolására azonban a lelkésznek — leányegyházakban a tanítónak — írásbeli tanusítványa is okmányul szolgál.

A pénztárba 10 koronát meghaladó összeget, mely nem az egyházi adót vagy nem szerződészerűleg fizetendő összeget képvisel, rendszerint csak ellennyugta mellett lehet bevételezni. Ha a befizető ellennyugtát nem állít ki, vagy adni nem akar, úgy a befizetett összeg mennyiségét a lelkész (tanító) vagy annak távollétében két tanu írásban tanusíthatja.

34. §.

A pénztár és az összes számadásokat az egyházmegyei egyházi és világi elnököknek, az egyházmegyei számvevőszék elnökének, kiküldetés alapján, az egyházmegyei számvevőknek, s magának a presbitériumnak bármikor jogában áll megvizsgálni.

Ha a vizsgálat hiányt, mulasztást derít fel, a vizsgáló tartozik a kellő intézkedések megtétele végett az espereshez, ennek vérrokon-sági, első fokú sógorsági érdekelttsége esetén az egyházmegye gondnokához haladéktalanul kimerítő írásbeli jelentést tenni. A jelentés beadásának vagy az esperes, gondnok kellő intézkedésének elmulasztása esetén az anyagi felelősség a pénztárvizsgálót, illetve az esperest vagy egyházmegyei gondnokot is terheli. (Egyh. törv. 181. §.)

35. §.

A pénztári ügyvitel körébe tartozik:

1. Az egyházközség, egyesek, vagy mások elleni, bármilyen címen lévő követeléseinek évenkénti számszerű előírása, az ezekre történt fizetések összegeinek és az év végén fenmaradt követelési hátralékoknak nyilvántartása.

2. A pénztár minden egyes bevételei és kiadásainak eszközése és bejegyzése.

Az évi összes bevételek és összes kiadások összegeinek, az év végén fenmaradt összes követelési, tartozási hátralékok összegeinek, valamint az év végén felmaradt pénz és terménykészletek mennyiségeinek számszerű kimutatása.

4. Az egyházközség év végi vagyon-állásának kitüntetése.

Az itt körülírt pénztári ügyvitel első csoport körébe a pénztári főkönyv vezetése, második csoport körébe a pénztári napló vezetése, harmadik csoport körébe pedig az év végi vagyon mérleg tartozik.

36. §.

A pénztári főkönyv kimutatást nyújt:

1. Az egyházi tagokra kivetett egyházi pénz és terményadó évenkénti előírásáról és az azok által teljesített fizetésekről.

2. A tőke adósok (egyesek vagy pénzintézetek) tőke és kamat tartozásainak, a harang jövedelmek, a haszonbéri követelések, az iskolai tandíjaknak s az egyházközség minden egyéb, (nem adó) követeléseinek évenkénti előírásáról és az azokra történt fizetésekről.

3. Adófőkönyv vezetendő minden olyan egyházközségben, ahol egyházi adó van kivetve; közpénztári főkönyv, vagy nyilvántartási jegyzék ellenben, kivétel nélkül, minden egyházközségben vezetendő.

4. A főkönyv 100 lapból áll; lapjai használat előtt összefűzetvén az összefűző szál két vége az egyházlátogatóság jelenlétében az egyház peecséjével láttatik el a boríték belső oldalán.

37. §.

A főkönyvet rendszerint a lelkész vezeti, (leányegyházakban a tanító). Saját felelősségének terhe alatt jogában áll ugyan a vezetést másra bízni, de a felügyelet és ellenőrzés ekkor is őt illeti.

38. §.

A főkönyv nemcsak nyilvántartás céljára, de ellenőrzésre is szolgálván, a megfelelő napló tételei a főkönyvbe, legkésőbb a naplóba jegyzés havának végéig bevezetendők. Ehhez képest köteles a számadó a naplót a főkönyv vezetőjének a bejegyzésre kitűzött időben mindég bemutatni.

39. §.

A pénztári napló is, mint a főkönyv tartalmazza:

1. Az egyházi adópénztár bevételeit és kiadásait.

2. Az egyházközség minden egyéb bevételeit és kiadásait.

Adónapló vezetendő ott, hol egyházi adó kivette van, közpénztári napló ellenben minden egyházközségben vezetendő.

40. §.

A naplót az egyház gondnoka, s általában az vezeti, a ki az egyházközség közjövendelmei kezelésére törvény, vagy a presbitérium gyűlésének határozata értelmében megbízatást nyert.

41. §.

A naplóra nézve általában kötelezők a következő szabályok :

1. A napló csupán egy évre szolgál, s lapjai úgy fűzendők össze, hogy a zsinór szál két vége az egyházközség pecsétjével a küllap belső oldalán lepecsételhető legyen.

2. A lepecsételésnek még a napló megnyitása előtt meg kell történnie.

3. A napló első tétele az előző évi maradvány összege a bevételben, a túlkiadás összege a kiadásban. Ez utóbbi, ha van, a bejegyzés sorrendjében megelőzi az előbbit. Mind a kettő az előző évi naplóból jegyeztetik át és január 1 kelettel irandó be.

4. A több lap oldalra terjedő napló megtelt bevételi és kiadási rovat hasábjainak számösszegei a lapoldal alján összesítendőek, az összesített számösszegek elé az „Átvitel“ szó irandó, a következő lapoldal elejére átvitt ugyanazon számösszegek elé az „Athozat“ szó tétessék.

5. A naplóba iktatott bejegyzést kivakarni, kitörölni nem szabad. Ha hibás volt a beírás, a bejegyzés tintával s vízszintes vonallal úgy húzandó keresztül, hogy a hibás bejegyzés olvasható maradjon.

6. Ha a napló valamely tételére több drb okmány vonatkozik, azok mindegyike külön-külön sorszámmal látandó el. Ha tehát — példának okáért — a napló harmadik bejegyzési tételére két okmány tartozik, akkor az egyik okmány a harmadik, a másik okmány a negyedik sorszámot kapja, a következő, vagyis a negyedik napló tételre vonatkozó okmány pedig már az ötödik sorszámot nyeri s így tovább.

7. A napló az év utolsó napján lezárandó. A lezárás az utolsó lapoldal számtételeinek összeadásából (az előző lapoldalról áthozott mennyiséget is bele tudva és hozzá számítva) áll. Ezután a kiadások főösszegének a bevétel főösszegével való egybehasonlítása, azaz a mérleg elkészítése következik. A mérleg eredménye vagy bevételi maradvány, vagy túlkiadás.

8. A naplóhoz annyi ív varrandó össze, hogy a bejegyzésekre, a mérleg készítésére ez a napló-vezető (számadó) aláírására elégséges tér jusson.

ÖTÖDIK RÉSZ.

A pénztári ügyvitel.

42. §.

A pénztári főkönyv két részből áll: az adópénztári és a közpénztári részből.

43. §.

A főkönyv adópénztári része

Az adófőkönyv, mely az egyházközség adózóinak előirt tartozását, a tartozásokra történt fizetéseket és az év végén hátralékban maradt tartozásokat tartja úgy egyenként, mint összeségükben nyilván; (IV. a.) három főrésze oszlik: tartozás, lerovás és hátralékok. Ezek aztán egyes rovatokra osztvák a szerint, a mint a szolgáltatások pénzben vagy terményekben rovandók le.

44. §.

A napló adópénztári része

Az adónapló két külön alkatrészből áll: terménynaplóból és pénznaplóból. (IV. b.)

A napló-ív baloldali felén a terménynapló foglal helyet, mely hat rovat-fejezetre oszlik. Az első rovat-fejezet tartalmazza a folyó számat; a második a napló-bejegyzés idejét hó és nap szerint; a harmadik a termény fizető adókötelesnek vagy a termény vivőnek megnevezését; a negyedik a vonatkozó okmány sorszámát; az ötödik a bevett termény megnevezését és súlymennyiségét; a hatodik a kiadott (eladott) termény megnevezését és súly-megnevezését.

A napló-ív jobb oldali felén a pénznapló foglal helyet, mely hét rovat-fejezetre oszlik. Az első rovat-fejezet tartalmazza a folyó számat; a második a napló bejegyzés-idejét hó és nap szerint; a harmadik a fizetőnek, vagy annak a megnevezését, a kinek vagy a hová a pénz kiadatik; a negyedik azon termény megnevezését és súly-mennyiségét, a mi után váltság fizettetik; az ötödik a vonatkozó okmány sorszámát; a hatodik a bevett pénzösszegnek; a hetedik a kiadott pénzösszegnek mennyiségét.

45. §.

Az év végéig az adó-naplóból a pénzmaradvány összege a közpénztári naplóba átvezetendő, hol az bevételül. az adónaplóba pedig kiadásul jegyeztetik be. Ugyan e szabály követendő a közszükségletek fedezésére szükségelt egyházi adóból befolyt pénzösszegnek a közpénztárba időnként történő átszolgáltatása alkalmával is.

46. §.

A főkönyv közpénztári része

Az egyházközség minden, nem adóbeli követeléseit az egyházközség közpénztára tartja nyilván, s az itt nyilvántartott követelésekre szóló fizetések is közvetlenül a közpénztárba folynak be.

A közpénztár tartja nyilván az egyházközség fizetési kötelezettséggel járó terheit és szükségleteit is, s azok pontos kielégítéséről gondoskodik.

A közpénztár bevételeinek forrásait a 36. §. 2. pontja jelöli meg. Ezekhez képest a közpénztár követeléseinek és fizetés-terheinek nyilvántartásáról, a nyilvántartott követelésekre történő fizetésekről, az év végén hátrálékban maradt követelésekről, a közpénztár kiadásairól főkönyv vagy nyilvántartási jegyzék vezetendő (5. a.).

47. §.

A napló közpénztári része

A közpénztári napló, mely a közpénztár bevételei és kiadásainak bejegyzését mutatja ki, a jelen szabályrendelet V. b. számú mellékletét képező minta szerint vezetendő.

Ez a napló hat rovatfejezetet foglal magában. Az első rovatfejezet tartalmazza a folyószámot, a második a bejegyzés hó és nap szerinti idejét, a harmadik a bevétel vagy kiadás címletének megnevezését, a negyedik a bevételre vagy a kiadásra vonatkozó okmány sorszámát, az ötödik a bevétel összegét, a hatodik a kiadás összegét.

48. §.

A közpénztári napló vezetésére nézve, a naplókat illetőleg fentebb (39., 40., 41. §§.) megállapított általános szabályok mellett még a következő különleges szabályok követtessenek:

1. Az egyházközség által kölcsön adott tőkének, valamint az egyházközség által kölcsön vett tőkének mindég az egész összege irandó a kiadásba, illetőleg a bevételbe. A kölcsön adott vagy vett tőkéből kamatra, bélyegre költségekre levont rész mindég külön folyó szám alatt naplózandó be.

2. Az adópénztár pénzkészletei is a közpénztári naplón át folynak be a pénztárba. A naplóban azonban kitüntetendő, hogy a bevételezett összeg pénzadót, egyházi terményadó értékesítéséből befolyt pénzt képez.

49. §.

A vagyon-mérlegről.

Ha minden számadás (közpénztári, adópénztári) elkészült, következik a vagyonmérlegnek elkészítése, mely a pénztári ügyvitel rendszerének szerkezetében a betetőzést képezi.

A vagyonmérleg, mely az egyházközségnek évvégi vagyonállását mutatja ki, jelen szabályrendelet VI. számú mellékletét képező minta szerint készítendő.

Ez három alkatrészből áll. A mérleg ívének baloldali felét képezi az értéklap, jobboldali felét a teherlap. A harmadik alkatrészt a két lap főösszegeinek egybevetése, vagyis a szorosán vett vagyonmérleg képezi. Az érték lapja négy rovat fejezetből áll. Az első fejezet tar-

talmazza a római számmal jelzett csoport-folyószámot; a második az érték megnevezését; a harmadik az érték-csoportok részleteinek érték-mennyiségét; a negyedik az érték-csoportok összes értékének mennyiségét.

Az teher lapja három fejezetre oszlik. Az első rovatfejezet tartalmazza a római számmal jelzett folyószámot; a második a teher megnevezését; a harmadik a teher összegének mennyiségét.

Az érték főösszegéből a teher főösszegének levonása a tiszta érték mennyiségének kimutatását eredményezi. A vagyonmérleg, a melyet a lelkész a vagyonkönyvből, a közpénztári és adópénztári számadásokból szerkeszt meg, a vagyonkezelés évét követő esztendő január havának 8-ik napjáig elkészítendő.

HATODIK RÉSZ.

Az egyházközség pénztári számadásainak megvizsgálásáról.

50. §.

A számadási iratok, jelesül: a naplók, a vonatkozó okmányokkal felszerelve, és a vagyonmérleg első sorban megvizsgálás végett a vagyonkezelés évét közvetlenül követő esztendő január hó 15-ik napjáig a presbitérium gyűlése elé terjesztendő.

A presbitérium² az eléje terjesztett számadásokat az egyh. törv. 27. §-ának 5. pontja és 256. §-a értelmében megvizsgálja, észrevételeit azokra megteszi, helyeslő vagy marasztaló határozatát meghozza, a számadás vizsgálatának eredményét az egyházi gyülekezet közönségének szokott módon tudomására juttatja, észrevételeit s a hozott határozatot a számadási iratokra vezetteti s végül, megvizsgálás és az egyházi számvevőszék elnökéhez leendő felterjesztés végett az egyház látogatóságának átadja (25. §. egyh. törv. 96. §.).

51. §.

Az évi számadásoknak kellő időben el nem készítése, fel nem terjesztése, vagy ez iránybani felhívásoknak, sürgetéseknek figyelembe nem vétele esetén az esperes feljogosítottatik, hogy a mulasztó egyházi előljáróság terhére és költségére az egyházmegyei számvevőszék egyik tagját a számadások elkészítésére, illetve helyszini megvizsgálás végett az egyházközségbe küldje (egyh. törv. 252. §.).

52. §.

A számvevőszék elnöke a hozzá felterjesztett számadásokat felülbíralja, vagy felülvizsgálás és észrevételezés végett az egyházmegyei számvevőszék tagjainak adja ki.

A számvevőszék a felülvizsgált számadásokra vonatkozólag észrevételeit és intézkedéseit határozat alakjában jegyzőkönyvbe foglalja és a jelen szabályzat 26. és 27. §§-ai értelmében jár el.

53. §.

A számadások helyszíni elkészítésére, felülvizsgáltatására kiküldött számvevő, avagy egyáltalában a számadás felülvizsgálásával megbízott számvevő, a mennyiben felvilágosító nyilatkozatra, jelentésre, kiegészítésekre, okmánypótlásra van szüksége, azokat a vagydon kezelőtől, a vagydonkezelés ellenőrzőjétől közvetlenül is bekövetelheti.

Ha e részben a kívánt szóbeli vagy írásbeli felvilágosítás, kiegészítés, vagy okmány-pótlás megtagadtnék vagy a kitűzött záros határidő alatt elmulasztatnék, az esperes a kiküldött vagy megbízott számvevő jelentésére a mulasztó ellen a fegyelmi vizsgálatot is megindíthatja. (Egyh. törv. 301. §.)

Ugyan ily eljárás alkalmazásának van abban az esetben is helye, ha a számadás felterjesztett ugyan a jelen szabályrendelet szabta időben az espereshez, de lényeges hibák és fogyatkozások miatt azt visszautasítani kellett, s az új számadás elkészítése és felterjesztése iránti meghagyásnak elég nem tétetett a kitűzött újabb határidőben.

54. §.

A számadói és pénztárnoki felmentvényt, az egyházmegyei számvevőszék javaslatára, az egyházmegyei közgyűlés adja meg. A véglegesen marasztaló határozatot is ő hozza meg. (Egyh. törv. 256. §.)

A számadás az ugyanazon kezelési évre szólott s jóváhagyott költségelírányzattól nem térhet el. Csekélyebb mérvű, a presbitérium gyűlési határozatával részletesen indokolt eltérések miatt azonban a számadás jóváhagyása meg nem tagadható.

ZÁRHATÁROZAT.

A jelen szabályrendelet 1901. január hó 1-én lép életbe és végrehajtásával az egyházmegyei esperes és számvevőszégi elnök bizatnak meg.

I. sz. minta.

Vagyonkönyv a

Folyó szám	Megnevezése az értéknek vagy a tehernek	Érték tőkeösszege Teher tőkeösszege				Érték évi jövedelme Teher évi kamata			
		egyenként		összesen		egyenként		összesen	
		K.	f.	K.	f.	K.	f.	K.	f.
	A) Értékek.								
	I. Pénztőkék								
1	Tóth Pál lakos kötvénye, kiál- lítva év . . hó . . . napján; tőke 100 K., kamatláb = 6 ^o / ₁₀ ; Jelzálog- gal biztosítva van	100				6			
2	Ujhelyi takarékpénztár 03 ^o / ₁₈₉₇ számú betétkönyve, tőke 200 K., kamatláb = 6 ^o / ₁₀	200				12			
3	Regalekötvény 112 ^o / ₁₈₉₉ sz. 12 drb. szelvénynyel; kamatláb 4 ¹ / ₂ ^o / ₁₀ . . . Pénztőkék együtt	100		400		4	50	22	50
	II. Ingóságok.								
	a) A templomban:								
3	1 drb. Kehely vert ezüsből „Isten dicsőségére“ felirattal	100							
5	1 drb. márvány asztal „1796“ fel- irattal	100							
6	5 drb. selyem asztalterítő jó állapot- ban a 4 korona	20							
	b) Lelkészlakon:								
7	3 drb. cserépkályha jó karban a 20 korona	60							
8	1 drb. puhafa, vasalt okmányláda . .	2							
	c) Az iskolában:								
9	1 drb. asztal puhafából	10							
10	16 drb. támlás, fiókos pad a 6 korona	96							
11	38 drb. oktató, 22 szemléltető tábla a 12 korona	60							
	Ingóságok együtt			448					
	III. Ingatlanok.								
12	Templom toronynyal 380 □ öl terü- leten, fala kőből, téglá iveret, puhafa tető, cseréppel fedve, 2 ajtó, 3 ablak, Jó karban. Biztosítva „Adria“-nál 10000 koronáig	10000							
13	Egyház földjei 12 ⁶⁰ / ₁₀₀₀ □ öl kat. birtokiv 16. sz, telekjegyzőkönyv 54. szám. Kat. tiszta jövedelem 64 korona	1235	60			107	60		
14	Lelkészfi földek 27 ¹⁸⁷² / ₁₀₀₀ □ öl. Kath. birtokiv 17. sz. tjkv. 55. sz. kat tiszta jövedelem 228 korona . . Ingatlanok együtt			11285	60	740		847	60

.....egyházközségben.

Folyó szám	Megnevezése az értékeknek vagy a terheknek	Érték tőkeösszege		Érték évi jövedelme			
		Teher tőkeösszege		Teher tőkeösszege		Teher évi jövedelme	
		egyenként	összesen	egyenként	összesen	egyenként	összesen
K.	f.	K.	f.	K.	f.	K.	f.
	B) T e h e r.						
	I. Kölcsön kamat nélkül.						
1	A tiszáninneri egyházkerület pénztárának az . . . év . . . hó . . . napján kiállított kötvény alapján 5 év alatt visszafizetendő kamattalan kölcsön. Tőke 500 korona	500				100	
	II. Kölcsön kamatra.						
2	Egyházmegyei gyámintézetnek . . . év . . . hó . . . napján kiállított kötvény alapján. Tőke 500 korona 8 ^o / _o kamattal mellett	500				40	
	III. Törlesztéses kölcsön.						
3	A sárospataki főiskola pénztárának . . . év . . . hó . . . napján kiállított kötvény alapján . . . félévi részletekben törlesztendő 1000 korona tőke kölcsön. Félévi esedékes 54 korona 19 fillér. Törlesztés kezdete 1898 január 1.	1000				108	38
	Teher állaga összesen		2000				248 38
	Mérleg.						
	A) Az érték főösszege		12085	60		870	10
	B) A terhek főösszege		2000			248	38
	Marad tiszta érték		10085	60		641	72

Kelt évi hó . . . napján tartott egyházközségi gyűlésben
..... szám alatt hozott határozat alapján.

lelkész.

gondnok.

presbíterek.

Egyház pecsétje.

II. sz. minta.

Állandó évi szükséglet

A egyházközségben évenként előforduló,

A szükségletek czime s a cím egyres tételeinek megnevezése	Pénzérték				A szükségletek czime s a cím egyres tételeinek megnevezése	Pénzérték			
	tétel- enként		czimen- ként			tétel- enként		czimen- ként	
	K	f	K	f		K	f	K	f
A) Személyi szükségletek.									
I. Lelkőszl javadalom.									
1. Kész pénz . . .	400								
2. Föld jövedelem .	740								
3. Buza 500 $\frac{7}{100}$. . .	700								
4. Rozs									
5. Árpa 250 $\frac{7}{100}$. . .	30								
6. Bor 100 Liter . . .	50								
7. Fa 10 szekér . . .	50								
8. Irodai átalány . . .	30		2000						
II. Tanítól javadalom.									
1. Készpénz . . .	300								
2. Tandij	42								
3. Föld jövedelme . . .	265								
4. Buza 170 $\frac{7}{100}$. . .	288								
5. Rozs									
6. Árpa 250 $\frac{7}{100}$. . .	30								
7. Bor 100 Liter . . .	50								
8. Fa 15 szekér . . .	75		1000						
III. Harangozó fizetése.									
1. Kész pénz . . .	20								
2. Buza 50 $\frac{7}{100}$. . .	70								
3. Árpa 250 $\frac{7}{100}$. . .	30								
4. Temető füve . . .	5		125						
IV. Egyéb személyi szükségletek.									
1.									
2.									
3.									
Személyi szükség- letek főösszege:			3125						

kimutatása.

változás alá rendszerint nem eső közszükségletekről.

A szükségletek czime s a czim egy- egy- tétéleinek megnevezése	Pénzérték				A szükségletek czime s a czim egy- egy- tétéleinek megnevezése	Pénzérték			
	tété- lenként		czimen- ként			tété- lenként		czimen- ként	
	K	f	K	f		K	f	K	f
B) D o l o g i s z ű k s é g l e t e k .									
I Épületek fentartása.					IV. Kölcsön adósság.				
1. Tűz elleni bizto- sítás		12			1. Tőketörlesztésre .	100			
2. Javítás, meszelés .	100				2. Kamatokra	50			
3. Kéményseprés . .	10				Összesen :			150	
Összesen :			122		V. Egyéb dologi szükségletek.				
II. Polgári közadók.									
1. Állami adó	100	50			Dologi szükségle- tek főösszege :			622	
2. Egyenértéki illeték	12	50			Összegezés.				
3. Közs. törvényha- tósági adók	32				Személyi szükséglet			3125	
Összesen :			145		Dologi "			622	
III Egyházi közadók.					Összes állandó évi szükséglet :			3747	
1. Egyházkerületi	10								
2. Egyházmegyei . . .	15								
3. Egyházlátogatási .	20			45					
Összesen :									
Kelt évi hó . . . napján tartott egyházközségi gyűlésben . . . sz. a. hozott határozat folytán.									
Ielkész.					gondnok.				
presbýterek.									
Egyház pocsótje.									

előirányzat

részéről az -ik évben.

Fedezet megnevezése	Összeg		Jegyzet
	K	f	
I. Pénztőkék kamatai	92	75	
II. Harangpénz	4		
III. Perselypénz	13		
IV. Haszonbérek	270	80	
V. Egyházi adóból pénzadó és terményért	1170		
VI. Magtári pénzjövedelem	160		
VII. Különfélék	2		
Fedezet összege .	1717	55	
Mérleg.			
Szükséglet összege	1694		
Fedezet	1717	55	
Maradvány azaz felesleg:	23	55	
Kelt évi hó napján tartott egyházközségi gyűlésben sz. a. hozott határozat folytán.			
lelkész.			gondnok.
			presbyterek.
Egyház pecsétje.			

IV A) sz. minta.

Egyházi

A egyház-

Sorszám	Az adózó neve	I. T a r t o z á s														
		természetben			pénzben											
		buza	rozsa	árpa	előző évről hátralék		rendes egyházi pénzesedő		munkaváltás		domesztikai járulékok		tanítói nyugdíj pótlék		összesen	
					K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
kilogramm																
	Áthozat az előző lapról.	852	320	320	30	30	916	12	41	30	19	30	21	60	1028	62
101	Nagy János	70	35	35	—	—	20	7	—	3	50	—	40	—	13	50
102	Kis András	40	20	20	—	—	2	40	4	30	—	20	—	6	90	
103	Tóth Péter	10	5	5	—	—	10	1	20	—	—	10	—	1	40	
	Összesen :	772	380	380	30	30	926	72	49	10	20	—	24	1050	42	

adófőkönyv.

községben az-ik évről.

Vonatközü napló tétel sz.		II. L e r o v á s									III. Hátrálék			Jegyzet				
		természetben			váltásban			az összes pénz kirovásból			a be nem fizetett természetbeliek ára							
		buza	rozsa	árpa	buzáért	rozsaért	árpáért											
								kilogramm			K f	K f	K f		K f	K f	K f	
10	Auguszt. 21.	382	120	125	18	20	10	40	7	40	1009	92	51	20	18	70	69	90
17	Auguszt. 30.	70	35	35							13	50						
13	Auguszt. 28.	40	20	20	1	40	60	—	60	—	60	1	40					
		492	175	180	17	60	11	—	8		1031	72	51	20	18	70	69	90

Kelt évi hó napján tartott egyházközségi gyűlésben sz. a. hozott határozat folytán.

lelkész.

gondnok.

presbyterek.

Egyh. pecsétje.

IV. B) -sz. mlnta.

Adó

A egyház-

T e r m é n y n a p l ó

Folyó szám	Kelet		Neve a terményfizető adókötelesnek vagy a ter- mény kiadatott (eladatott)	Vonatkozó okmány sorszáma	Bevétel			Kiadás		
	hó	nap			buza	ross	árpa	buza	ross	árpa
					kilogramm			kilogramm		
25	okt.	15	Áthozat az előző lapról		322	125	150			
25	*	*	Baka Ferencz fizet		70	40	30			
28	*	*	Takács Pál		80	50	40			
27	*	*	Beke Sándor	"	20	10	10			
28	*	*	Tóth András	"	50					
29	nov.	3	Kiss Gábor	"		50	50			
30	*	*	Szekeres Péter	"						
31	*	*	Faragó János	"	20					
32	decz.	3	Nagy Elek	"	20					
33	*	31	Klein Áronnak eladatott	1				392	175	80
			Év végén összesen:		532	275	280	392	175	80
			A bevételből levonva a kiadást		392	175	80			
			Maradvány:		200	100	200			

gondnok.

napló.

községben -ik évről.

P e n n n e p l ő											
Folyó szám	Kelet		Megnevezése a fizetőnek vagy annak, a kinek (a hova) az kiadatik	Termény- váltás esetén mennyisége a terménynek, melyért váltásig fizettetik			A vonatkozó okmány sorszáma	Bevétel		Kiadás	
	hó	nap		buza	rozs	árpa		K	f	K	f
				kilogramm							
			Át hozat az előző lapról:	95	70	20		1019	42	20	
31	nov.	3	Forró Gábor fiz. term. vált.	25				3	50		
32	"	4	Szabó István „ munka „					1			
23	"	"	Nagy András „ tan. nyugd.						20		
24	"	"	Férágó Sándor fiz. domest.						15		
25	"	11	Tóth András fiz. pénzzadót					5	50		
26	"	"	Közpénzt átad. t. nyugd. al.								12
27	"	"	„ „ pénzzadóra								648
28	"	18	„ „ domestikára								10
29	"	"	Kis László fizet pénzzadót					10	50		
30	"	"	Szabó Dávid . rozsvált.		50			5	40		
31	"	25	Nagy Áron „ árpa „			25		2	70		
32	"	"	Munkaváltásg lelkésznek								30
33	"	"	„ „ tanítónak								19
34	decz.	3	Kezelési költs. gondnoknak					10	15		12
35	"	"	Nagy Máté fizet pénzzadót					10	15		
36	"	"	Kis Péter								50
37	"	29	Gondnok év díjjára								264
38	"	"	Közpénztárnak pénzzadóra								52
39	"	31	Klein Áron fizet terményért					85	48		
40	"	"	Közpénztárnak átadatott								85
			Év végén összesen:	120	120	45		1153	80	1153	80
			Maradvány:	—	—	—		1153	80	—	—

Kelt év december hó 31-én.

gondnok.

Tárgymutató.

A jelenvoltak névsora.

I. A lelkész-avatási ünnepély.

II. Közgyűlési ügyek.

1. A gyűlés megnyitása, a gyöngélkedése miatt elmaradt főgondnok üdvözlése s helyettesítése.
2. Király Ő Felségét, mint 70 évest, a kerület felíráttal üdvözli.
3. Br. Vay Béla főgondnoknak, mint szintén 70 évesnek, jegyzőkönyvi üdvözlés.
4. Sárkány Imre elhunyt felső-zempléni esperes érdemeinek elismerése, helyettesének bejelentése.
5. A megjelent képviselők igazolása.
6. Az elmaradt gyűlés-tagok igazolásának tudomásul vétele, Fejes István eltávozása feletti részvét.
7. A tanító-képezdei vallástanárság ügyében a főiskolai Igazgatótanács javaslattételre kéretik.
8. Az »Adalékok« című rovatos ívek beküldésével hátrálékos lelkészek megsürgettetnek.
9. A mezőgazdaságtan előadása a sárospataki főiskolában
10. A miskolci és sárospataki gimn. vallástanárságra vonatkozó jelentések tudomásul vétetnek.
11. A theol. tanárok nyugdíjügye továbbra is az elnökség és az egyetemes konvent figyelmébe ajánltatik.
12. A prot. theol. fakultás felől a főiskolai theologiai tanári kar véleménye a tavaszi gyűlésre adandó be.
13. A főiskolai tanárok fizetésének rendezése a Vay-Mocsáry-alap megnyitásával stb.
14. Fejes István főiskolai algondnok lemondása s a közgyűlés bizalmi nyilatkozata és kérelme.
15. A lelkészi özvegy árva-gyámtár szabályainak módosítása Csabay Pál és Kerekes János lelkészek kérelme szerint s kérelem e tárgyban az ev. ref. konventhez.
16. A rozsnyói leány-egyház anyásítási ügye.
17. Szabályrendelet a két prot. egyház híveinek és gyülekezeteinek egymás közötti kölcsönös viszonyairól.

18. Az esperesek fizetésének javítása.
19. A felső-borsodi egyházmegye „*Egyházközségi fegyelmi szabályzat*“-javaslata az egyházmegyék ítélete alá bocsáttatik.
20. A felső-borsodi egyházmegye javaslata a róm. kath. egyház túlkapásai ellen — kouventre terjesztetik.
21. A közalap bevételeinek fokozása s jövődjének biztosítása tárgyában készített bizottsági javaslat konventre terjesztetik.
22. Az egyházi adóterhek könnyítése ügyében készített bizottsági vélemény elfogadtatik.
23. Dr. Finkey József a tavaszi gyűlésben magára vállalt ügy lebonyolításával ismételten megbízatik.
24. Az eperjesi tanító-képezdében tanuló ev. ref. vallású növendékek tanképesítő vizsgálatának kérdése.
25. A parokhialis könyvtári bizottság jelentés-adásra hívatik fel.
26. A vályi és radnóti egyházak tőke-elhelyezési kérelmére nézve a pénzügyi választmány javaslata elfogadtatik.
27. Pénzügyi választmány javaslata a varbóczi egyház kérelmére határozattá emeltetik.
28. Vallás- és közokt. miniszteri leirat a kis-gejőczi egyház királyi segélyeztetéséről.
29. Ugyanaz a hazai gyártmányú papiros és írószeres ajánlására.
30. Ugyanaz Pores János miskolczi főgimnáziumi tanár nyugdíjaztatásáról.
31. Ugyanaz az 1899-iki államsegélyről szóló számadás helybenhagyásáról.
32. Ugyanaz az újabb államsegély kiutalásáról.
33. Ugyanaz a tornaversenyek ajánlásáról.
34. A földmívelési miniszter a mezőgazdaságtannak a sárospataki főiskolában való előadásáról.
35. A lelkészvizsgáló bizottság jegyzőkönyvének felterjesztése; Lévay József lemondása s helyének a lelkészvizsgáló bizottságban Ragályi Bélával való betöltése.
36. Az egyházkerületi tanügyi bizottság jegyzőkönyve, annak 1900. szept. 29-én tartott üléséről. (Határozati részét lásd a 120. lapon!)
37. A missio-ügyi bizottság jelentése.
38. Az *abodi* missiói egyház részére a 150 frt missiói segélynek továbbra is kikérése a konventtől.
39. Az országos közalapi segélyért beadott kérvények elintézése.
40. A mályinkai egyház tőkéssegélyre való ajánlása.
41. Gömör-Kis-Hont vármegye sérelmes eljárása a balogi ev. ref. egyházzal szemben s ennek orvoslása.

42. A br. Baldácsy alapítvány bizottság közgyűlésének jegyzőkönyve 1900. május 21-ről.
43. Özv. Warga Lajosné nyugdíj stb. illetve.
44. A Warga Lajos volt lakásának átalakítása.
45. Dr. Szabó Sándor, dr. Illyefalvi Vitéz Géza és dr. Meczner Sándor sárospataki jogtanárok újabb haladékokat kapnak az egyetemi magántanári vizsga letelésére.
46. Novák Sándornak a sárospataki főiskola gimnáziumához helyettes tanárul való meghívása jóváhagyatik.
47. Az igazgató-tanács által javasolt tanár-választó bizottság nem fogadtatik el.
48. A sárospataki gimnáziumi tanároknak az akadémiába való előléptetési jogát a kerület nem ismeri el.
49. A sárospataki főiskola gimnáziumában 3 éven át szerepelt cenzorok újra megválasztatnak.
50. Dr. Ballagi Géza és dr. Szánthó Gyula érdemei — mint 25 éves tanároké — jegyzőkönyvileg örökíttetnek.
51. Dr. Ballagi Géza 2000 koronás alapítványa s a
52. Dr. Novotny Lajos 1000 koronás alapítványa köszönettel fogadtatik.
53. Dr. Lengyel Endre, doktorságának 50-ik évfordulója alkalmából üdvözöltetik.
54. Igazgató-tanács jelentése a párhuzamos osztályok berendezése felől.
55. P. Nagy Gusztáv halála s érdemeinek örökítése.
56. A néhai Nagy Gusztáv tanszékének ideiglenes s formaszzerű betöltése felől való intézkedés.
57. A néhai Nagy Gusztáv gazdasági választmányi elnök helyének betöltése.
58. Özv. Nagy Gusztávné nyugdíj stb. illetékének megállapítása.
59. A sárospataki főiskolai igazgatók jelentése az iskolai létszámról.
60. A miskolci főgimnáziumi igazgató jelentése s Porcs János érdemeinek örökítése.
61. A rimaszombati egyesült prot. főgimnáziumi igazgató jelentése.
62. A miskolci egyházkerületi felsőbb leányiskolai igazgató jelentése s a felügyelő bizottsági előterjesztés helybenhagyása.
63. Az egyházkerületi felsőbb leányiskolának tanítónő-képző intézettel való kiegészítése ügyében a hátralékos egyházmegyék véleménye megsürgettetik.
64. Elhunyt lelkészek érdemeinek örökítése.
65. Az új tátra-füredi templom-alap elhelyezése s 3 bizottsági tag választása a nagy bizottság által.
66. A tátra-lomniczi templomi szolgálat konventi segélyezése.

67. Bacsikai Sámuel csapi lelkész díjlevelének kijavításra ajánlása.
68. Az abauji egyházmegyei javaslat az istentisztelet egyöntetűvé tétele végett zsinati tárgyalásra ajánlatik.
69. A szemerei iskolának juttatott legfelsőbb ajándékért köszönet.
70. Az egri ev. ref. és a miskolci ág. ev. lelkészi hivatalok között támadt összeütközés kiegyenlítésének keresése.
71. A sárospataki főiskola anyagi felvirágoztatása végett megindult lelkes mozgalom pártfogásra ajánlatik.
72. Az egri ev. ref. hitoktató örvendetes jelentése.
73. A cserépfalusi egyház birtok-eladási ügye.
74. Özv. Kody Dánielné kérvénye.
75. Az alsó-borsodi egyházmegye indítványa a kántor-tanítói fizetések díjlevélszerű elválasztása végett.
76. A felső-borsodi egyházmegye kívánsága a népiskolai tanterv revidálására nézve az egyházker. tanügyi bizottsághoz tétetik.
77. Nagy Pál gömöri esperes jelentése a gömör-székelyi egyház adófizetési körülményeiről s nev. egyház ideiglenes segélyezése s a Marton-család szavazási joga.
78. Nagy Pál esperes javaslatai a gömör-székelyi egyház lelkészi állomásának betöltése s a lelkész-özvegy gyámolítása ügyében elfogadtatnak.
79. A páskaházi leányegyház önállóvá való szervezése államsegély által.
80. Az »erdélyi püspök«-cím jogtalan lefoglalása miatt, a tornai egyházmegye indítványára, a konvent beavatkozása kéretik.
81. A nádaskai egyház adás-vételi ügye.
82. A tornai egyházmegye panaszos felterjesztése a tanító-váltások körül mutatkozó rendetlenségek miatt s határozatok e tárgyban.
83. Arday J. Dániel zsarnói lelkész felebbezése Vass Sándor tanító változása ügyében.
84. A konfirmációi káté és konfirmációi lapok megsürgetése.
85. Az iskei egyház beterjesztett számadása.
86. A karosi egyház adás-vételi ügye.
87. A felső-zempléni egyházmegyének az egyházközségek háztartásáról és vagyon-kezeléséről készített szabályrendelete kinyomattatván, az egyházmegyékhez tétetik le.
88. Stépan Gábor és Stépan Gáborné málczai lakosoknak az ev. ref. egyház nagobbmértvű segélyezéseért köszönet.
89. A Szondy-Kenessey-alapítványt a *szőlőskei* egyház kapja.
90. A lelkészminősítési sorozat.

91. Kovács Lajos aradmegyei tanfelügyelő a felső-borsodi egyházmegye kötelékébe nem vétetik fel.
92. Lelkészi és tanítói változások tudomásul-vétele.
93. Lelkészi és tanítói díjlevelek megerősítése.
94. Tomori Endre és Paikos Endre lelkészek kérelmökkel a vallás-és közoktatásügyi miniszterhez utasíttatnak.
95. Székely Imre lelkész szintén
96. Elek Sándor nyug. lelkész kérelme — a tussai működő lelkész kongruájának fele részeért — nem teljesíthető.
97. Némegy József kérelme 300 korona fuvardíjért a kongruabizottság útján a vallás- és közokt. miniszterhez utasíttatik.
98. A tornai- és ungi egyházmegyék felterjesztései a kongruális államsegély után eső járulékok tárgyában a konventhez tételnek.
99. A tornai egyházmegye kérelme a fizetés-kiegészítési összegek után eső járulékoknak (adók stb.) a kiegészítendő összegből előlegesen történő levonása iránt.
100. A lelkeszi jövedelmet kiegészítő államsegély megosztása az időközti változások eseteiben.
101. A Bethlen Gábor-szobor állítási törekvés támogatásának ajánlása.
102. A nagyváradai prot. tanítónőképző intézet segítése.
103. Kovács Ferencz vékei előkönyörgő kérelmének kedvező elintézése.
104. Ágoston Sándor kérelme a pénzügyi választmányhoz tételnek.
105. A nagy-bózsvai egyházé, továbbá a
106. Hanzéli Jánosné, Gyurkó Barnáné, Baskai Jánosé és
107. A toicsvai egyházé szintén a pénzügyi választmányhoz.
108. Beregszászi István zempléni tanfelügyelősége örvendetes tudomásul vétetik.
109. Németh Imre felebbezés, az a.-borsodi egyházmegyének a bírósági ügyvitelt szabályozó törekvése ellen elutasíttatik.
110. Harsányi István külföldön járó s.-lelkésznek a Vágásy-alapítvány két évi kamata kiutaltatik.
111. Hubay Bertalan adósságának elengedése felől a pénzügyi választmány véleménye kéretik.
112. A runyai egyház a tőkéssegélyre ajánlottak sorozatában elébbre nem tehető.
113. Néhai Konyha Ferenczné kérvénye visszaadatik.
114. A közgyűlési határozatok megerősítése.

Birosági ügyek:

- I. A novaj idrányi székper.
 - II. Az áji-szadellői papi fizetés ügye.
 - III. A tizza-tarjáni lelkészválasztási ügy.
 - IV. A minaji lelkésznek néhai Szabó Istvánné örökösei ellen adóhátralék miatt támasztott követelése.
 - V. Gergely Miklós fonyi tanító fegyelmi ügye.
 - VI. A nyék-ládházi lelkészválasztás ügye.
 - VII. Az időszaki tanács újból alkotása.
-

Betűsoros mutató.

- Abauji egyházmegye Bir. I. V.
Abodi egyház 38.
Abonyi Károly 34.
Ágoston Sándor 104.
Áji-szádellői egyház Bir. II.
Alsó-Balogi egyház 41.
Alsó-borsodi egyházmegye 70, 74, 75, 109. Bir. III, VI.
Arday J. Dániel 83.
Bacsokay Sámuel 67.
Ballagi Géza dr. 50, 51.
Bernáth Elemér 1, 114.
Csabay Pál 15.
Cserépfalusi egyház 73.
Egyetemes konvent 10, 11, 15, 17, 20, 21, 22, 37, 38, 40, 66,
67, 68, 80, 98
Egyházak általában 36, 39, 101, 102.
Egyházkerületi felsőbb leányiskola felügyelősége 62, 63.
Egyházkerületi pénzügyi választmány 13, 18, 89, 103, 104, 105,
106, 107, 111,
Egyházkerületi tanügyi bizottság 35, 76.
Egyházmegyék általában 18, 19, 36, 87, 92, 93.
Egyházmegyei gondnokok általában 63.
Elek Sandor 96.
Esperesek általában 18, 37, 63.
Fejes István 6, 14.
Fekete János 72.
Felső-zempléni egyházmegye 63.
Fiakey József dr. 23.
Frenczel Bertalan 37.
Gergely Miklós Birósági V.
Golopi lelkeszi hivatal 8.
Gömöri egyházmegye 63, 77, 78, 79.
Gömör-Kishont vármegye 41.
Gömör szkárosi egyház 77, 78.

- Harsányi István** 110.
Horváth János 49.
Hubay Bertalan 111.
Ilyefalvi V. Géza dr. 45.
Karosi egyház 86.
Katona György 49.
Kerekes János 15.
Kody Dánielné 74.
Kónya András 49.
Konyha Ferenczné 113.
Kovács Béla 49.
Kovács Ferencz 103.
Kovács Lajos 91.
Lelkészek általában 17, 21, 29, 32, 37, 39, 42, 71, 82, 83, 90,
 93, 100, 101, 102.
Lelkészvizsgáló-bizottság 35.
Lengyel Endre dr. 53.
Lévay József 35.
Makkos-hogykai lelkészi hivatal 8.
Makláró Károly ifj. Bir. VI.
Mályinkai egyház 40.
Meczner Sándor dr. 45.
Megyaszóí lelkészi hivatal 8.
Minaji lelkész Bir. IV.
Miskolczi főgimnáziumi felügyelőség 10, 60.
 » lelkészi hivatal 8.
Missiói lelkészek 37.
Nádaskai egyház 81.
Némedy József 97.
Németh Imre 109.
Novaj-idrányi egyház Bir. I.
Novák Sándor 46.
Novotny Lajos dr. 52.
Nyék-ládházai egyház Bir. VI.
Paikos Endre 94.
Parókhíalis könyvtárak bizottsága 25.
Páskaházi egyház 79.
Perbenyiki lelkészi hivatal 8.
Porcs János 30, 60.
Püspöki hivatal 10, 11, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 37, 38, 39,
 40, 41, 65, 66, 67, 68, 79.
Radácsi György 57.

- Radnóti egyház 26.
 Ragályi Béla 35.
 Rimaszombati egyesült prot. főgimnázium igazgatósága 61.
 Rozsnyói lelkészi hivatal 16.
 Runyai egyház 112.
 Sárospataki főiskolai gazdasági választmány 13, 43, 44, 58.
 „ „ igazgató-tanács 7, 10, 13, 44, 46. 47, 48,
 54, 56, 58.
 Sárospataki főiskolai pénztár 43, 110.
 „ „ tanári kar 13. 48.
 „ „ Irodalmi Kör 36, 84.
 „ „ theol. tanári kar 12, 56.
 Stépán Gábor 88.
 Szabó Sándor dr. 45.
 Szánthó Gyula dr. 50.
 Székely Imre 95.
 Szőlőskei egyház 89.
 Szöllősy József 49.
 Szuhai Benedek 49.
 Tanítók általában 82, 83, 93.
 Tariska Dezső 35.
 Tiszatarjáni egyház Bir. III.
 Tomory Endre 94.
 Tornai egyházmegye 82, 98, 99, Bir. II.
 Tóth Ferencz Biróság III.
 Tóth Pál 62.
 Uj-tátrafüredi nagy bizottság 65.
 Ungi egyházmegye 98. Bir. IV.
 Zelenka Pál 65, 70.
 Vályi egyház 26.
 Vámos-újfalusi lelk. hiv. 8.
 Varhóczyi egyház 27,
 Vay Béla br. 1, 3.

